

დიდება თავისუფლებას!

ჩვენი დროშა

NOTRE DRAPEAU

დამაარსებელი - ნოე ჟორდანია

თბილისი საბ. სოც.-დემ. პარტიის საზღვარ-გარეთელ ბიუროსი.

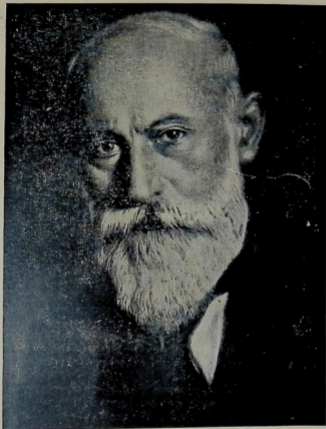
Organe du Bureau à l'Étranger du parti Social-démocrate de Géorgie.

თებერვალი - 1987წელი - პარიზი.

ჩ-914

№110

ნიკოლოზ ჯორჯია

PRESIDENT N. JORDANIA

1868 - 1953

ძვირფასო თანამემამულენო!

ჩვენო გულნო, სიხბლნო და ხორცნო, თქვენი ნახვის სურვილით და ნაფვრით დამწვარნი, გილოცავთ თქვენ და ჩვენ ბედშავ ემიგრაციას იძულებით, რომ ობლათ დავრჩით უცხოეთში დაუვიწყარ სამშობლოს გაღმა, ახალ წლის მობრძანებას.

შევთხოვთ უშენაებს, რათა არ მოგკვებოდესთ წანმრთელობა, სიუხვე, ღოვლათი, სიხარული და ბედნიერება და უსრულებელი.

დაე ეს წელი ყოფილიყოს წელი. თავისუფლების სრულყოფის, სამართლიანობის, მშვიდობიანობის საქართველოსთვის და მთელ მსოფლიოსათვის.

"ჩვენი ღრობა"-ს რედაქცია.

"ჩვენი ღრობა" 1987 წლის პირველი ნომერია, ამიყომ ახე დაგვიანებით გვიხდება ახალ წლის მოლოცვა.

K-914

 19 თებერვალი **21**

---.---

ღავეარგეთ თავის თავის ბაჭონობა, მარა მივიღეთ თავისთავის შეგნება; მოგვკვლეს მარა არ მოვკვლით; ღაგვაძინეს მარა არ გვძინავს; ერმა მონახა თავის თავი ღა უძღველი შეიქნა! ჩვენ გვხურს ხიგოცხლე ღა ვიგოცხლებთ! ჩვენ გვხურს თავის თავი ჩვენვე გვეკუთნოღეს ღა გვეკუთნება! ხალხი თავს იცავს ჟეხღაჟეს, ყოველ წუთში, ყოველ ხაათში განუწყვეტლივ, შეუჩერებღათ.

"გაღაგვიხღია ბრძოღა მრავალი, ჟანჯულმა ხულმა არ იღის ღაღღა" ქართველი ერი არ ღაიღღება. მიხღევს ჟამი ჟამს, თაობა თაობას; იცვღება მღგომარეობა, არ იცვღება მიხი ბუნებღ, არ ხუხღღება მიხი-ხახიგოცხლო ძარღვი, მიხი აღფრთოვანება. იხ თავს იცავს ახღაგ იხე, როგორც ათახი წღის წინეთ. - რკინა შეხვვღაღა რწმენამ, მჟერი უძღურიღ მხნე გუღის ღა მაგარი ნეღის წინამე! ვის ძაღუმს მოვღახ მიხი ხერვიღი, მიხი იღეღლი თავისუფღების, მიხი ხიყვარული კუთიღის, ღა ხიძუღვიღი ბოროჟღების!

ვერაჟერმა შეარყიღ მიხი მორაღი, მიხი ხული ღა გული.

უქმად არ ჩაივღის ეხ განწირული ხუღის კვეთება....

ნოე ჟორღანია.

1949 წ.

- ჩვენი საუკუნე -

---.---

მეოცე საუკუნე, ეს ჩვენი საუკუნეა, რომელიც მიგვა-
ქანებს უაღრესად უცნობ საშემსწრე ჰორიზონტის მწვერვა-
ლებზედ. ჩვენმა საუკუნემ შვა ატომური ხანა, რომე-
ლმაც ძირიან ფეხვიანათ შეხვევადა საზოგადოებრივი
პოლიტიკურ - ეკონომიური ძალთა განწყობილება, შეხვეა
და თვით ფორმა აზროვნებისა და იგი ჩააფიქრა. მჭკი-
ცება და მრწამსი ბოძებული საუკუნეთა მხველლობაში
ქრისტიანულ ცივილიზაციისა, ჰუმანიზმის და რენესან-
სის აღორძინების ეპოხისა საეგებოთ გამოაცხადა.

შიში ხედა და ნაღველი გამოვლინდა და გაბაფონდა ადა
მიანის არსში, გამოწვეული ახლად მიხივე ხელით შე-
ქმნილ ატომურ ხანით, რომელიც ემუქრება განადგურე-
ბა მოხპობით მას, მის ოჯახს, დახველეთის ცივილიზა-
ციას და მოლიანად მთელ კაცობრიობას.

მეოცე საუკუნის გარიყრაბედ, ჭეხნიკამ გასამჭერებელი
პროგრესის წინ ხვლის ნახტომი გააკეთა, რომელმაც
ადამიანის მაჭერიალური პირობები უაღრესათ გააუმჯო-
ბება, მაგრამ თუ ერთ ნაწილთათვის ცხოვრების ღონემ
არ ნახულ მაჭერიალურ გაუმჯობეხებას მიადწია, მეორე
მხრით დიდი ნაწილი მცხოვრებთა რჩება პირველ ყოფილ
მდგომარეობაში და შიმშილს განიცდის, რაც იწვეებს
არევ-დარეხას, დაბნეულობას და ილეთ დაძაბულება და-
პირდაპირებას და მამდართა და დამშუელთა მჭრობას.

ხალხის გაგება, შემეცნება, მსოფლმხედველობა, ფხი-
ქლოგური, მორალურ, მეჭაფიზიკური შეიცვალა, მხო-

ფლიოში გამეფდა , დაუშვებელი გაუგონარი ჭერორი, სი-
ხსლიანი კონფლიქტები, ერთი ხიფყვით დაღვა ხანა
ფირალები, რომელთა მიზანია დაშინებით, ჭერორით
ბაჭონობა, დემოკრატიულ სახელმწიფოებში დაშლა არევის
შეშანით მისი დეზორგანიზაცია და დესტაბილიზაცია.
ხალხთ შვიტ განადგურების მიშმა მოიგვა, ატომიური
ხანა გაგვხლის კვლავ გამოქვაბულებიხ ხანის აღამია-
ნებათ?

---..---

მეოცე საუკუნემ გაღიხადა ორი სიხსლიან გამანადგუ-
რებელი ომი, რომლებიც სრულებით არ წააგავან ერთი
მეორეს, არც მათი გამომწვევი ბუნებრივი ინტერეხე-
ბით და არც ძალთა განწყობილებით, იხინი ხავხებით
სხვაველებიან ერთი მეორესაგან, თუ პირველი იყო ომი
სამშობლოსათვის(და გერ დე პატრი), როგორც სამართ-
ლიანად მახ უწოდეს დახავლეთის იხტორიკოსებმა, მე-
ორე უფრო სიხსლიანი და ველურობით აღხავხე ომი, რომე-
ღმაც არ დაინდო არც ქალაქები, არც დაბები, არც სო-
ფლები და მშვიდობიანი მცხოვრებნი, იყო ომი უფრო
იღოლოგიური, რომელხაც საფუძველი ჩაუყარა რუხეთის
1917. წლის რვოლიუციმ, დახცა რომანოვების დინახტია
და ხაწყისი მისცა ოქტომბრის გადატრიალებამ და
ჰილტერის ხელისუფლებაში მოხვლამ გერმანიაშიდ.
მეოცე საუკუნის 1921 წელს , თებერვლის ხუხსიან
ღლეებშიდ , საბ. რუხეთი ვერაგულათ ომის გამოუცხადე-
ბლათ თავს დაგვეხხა და მოგვტაცა უდიდესი ხაუნჯა
ახლად მონაპოვარი ხუვერენობა და თავისუფლება, ეს
თვე და წელი ძავი არშიით მოჩითულ ფურცლებათ შვეა
ხაქართველოს მრავალ ტანჯულ იხტორიაშიდ.

---..---

საბჭოთა იმპერიის ექსპანსიის და კონტრეზიბუციით შე-
პყრობილმა ხელოვნმა უღალავა დაბავლეთს, რიბენცროფ
მოლოცოვის პაქტის დაღებით და მსოფლიოს რუსეთის ჩა-
თვლით ხისხლის წვიმები ახხურა. პროპორციანულად
ხვდა ქვეყნებთან შედარებით ყველაზე მეტი მსხვე-
რპლი გაიღო სამხრეთში ორმოცდა ათი ათასი ვაჟკაცი რუ-
სეთის შვად უწვლენელ მინდორ ველზე დაეცა, აფირა
მთელი საქართველო და ჩვენ დღეებს ხაუკამოთ გაუხლე-
ლი შავები ჩააცვა.

დამარცხდა კავშირის ხაერთო მჭერი ნაცისტები, ხა-
ლხი შვებას მიეცა, ომით მიყენებულ ტრიუმფების მო-
შუშებასა და დანგრეულ ქალაქების აღდგენას შეუდგა.
გაიძვერა "შია ყოხ" (ახე ემახლა რუბელში ხელოვნს)
მომხიბლელობით შეპყრობილმა "დიღმა" და ყოვლის შე-
მძღებელმა რუბელველმა რუსები ბერლინში დააბინავა,
ძალით გადახცა სამხედრო ფრევეები, რომლებსაც ხე-
ლოვნმა ციმბირის გაყინულ მხარეებშიდ უკრა თავი და
სამარცხ იქ გაუთხარა. ჩერჩილი თავიდან მოიცილეს,
ამერიკელი სამხედრო ძალები შინ დააბრუნა, და გამა-
ლებულ განიარაღებას შეუდგა. საბ. რუსეთმა კი განა-
გრძო სახანაფო შეიარაღება, დახუხუბულ მარცოდ და-
ფრეველ ევროპის წინაშედ აღიმართა უფრო საშინელი
ფოფალისფერი ჰეგემონიის ზრახვებით შეპყრობილი
გულაგების ქვეყანა საბ. რუსეთი, რომელმაც ევროპა
მესამე ომის საშიშროებით დაბინდა.

1945 წლიდან აფომიურ ომის განუხაზღვრელ განაღგურ-
ბელ საშიშროებამ თითქოს მესამე ომის შიში ახლო მო-
მავალშიდ გაჰყანცა, მაგრამ ამ მოჩვენებით ზავს საბ.
რუსეთმა ახლად მის მიერ შემარცხვენილი ეგრეთ წოდ-

ბული" ცივი ომი" - "ნერვეების ომი" გამოუგონა და დემოკრატიულ რეჟიმის დამანგრეველ სიხსლიან კონდიციებთან აქცია, აფრიკამილ, შუა აღმოსავლეთში და აზიის სამხრეთ-აღმოსავლეთში.

---.---

გორბაჩევის მოხვლას მხოლოდ დადებითად და შეიძლება ითქვას აღფრთოვანებით შეხვდა, რადგან ის ფიქრობდა, რომ შიგნით საბჭოთა ხალხებს ის მოუყვანდა ნივთიერ კეთილ-დღეობას, მეტ თავისუფლებას გაბელული რეფორმებით, გარეთ კი მშვიდობიანობას, რადგან დღეს ყველამ კარგათ უწყის, რომ მხოლოდ ამრევ დამრევი და შფოთის თავი საბ. რუხეთია. ჩვენშილ გაკვირვებას იჩვენებს ის ფაქტი; რომ დახავლეთმა დღემლის ვერ შეიგნო, რომ ბოლშევიზმი უაღრესად ცოცხალიცარული ხელისუფლებაა, რომელიც ემყარება მხოლოდ და მხოლოდ პოლიციურ უხეშ ძალას და ჭერორს.ის ვერ იცანს ოდნავ თავისუფლების სიოხაც კი, რის ხაუკეთესო მაგალითი მისცა ახლად დანიშნულ გენსეკრეჭარს გორბაჩოვს, ჩინეთმა, ხადაც მოხდა გაუგონარი ამბავი, მათს მიერ დადალულ მილიარდ ორას მილიონ მცხოვრებ ჩინეთმა, რომელსაც ყავს პარტიის ერთგული შერჩეული მხოლოდ ორი მარლიონი სჭულენჭი, მომავალი მართველები ჩინეთის, იგრძნეს თუ არა, რომ თანამედროვე მართველებმა ოდნავ კარი გაუღეს თავისუფლებას, მაშინვე ქუჩაში გამოვიდნენ, ეს არ ყოფილა უბრალო გახეირნება ახალგაზრდობის, არამედ ეს იყო ხერიოზული ორგანიზაციული გამოხვლა მოთხოვნილება, სიყვვის, პრესის, კრების თავისუფლებისა და დემოკრატიული წესების შემოღება, თავისუფალ არჩევნებით.

ხელისუფლებამ მათ წინააღმდეგ ვერ გაბელა რეპრესიები

განთავისუფლა დატუხალბული სტუდენტები ბოლიშვიტების მო-
ხდით და მოუწოდა მათ ღიალიგობაკენ. სტუდენტების
გამოსვლების მსხვერპლი გახდა ჩინეთის კომპარტიის
გენსეკრეტარი ე.ი. გორბაჩევის ჩინელი კოლეგა.
მეორე ღირშესანიშნავი ფაქტი, გუშინდელი მოკავში-
რები ჩინეთი და ვიეტნამი ერთმანეთს დაერივნენ, სი-
ხელი იღვრება, კამპუჩიის გამო, ჩინეთი მოითხოვს
ამ უკანასკნელიდან ვიეტნამების ხოკუპაციო ჯარების
გაყვანას და პრინცი ნოროლმ სიანუკას რეჟიმის აღდგე-
ნას უჭერს მხარს, რომელიც სახელისუფლო წინააღმდეგია კო-
მუნისტური რეჟიმის, პრინცი პეკინის საპარტიო მუდ-
ხელმძღვანელია, კიდევ მეტი ჩინეთის ოფიციალურ პირმა იხივ
განაცხადა, რომ კამპუჩიის ხალხს აღარ ხერხ კომუნი-
სტური რეჟიმი.

ესაა რა ხდება თვით საბ. რუსეთში, ყური დაუგლოთ
"პრავდას" 25 დეკ. 1986წ ფრანგულ ენაზედ გამოცე-
მული პარიზში-"რელიგიის არაჩვეულებრივი ზრდა და რაც
უფრო სამწუხაროა ეს ახალი მორწმუნეები დაიბადნენ და
აღიზარდნენ ხორელ ჩვენს მიერ ატეიზმის გაფურჩქვნის
ხანაში და ზურგი აქციეს ჩვენ მიერ ანტირელიგიურ
სწავლებას!

- ყაზაკისტანის საბ. რესპუბლიკაში მოხკოვმა გადა-
აყენა ადგილობრივი ყაზახი რესპუბლიკის კომ. პარტიის
გენსეკრეტარის თანამდებობიდან და იქ რუსი წარგმა-
ვნა, ხალხმა პროტესტი განაცხადა ადგილობრივ მთავრო-
ბის მხარ დაჭერით, მოხკოვი დათმობაზედ წავიდა, რუ-
სი უკან გამოიწვია და ყაზახს თავის ადგილი დაუბრუ-
ნა. ავღანისტანი ეს ხომ ვანხერია კრემლის სხეულზე.

სახაროვის განთავისუფლებაც შედეგია ხალხის მაღლა
თავის აწევის და გორბაჩევის ნება ხერვილის გაწევის.
ჩვენი ურყევი რწმენაა, რომ რეფორმების და ბოლშევი-
ზმის შერწყმა შეუძლებელია, რადგან პირველის
დაშვება ეხება შერყვნა და დასახსრული ბოლშევიზმის,
რომლის ერთგული მსახურია კომუნისტური პარტიის პი-
რველი გენსეკრეტარი გორბაჩევი და მაშახალაძე რა-
იმე ხერიოზულ რეფორმებზე ფიქრს კი გამორიცხულია.

---.---

შეიარაღების ფრონტზე გორბაჩევი მოითხოვს ყველა აფი-
მიურ ცდების შეწყვეტას, და მსოფლიოს წინაშედ მშვი-
ლობის ჩამპიონათ თავის ჩვენებას, მაგრამ ველარც ეს
ხერხი ხჭრის, რადგან აქაც ის არაა გულწრფელი, სინა-
მღვიღეში მას გულს უკლავს ის ფაქტი, რომ ამ დარგში
ამერიკამ ის უკან მოიწოვა და ამით მას მოუხპო ძა-
ლის საშუალებით მსოფლიოს ხელში ჩაგდება და კომუნი-
ზმის გამეფება. მოხკოვი ვერ იტანს, რომ მეოცე საუკუ-
ნის მეორე ნახევარმა ანთავისუფლა ერები, რომელიც
სახალდითო გადამღები აღმოჩნდა და ანგრევს საბ. რუ-
ხეთის ერთა ციხის კედლებსაც. განთიადი მოღის, ის
უკვე მოვიდა, მას ვერავითარი ძალა ველარ შეაჩერებს
და, როგორც გალაქტონი ბრძანებს "ჩვენს შორ გაზა-
ფხულს უღარაჯებს სივოცხლის ვნება, იმ შორ გაზა-
ფხულს, ძლიერად რომ გამობრწყინდება."

---.---

ლევან ფალავა.

25 თებერვალი - საქართველოს, ქართველი ხალხის ეროვნული ჟრღველის დღეა, ეთნოლანდ სამტრია რეხემა, ღენინის მთავრობამ, დაარღვია რა მისგანვე დაღებული 1920 წლის 7 მაისის სამტრია რეხეი-საქართველის საზავო ხელშეკრულება, რომლითაც სამტრია რეხემა ევ ფაქცი და ევ იერე იგნი საქართველის დამოუკიდებლობა და ხელი აიღო მის ხაშინაი და ხავა-რეი საქმეებში ჩარევაზე, - იარაღის ძალით დაიპყრო დამოუკიდებელი საქარ-თველი და იგი, მეფის რეხეის იმპერიალისტური პოლიტიკის განგრძობით, იხეე რეხეის პრივილეგიათ აქცია. ამღენად 1921 წლის 25 თებერვალი, რომ-ლის 66-ე წლისთავს აღნიშნავს ბილშევიკური რეჟიმი, - არის საქართველოს, ქართველი ერის ეროვნული ღირხეების უგულბეღყოფის დღეც, რადგანაც მისკო-ვის პარტიული ხელმღვანელობა, აგერ უკვე 66 წელიწადია, იხე განუყოხა-ვად შაჭონიბზ ჩვენზე, თითქმის ჩვენ მღირეწღივანი შავშეებში ვიყოთ, და არ შეგვიძლია ჩვენი თავის, ჩვენი ხახელმწიფოს - საქართველის - შივდა და შაჭრონიბა.

II.

25 თებერვალი ეროვნული ჟრღველის დღეა იმიტომ, რომ დამოუკიდებელი სა-ქართველის დაპყრობაში აქციურ რიღს თამაშობღენ თითო-ორიღა ქართველი ბილშევიკები, რომღებშიაც საქართველის, ქართველი ერის ვარღაუვადი ერო-ვნული ინტერეხები ღენინის იმპერიალისტურ პოლიტიკას ანავუღღებს და საქარ-თველის, ქართველ ერს უხხი დამპყრობღებზე უფრო ხახჭიკავ ეპყრობღღენ, რახხაღ შეენჩირა ქართველი ხალხის ათი-ათახიბით შეშეები, გღეხეები და ინტე-ღიგენიის გამორღენილი პირეში.

III.

25 თებერვალი ეროვნული ჟრღველის დღეა იმიტომ, რომ თებერვად-შარეში დამოუკიდებელი საქართველის, ხალხისხავან ღემოკრახვიული გმიით არჩეულ მთავრობახ, ნიე ჟორღანიახ თავღღიშარეობით, საქართველის შეშეები და გღე-ხეები ვი არ აუღახწყღენ, რიგორც ამახ ბილშევიკური პრიშავანღა ქადავგებზ აგერ უკვე 66 წელიწადია, და შათ ვი არ თხიღებს სამტრია რეხეის რადებზ "ღახშარემა", არამღ 1921 წლის თებერვად-შარეში აღღილი შქინღა ერთი იმპერიალისტური ხახელმწიფოს, რეხეის შიერ, შიერე დამოუკიდებელი და ხევე-რენული ხახელმწიფოს დაპყრობახ, იარაღის ძალით, რაც გამიიხახვა რეხეი-სა-ქართველის 1921 წლის თებერვად-შარეის იბში.

IV.

რაც შეეხება საქართველის შეშეებინა და გღეხეების "თხივნახ" ხაბ-ჭიოთ რეხეის მთავრობინხადში ხაშხღერი ღახშარეების შეხახებ, ეხეც იხევე ხრული ხიყადღება, რიგორც რეხეი-საქართველის ურთიერობის 1917-1921 წღე-ბის ურთიერობის გამშექება სამტრია იხტროიკიხეებისა და პრიშავანღიხეების

მიერ. როგორ შეუძლია საქართველოს შემუშავება და გაცემის დახმარების ინიციატი-
 ლური ხსივნა ხაბჭიოთა რუხეთის მთავრობისადმი, როგა ხაბჭიოთა რუხეთის წითლ-
 დი არმიის, ჯერ კიდევ, 1921 წლის 11 თებერვალს, იმის გამოუცხადებლად, და-
 ეხება თავს საქართველოს, ხოლო საქართველოს ე.წ-ლი "რევკომი", მუდღეობში,
 11 თებერვლის შემდეგ იქნა შექმნილებული?.. და განა ყოლიმე მახარაძის ხა-
 ილემლი წერილი რუხეთის პოლმევიკური პარტიის გეგახადმი და თელი წითელი
 არმიის ჯარების ხარდლის - გენერალ ჰეკერიის - ხილემლი ღკვემენგეში არ
 ნათელმყოფენ, რომ თავდახხმა დამთუკილებელ საქართველოზე ღილი ხნით აღრე
 მშადღებოდა, რაგ გამოიხახეა იმამი, რომ საქართველოს თავს დაეხება ხაბჭიოთა
 რუხეთი ხ ე თ ი მხრიდან ათახიბით წითელარმილებში?!

V.

25 თებერვლი ეროვნული ჟრაგელიის დღეა იმიგომ, რომ ხაბჭიოთა რუხეთის ამ
 აგრუხილი აქციით საქართველი, როგორღ დამთუკილებელი და ხევერენული ხა-
 ხელმწიფო გაქრა ხაერთამირიხი არენიდან და იხეე გახდა, ამ-ჯერად, ხაბჭიოთა
 რუხეთის პრევიხეა, თავიხებური კილინიერი ხახელმწიფო. ამდენად, 25 თე-
 ბერვლი ეი არ არის ე.წ-ლი საქართველოს "გ ა ხ ა ბ ჭ ი ე ბ ი ხ" დღე,
 არამელ საქართველოს დ ა მ ყ რ ი ბ ი ხ დღე, ვინაიდან არხებოთად შეიგვა-
 და საქართველის, როგორღ ხახელმწიფოს, ხაერთამირიხი ხეგაფუხი და იგი იავი-
 ხებურ კილინიად იქეა.

VI.

25 თებერვლი ეროვნული ჟრაგელიის დღეა იმიგომ, რომ ხაბჭიოთა რუხეთი,
 დენინის მთავრობა არ დაქმეყოფილდა საქართველოს მიმართ, იხეთი "არა-
 პირდაპირი" დამყრობით თუ რუხეთის "გავადენის დავანიენებში", როგორხეგ
 აღგილი პქინდა, მავალითად, ფინეთის მიმართ და, მრგვითანებით, ვიქვათ, კო-
 მუნისხური ბედგარეთის თუ კომუნისხური ენგრეთის მიმართ, რომდებოგ, ახე
 თუ იხე, ხაერთამირიხი ხამართლის ხებიექვეები დარჩენ კომუნისხური დამყრო-
 ბის შემდღეგად.

VII.

25 თებერვლი ეროვნული ჟრაგელიის დღეა იმიგომ, რომ საქართველოში აღგი-
 დი პქინდა არა მარყო დ ე მ ი ვ რ ა ჟ ი ე დ ი წეხუბილემის დიქგაფი-
 რული პოლმევიკური რუხეთით შეგრდახ, არამელ ჩვენნი ხახელმწიფოებრიოთ
 დამთუკილებლობის გავქმემდახ და ჩვენნი ქვეყნის ხამინაი და ხეგარევი პილი-
 გიკის მიხკოვის პარყოელი ხელმძღვანელობის ხელში მიქგევახ.

VIII.

25 თებერვლი ეროვნული ჟრაგელიის დღეა იმიგომ, რომ საქართველის დემო-
 კრაყოელ რუხპუბლიკაში - დამყარდა რა დემოკრაყოელი, ე.ი. ხილხის ზაფინობის
 ხელიხეფდება, დარყო დემოკრაყოელი წეხუბილემის ხ ი გ ი ა დ უ რ ი
 დემოკრაყოელი წეხუბილემამი გავახედა, რაგ დემოკრაყოის ემადღეხი ფი-
 მაა ხაერთოდ, და აი ეხ პრიფეხი შეწყოფა პოლმევიკურმა რუხეთმა საქართვე-

ღმწი, რაც გრძელდება დღესაც, საქართველოს დამყარების 66-ე წლისთავის შემდეგაც.

IX.

25 თებერვალი ჩვენი ეროვნული წარგულისხმების დღეა იმიტომ, რომ საქართველომ, ქართველმა ხალხმა, ეროვნულ თავისუფლებასთან ერთად, დაკარგა საქართველოს მერიტორიის თითქმის ერთი-მეოთხედი; დამოუკიდებელი საქართველოს სახელმწიფო მერიტორია უდრდა იმდენად-თურმეუფი-მთახ ვვადრავდუ ვილიმეფრს, რომლისაგან მხოლოდ ხაშოგლა-გხრა-ათახი ვვადრავდუი მერიტორია მერწა ხაშ-ჭოთა საქართველოს.

X.

25 თებერვალი ჩვენი ეროვნული წარგულისხმების დღეა იმიტომ, რომ ხერხე 1921 წლის 25 თებერვლის, ე.ი. საქართველოს დამყარების შემდეგ, მოხკოვის პარტიულმა ხელმძღვანელობა გაჰყვა მეფის რუხეთის ნახვად ახიმიდაგოის პილიფიკას უფხი ეღმენეუბის ჩამიხახლეშით საქართველოში, რის შედეგია იხ, რომ დღეს საქართველოს მოხახლეობის მხოლოდ 68 პრიფენეია ქართველობა.

XI.

25 თებერვალი ჩვენი ეროვნული წარგულისხმების დღეა იმიტომ, რომ "ღელა ენის", ე.ი. ქართული ენის გვერდით, შემოღებულ იქნა ე.წ-ლი "მეორე მშობლიური ენის", ე.ი. რუხული ენის ძალით დანერგვა საქართველოში, რა თქმა უნდა, ქართული ენის შევიწროების მიზნით, რის შედეგია იხ, რომ საქართველოს პარტიულ თუ ხაშოავრობი ორგანიებში გაბაჟინებუღია რუხული ენა, ხილი საქართველოში მგხოვრებ არაქართველთათვის საქართველოს სახელმწიფო ენის - ქართული ენის - გოდნა არც კი არის ხავადლებული.

XII.

25 თებერვალი ჩვენი ეროვნული წარგულისხმების დღეა იმიტომ, რომ საქართველოს ხაშინაო და ხაგარეო პილიფიკავს განუკოხხავათ განავებხს მოხკოვი, რომლის ერთერთი ხაშინელი შედეგი გახდა, თუ გნებავთ, იხ, რომ მეორე მხოვლით იმში საქართველოს მამინდელ ხელ ხამ-მილიონ-ნახეჯარი მოხახლეობიდან, შეიღახიოთახხე-მეფი კავი გაწვეულ ღქნა ჯარში, რომელთაგან ნახეჯარზე მეფი უკან იღარ დამრუნებულა. ამგვარად, საქართველომ მეორე მხოვლით იმში ჯაფოლ 3 რ ი ფ ე ნ ე უ ღ ა ღ უფრი მეფი მხხევეკვილი, ვიღრე ხაშჭოთა ვაუპირის ხხვა მოკავშირე რუხპუბლიკებმა, მიუხედავათ იმიხა, რომ იმი საქართველოს მერიტორიაზე არ ყოფიღა.

XIII.

25 თებერვალი ჩვენი ეროვნული წარგულისხმების დღეა იმიტომ, რომ ამ დღიდან საქართველოში გაბაჟინდა რეფიმი, რომელმაც საქართველოს, ქართველი ხალხის ხაშოთახხენღოვანი სახელმწიფოებრივი იხფორიის უხამინეღეს ჯრმად შეიძღღება ჩაოთვადის, თემმა საქართველოში ბაფონიბღენ რუხებში არა ნაკლებად მკავრი დამყარობღები - თურქუპი, სპარხეღები თუ მიწიღღები - 1924 წლის

ახანყებებს საქართველოში პოლემიკური რეჟიმის წინააღმდეგ, კრედიტობი-
გობს საქართველოში, 1936-1937 წლების ე.-წ-ღ "წმენლებს", აღნიშნული მუ-
რე მხივლით იმს, 1951-ი წლის "წმენლებს", 1956 წლის ხვედენწყობისა და
ახალგაზრდა მუშების მშვილობიან ღემინსხარციებს თბილისში - მოყვა შეწყა-
ლებული წერილი, რომელმაც ათახობით აღამიანების ხიციგხდე იმსხვერადა.

XIV.

ღა ვინ წამიცილის ყველა იმ ბორიყებებს, ერიხა და პირიენების თავიხვედების
უგვლებელყოფის ფაქტებს, რომლებსაც აღგილი ჰქონდა საქართველოში დაწყებულ
1921 წლის 25 თებერვლიდან ღღემდე?!. მაგრამ მიხვიოიხა და საქართველის
პარყიული ხედმძღვანელიბა, პირიქით, რვენ გვიმყვიცებენ, რომ თოქის მიღ-
მევიკური რეჟიმის პირიბებში გაიფრჩქნა, აყვაღდა საქართველი პოლიყიკუ-
რად, ეკინიმიკურად, კულყურულად, სოციადურად. აქ პარყიული ხედმძღვანელი-
ბა არა მარყი შეგნეზულად დაპარაკობს ხიყადღებს, არამედ ამახთანავე ივი-
ყწებს, რომ "არა პერიოთა ურიოთა გხოვრიბბს აღამიანი"; თუმბა პერიგ ვი,
პარყიულ ხედმძღვანელიბას, საქართველის ე.-წ-ღ "გახაბჭიკების" 65-ე წლის-
თავებდაყ ამერიკის შეერთებული შყაყებიდან შემოაქვს.

XV.

რა თქმა უნდა, საქართველომ, ქართველმა ხალხმა ღიღ წარმაყების მიადწიხ
გახული იოთქმის ორი-მეხამელი ხაყუნის განმავლიბაში ხახადი მუერნევი-
ბაში თუ ქვეყნის კულყურღ გხოვრებამი. მაგრამ, რვენ ვამბობთ: საქართველო
ქართველმა ხალხმა წარმაყებებს მიადწია მ ი უ ხ ე ღ ა ვ ა თ ხაბჭიკის
რეჟიმისა, რომელიც ყრველივის ამხსრუჭებდა და ღღესაც ამხსრუჭებს რენი
ხალხის ჰემოქმედებოთ უნარიანიბას. განა ამის დახამყვიცებლად ხავმარისი
არ არის მოვიყვანიოთ ეჭრობის საქართველოსავოთ პაყარა ხახელმწიციკების მა-
გალითებო?!. განა რვენ, ქართველებს შეგვიძლია რ ვ ვ ნ ი ხალხის
გხოვრების ღინე შევადაროთ ღანიის მისახლეობის გხოვრების ღინეს?..
განა რვენ, ქართველებს შეგვიძლია საქართველოს მისახლეობის გხოვრების
ღინე შევადარიოთ, ვოქვათ, შევიგაროის მისახლეობის გხოვრების ღინეს?..
ან კიღევ, რვენ, ქართველებს შეგვიძლია საქართველის მისახლეობის გხოვრე-
ბის ღინე შევადარიოთ ნორევიის მისახლეობის გხოვრების ღინეს?.. და თუ
აღნიშნული და ევროპის ხხვა პაყარა ქვეყნებში ახე თავიხუყდაღ და კანიბში-
მიურად, ე.ო.ყრველი ყურიოიხა და უგხი პაყინობის გარემუ განვიოთარღენ,
უოთმ საქართველის გაციღებოთ უკუთესი განვიოთარგების პირიბებში არ ექნე-
ბიღა, რომ მიღმევიკებს დამოყვიღებელი საქართველი არ დაეპყრიო 1921
წლის თებერვალ-მარყში?..

XVI.

ამღენად, 25 თებერვალი რენი ურენული ყრადელიის ღღვა. ამიყომ,
იღდახუთ-თებერვალზე უნდა ვაიმარჯვის "26 მაიხის" ღიადმა იღვამ, რომლის
ხავუქველი იყი და რწება - "ნიუთიური კელიღღეობა როგორც ღღადბიში აღამი-
ანის გხოვრებისა; თავიხუყღება მთელი ერიხა და თოთოული აღამიანიხა".

თებერვალი 1921 წელი.

საბჭოთა რუსეთის მიმავრულ თავდასხმის გამო, მთავრობამ მიიწვია დამფუძნებ-
მნიშვნელო ვრების არაწევრულებრივი ხაგანგებო ხხლომა, შექმნილ მდგომარეობის
გასაფრებ-განსახილველათ და სახწრაფო შომების მიხაღებათ.

სახახლის წინ შეიკრიბა უამრავი ხაღხი მათ შეხახვედრათ, სრული ნღობა-თანა-
გრძნობის გამოსახებაღებლათ, და საბჭოთა რუსეთის, მოღაღაფურ, შეხანაღურ
თავდასხმის დასაფმობათ.

მთავრობის თავჯღომარე ნოე ჟორდანიო, მთავრობის წევრები და დამფუძნებ-
მნიშვნელო ვრების ღეპუფაფები, გამოღიან მთავრობის სახახლიღან ხხლომის
ღამთავრების შემღეფ.

გერმემორცყული უამრი, მრისხანე დაუნდობელი მცრებით, ხაუკუნეთა მანძილზე, საქართველოს უხლებოდა გამუდმუ-
ბით თავდაცვითი ომის წარმოება, გარეშე მცრების წი-
ნააღმდეგ (გამონაკლისია დავით თამარის ხანა). მუხუ-
ლმანური ქვეყნები, არაბები, სპარსელები, თურქები,
საქართველოს ებრძოდენ, არა მარტო პოლიტიკურათ, არა-
მედ რელიგიურადაც.

რელიგიური ფანატიზმით დაბრმავებული ეს მუხულმანი
ქვეყნები, ცეცხლითა და მახვილით მიწახთან ახწორე-
ბდენ ყველაფერს, რაც მუხულმანური არ იყო, აწიოკე-
ბდენ ხალხებს ანადგურებდენ, მის ეკლესია-მონასტრებს
ციხე-კოშკებს, ხოცავდენ მოხახლეობას, არ ინდობდენ
ქალებსა და ბავშვებს, არც მოხუცებულებს, არც მის ერო
ვნულ კულტურას, მის ხელიერ შემოქმედებით შექმნილ
ძვირფას ისტორიულ ძეგლებს, ხწვავდენ ხელთნაწერებს,
ერთი სიწყვით, ხადაც კი ისინი გაჩნდებოდნენ, ყვე-
ლგან ცეცხლითა და მახვილით უხწორდებოდენ დაპყრობილ
ქვეყნების ხალხებს. ამაზე იყო, რომ თავის დროზე
ვიქტორ ჰიუგო ხწერდა "ხადაც თურქებმა გაიარეს, ყვე-
ლგან აოხრება და ხახალხო გლოვაა" .

დახვლეთის ქრისტიანი ქვეყნების სამყაროსწრული გულცი-
ვობით უყურებდა, აღმოსავლეთის (ევროპის) ქრისტიანულ
ქვეყნების ჭანჭვა ვაების მდგომარეობას, და ეს მოე-
ლი ხაუკუნოების მანძილზე.

იმ დროს, როცა დახვლეთის ქრისტიანი ქვეყნები შედა-

რეზიზმის მქონე მკვლევარებში მყოფი, განდობილი ხაზის წამრებსა და ციხე-კომპებს აშენებდნენ, წინააღმდეგ ამისა, თურქები და სპარსელები, იმ დროს საქართველოში, თუ სხვაგან, მათ მიერ დაპყრობილ ქრისტიან ქვეყნებში, ანადგურებდნენ და ხწვავდნენ, როგორც ზევით აღვნიშნეთ, წამრებს, სამკითხველოებს, კომპებს, იშვიათი სინატიფით აშენებულ სახახლებს, ყველაფერს, რაც ქრისტიანულ რელიგიასთან და კულტურასთან იყო დაკავშირებული. აი რაც ხქერის თავის წიგნში

L'Abbé Bou langer "Histoire de

L'Eglise" (P; 165) "იმ დროს, როდესაც ეკლესია ახორციელებდა ბარბაროსების თავის მხარეზე გადმოყვანა, გაქრისტიანებას, მის წინაშე აღიმართა საბარელი მწერი: იხლამიშვი - წინააღმდეგ ქრისტიანობისა მამამაღის რელიგია ვრცელდებოდა ქვეყნების მიხსა და ქალაქობითი დაპყრობით."

დახავლეთ ევროპის ქრისტიანულ ქვეყნებს არ უნახავთ ოსმალეთის ველური ძალმომრეობა, მისი არა ადამიანური სისასტიკე. დღესაც ვხედავთ ამ რელიგიურ ომს, აბა წარმოვიდგინოთ, თუ ჩვენ ხაუკუნეში ასეთი რამე ხდება რა უნდა ყოფილიყო ბნელ საშუალო ხაუკუნო ეპოქის სინამდვილეში, იგივე ფანატიზმი ამ ჯერად უფრო სისასტიკით და ბარბაროსული. ყველა ხაზის ფანატიზმი ანსახიერებს თავის თავში, განსაზღვრულ ყოფიერების სინამდვილეს, და როგორც ასეთი, თავის შინაგანი იმპულსით ლეგირმინული ხასიათისაა.

ისტორიაში შერწყულია ისტორიულ მოვლენათა ციკლიური პერიოდები, რომელშიც მეორდებიან. მიმყოფ საუკუნოებში მეტ ნაკლები სისწორით. მე მხედველობაში მაქვს თა-

ნამედროვე საუკუნის აღმოსავლეთ ევროპის ქრისტიანული ქვეყნები, თავის დროზე ეს მხარე ოსმალეთის დამპყრობის ხაგანი იყო და როგორც ახეთი ძლიერ ემზავება თანამედროვე ხანას ამ აღმოსავლეთ ქვეყნების სიჭუადიას, ამ მხარის ქვეყნები ღღეს დაპყრობილია წითელი რუხეთის მიერ, ახე რომ თუ ჩვენ ხელთანების მაგივრად ღენინს ავიღებთ, გამოვა იგივე ხურათი რაც იყო ხელთანების დროს ანუ იხლამის ნაფვლად პოლშევიზმი ღენინის სახით. ეს ერთი მხრივ, მეორე მხრივ იგივე ინდენფერენციზმი, გულგრილობა დახავლეთ ევროპის ქრისტიანი ქვეყნების მხრიდან, როგორც ეს იყო თურქების ამ მხარეში ბაფონობის დროს, იგივე უხეშობა და ძალადობა, იგივე ხალიზმიდა ჭერორი ამ ჯერად წითელი მოხკოვის, რომლის პოლიტიკას ეწირება ქართველი ერის ჯანხალი სახიფოცხლო ძალები.

ქართველი ერი გადაურჩა იმ იხფორიულ წარღვნას, მან შეინარჩუნა თავის ეროვნული "მეობა", თუმცა ამ ხანგრძლივმა პრძოლებმა ძალზე დაახუხუხა მისი ეროვნული სხეული. იმპერიული და ახიმილიადიური პოლიტიკა რუხეთის არაფერს კარგს არ უქადდა ქართველ ერს და მაინც მაღწია მან 1918 წლამდე.

საქართველომ მოიპოვა თავისუფლება და აღაღგინა თავისი ეროვნული დამოუკიდებლობა. ამ მოძრაობის მეთაური აღმოჩინდა საქ. სოციალ დემოკრატიული პარტია, რომელიც ჩაუდგა ხათავეში ერს.

ხანა რომელშიაც საქართველოს დამოუკიდებლობა ხორციელდებოდა, მეფად მძიმე ხანა იყო, ეს სიმძიმე გამოწვეული იყო უამრი იხფორიული მოვლენებით, საჭირო იყო ენერგიული მოქმედება, რომ ეს რთული და წინა-

აღმდებობით ხავე ხინამდვილე გადაელახა საქართველს მთავრობას და მან ეს გადალახა.

მას ქონდა ბევრი ეროვნული ხახის პერსპექტივები, მან განახორციელა ერის დიდი ხნის წადილი, იყოს თავისუფალი და დამოუკიდებელი, ოღონდ მას ეს არ დახვალდა წითელი რუხეთის თავდახმამ შეაჩერა ეს იხლორიული პროცესი. საქართველო იყო დაპყრობილი წითელი რუხეთის მიერ, რომელშიაც მონაწილეობდენ ქართველი ბოლშევიკები, ხამშობლოს მოლაღვენი, მაგრამ ქართველი ერი შიშლით შეხვდა ლენინის ოკუპაციას, დაგმო მისი აქცია და მახთან ერთად შეაჩვენა მოლაღვე ქართველი ბოლშევიკები, თვთ ხვალინი, რომელიც 1921 წ. ჩამოვიდა საქართველოში ხჯართთ იქნა გაკიცხული თბილისის რკინის გზის ღეკოს მუშეებისაგან . ამ ხაპროფეხლო გამოსვლების ხელის ჩამღმელი იყვნენ ხოც. დმოკრახები ის იღორე რამიშვილის მეთაურობით, რომელმაც თავის ხიცოცხლე გადახახლებამი გაათავა.

ქართველი ერი არ შერიგებია ლენინის ახელ მშაკრულ განზრახვას, არამედ ებრძოდა და ებრძვის ღლესაც. ეს ქართველი ერის წადილი მან გამოსახლა უამრ აჯანყებებში, ახეთი აჯანყებები მისმა იხლორიამ ბევრი იცის ეს კი თავღებია მისი განთავისუფლების. მე ხშირად მხმენია ჩემი საქართველოში ყოფნის ღროს ხიმღერა:

"გაზაფხულზე მოვა ია
"მას მოყვება ყორღანია".

ყორღანია იყო ხინონიმი თავისუფლების და ეროვნული ცხოვრების განახლების, ახე ესმოდა მისი იხლორიული მისია ქართველ ერს.

ხაქართველოში მე არ გამიგონია ყორღანიას კიცხვა-მაგება, ამას მხოლოდ ქართველი ბოლშევიკები ეწეოდენ,

რომელთათვის ქართველი ერი, იყო როგორც განუყოფელი ნაწილი ხაზ. რუხეთისა.

ემიგრაციაში ერთი ნაწილი ქართველებიხა ოპოზიციაში უღვა ყორღანიახ , და თავიანთი გაუთავებელი რიფორე-კულ მჭერმეფყველებიო , ბრალხ ხლებენ მახ, მიხ ჰა - რფიახ , რომ მთელი უბედურობა, რახ ხე ქართველახ და-აფყდა თითქოხ მიხი ბრალი იყოხ.

კაცმა, რომ ხერიოზულად იმხჯელახ, ახეთი ბრალდების წამოყენება არ შეუფერება იხფორიულ ხინამდვილახ.

ქართველმა ერმა თავიუფალი ღემოკრაფიულ გზით აირჩიო პრეზიდენფაო ნოე ყორღანია. ქართველი, ერი კარგათ

იყო გათვითფნობიერებულდი და გარკვეული , და მიხი არბიფრაყი მიხი ეროვნულ გრძნობიხ ხიმწიფეხ მოახწა-ვებხ, ვიმეორებ მიხი არჩევა, მთელი ერიხ ხმა და ძა-

ხილია, თუ ყორღანია, უვარგისი აღმოჩნდა, როგორც, პოლიფიკური პიროვნება, მაშინ იხე გამოდიხ, რომ

ამაში ბრალი ქართველ ერხ უნდა უღვედახ. ოპოზიცია არახ ამბობხ ქართველ ერზე , იმ ერზე რომელმაც ყო-

რღანია პრეზიდენფაო აირჩია, მაგრამ ეხ ახე არაა, როგორც ბევით აღვხიძხე ქართველი ერი კარგათ იყო

გარკვეული, როცა ყორღანიახ პრეზიდენფაო ირჩედა.

ქართველი ერი უმანიური ერია, მთელი მიხი გრძელი იხფორია ამ გზით მიმდინარეობდა, რელიგიური ფოღერა-

ნფობა, აღამიანის ღირხეობიხა და თავიხუფლებიხ ჰაფრ-ვის ფემადა დაფვა მიხი იხფორიული ყოფიერების შინა

ბუნქბაა, მიხიარხეობიხ აღფა და ომეგაა, ამიფომ ვინე ყორღანიახ კიღავხ და აძაგებხ, იხ აძავე ღროხ ქა-

რთველ ერხ აძაგებხ და კიღავხ.

რახაკვირველია იყო შეფდომები ,(რომელხაც თვით ყო-

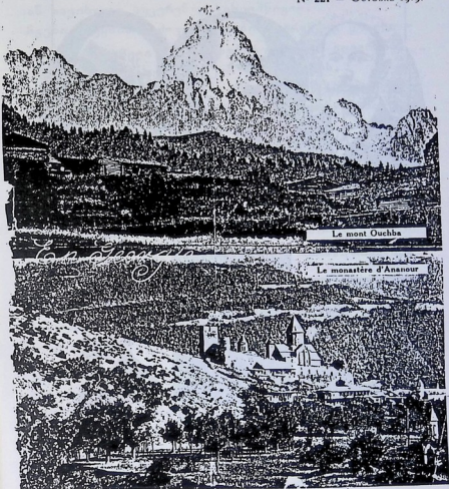
რდანი ალიარზს იხ. მიხი დღიურებიდან "ჩ. დ-ში
აგვისტო 1986 წ.) ახეთი შენდომები თვით, მ
ლაფუძნებულ დიდ სახელმწიფო პირებსაც მოხდით, მა
გრამ ეს ყოველივე გამოსწორდებოდა, რომ საქართველო
არ გამხდარიყო მსხვერპლი მოსკოვის აგრესიისა.
პრეზიდენტი ნოე ყორდანი იხცორიული პიროვნებაა,
ერის ეროვნულ გრძნობის და მის მთლიანობის გამრსა-
ხველი პირია, ამდენად ის ბაგრატონების გზების მე-
კვლეა, ანუ სხვანაირად, ხელ სხვა სახის და ფორმის
პოლიტიკური კრელოთი, უკავშირდება ქართველი ერის
მოჭირნახულე ქართველ იხცორიულ პიროვნებებს.
მოვიგონოთ მასარიკი და პილხუცკი, რომლებმაც ემიგრა-
ციაში ყოფნის დროს, მოამზადეს ნიადაგი, ჩეხოხლოვაკ
კიის და პოლონეთის განთავისუფლებიხათვის.
განთავისუფლებული საქართველო ახე მიიღებს ნ. ყორდ-
ნიას, რომლის იხცორიული აქცია მუდამ მიხი ერის თა-
ვისუფლება, უმანიშმი და სამართლიანობა იყო.

--..--

ქუთაისელი.

L'IMAGE

N° 221 - OCTOBRE 1919.

Le mont Ouchba

Le monastère d'Ananour

Le monastère d'Ananour

N. Jordanis
Président du Conseil et
Premier Représentant de la République.

E. Guqutshkori
Vice-président du Conseil
Ministre des Affaires Étrangères
et de la Justice.

N. Tcheldzé
Président de l'Assemblée Constituante
de Géorgie
et Président de la Délégation géorgienne
à la Conférence de la Paix.

C. Kandlakhi
Ministre des Finances, du Commerce
et de l'Industrie.

N. Ramichvili
Ministre de la Guerre, de l'Intérieur
et de l'Instruction publique

N. Khmariki
Ministre de l'Agriculture, du travail et des
Voies de communications.

ჩვენ დიად უფროს თაობის საარაკო ბრძოლებით, იმ
გაუვალ სიბნელით მოცულ მსოფლიოში, ჩვენ ქვეყანა-
საც დაუდგა ნათელი ღლე, მისი საამაყო შვილების მე-
ოხებით კვლავ იშვა, აღსდგა საქართველო, ერთ მოლი-
ან თავისუფალ სუვერენულ სახელმწიფოდ.

ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობის უზრუნველ ყოფნისა -
თვის აუცილებელი იყო მოკავშირეთა მიერ აღიარება, -
გნობა და დამტკიცება ჩვენი სუვერენობის.
ვინ იყო ამ საკითხის დამაკანონებელი და გადამწყვე-
ტი? გამარჯვებული მოკავშირეები, რომელთა ნება-სუ-
რვილებზედ იყო დამოკიდებული ჩვენი ყოფნა არ ყოფნის
საკითხი. ჩვენმა მთავრობამ სახსრადგოთ კარლო ჩხეი-
ძის მეთაურობით წარმოგზავნა საკმაოდ დიდი ღელეგა-
ცია ვერსალის საბავო კონფერენციაზე ჩვენი მეობის
დახადვათ.

მაშინდელ მსოფლიოს თვალს და ყური მიჭედლილი იყო ვე-
რსაღზედ, ხადაც წყდებოდა არა მარტო საქართველოს სა-
კითხი, არამედ იჭედებოდა კაცობრიობის ბელ-იღბალი.
ჩვენი მდგომარეობა ვერსალის კონფერენციაზე იყო მე-
ფად რთული, მძიმე და საეგებო, რადგან ჩვენდა სამ-
წუხაროთ ჩვენ რაფომდაც რუხებათ გვთლიდენ თვით
ლოიდ-ჯორჯი (ინგლისისყოვლად შემძლე, პრემიერ მინი-
სტრი) თვით პუანკარეს ჩათვლით (საფ. რეს. პრეზიდ.)
აგრეთვე ჯარ კიდეც დიდი იყო გავლენა ეგრედ წოდებულ
თეთრი რუხების, რომლებიც რასაკვირველია სახციკათ
ეწინააღმდეგებოდენ რუხეთის დაშლა დანაწილეზას და
ამ მიმართულებით დიდ ხერიოზედ მუშაობას აწარმოე-
ბდენ, ლოიდ ჯორჯიც უფრო მათ აზრს იზიარებდა, რადგან

მას ურჩენოდა მთლიან რუხეთთან ხაქმის დაჭერა ვინემ დანაწილებულთან, აქედან მისი ცნობილი განცხადება "ინგლის მეუბლიან კანიბალებთანაც ვაჭრობა", რადგან ბოლშევიკურ რუხეთის მას არც შიში ქონდა და არც არაფრათ არ აგდებდა.

დიდათ ხელს გვიმლიდა აგრეთვე ის გარემოება, რომ კავკასიის ერებმა ვურ შეხძლეს ერთად თანხმობით გამოხვლა, მიუხედავად ყველა იმ დათმობებისა, რომელმაც დაეხარტველო წავიდა ჩვენ მეგობელ ერებთან (იხილეთ წინამდებარე ფრანგული წერილი ამ დათმობების შესახებ).

იმ დროინდელ დიდათ გავლენიან ყურნალ "იმაყის" მთელი ნომერი (21 ოქტომბერი 1919 წელი) ჩვენი დელეგაციის შეუდრეკელ მკაფიოდ გარკვეულ შთამაგონებელი მუშაობით მიქმდენა ჩვენი ქვეყნის წარხულს, აწმყოს და მომავალს. (ჩვენ უაღგილობის გამო მოგვყამს მხოლოდ რამოდენიმე ნაწყვეტი ყურნალში მოთავსებულ წერილები-სა) მიუხედავად ამიმე დაპრკოლებებისა ჩვენმა დელეგაციამ გამარჯვებას მიადწია, მოკავშირეებმა გვიცნეს, როგორც ხუვერენული სახელმწიფო* და მეგობრული რჩევებიც მოგვცეს, სახელდობრ ინგლისის გავლენიან საგარეო საქმეთა მინისტრმა ღორდ კერზონმა ურჩია მის მეგობარ ირაკლი წერეთელს, რომელიც წევრი იყო საქართველოს დელეგაციის "როგორმე მოახერხეთ გიცნოხთ ღენინის მთავრობამ, რომელიც ვაგათ იცნობს თქვენს ყორდანიას და მას მეუბლიან მასთან ამ საკითხის მოგვარება, თუ თქვენ შეხძლემთ ამ საკითხის დადებითად გადაჭრას საბ. მთავრობასთან. მაშინ მთელი რიგი სახელმწიფოებისა უყოყმანოთ იცნობენ თქვენს გამოყოფას რუხეთიდან და გიცნობენ, როგორც ხუვერენულ სახელმწიფოს".

ნოე ყორღანიას თურმე დიდი ხანია უფრიალებდა ეს აზრი და კიდეც მოიყვანა სისრულემოდ, უაღრესად საიღუმლო ვითარებაში, საიღუმლოთ იმიჯომ, რომ ნ. ყორღანიამ იცოდა ქართველ ბოლშევიკების შეურიგებელი წინააღმდეგობა ასეთი მოლაპარაკებისა ლენინთან და ნ. ყორღანიას ეს ჩანაფიქრი შეიძლება ჩაეშალათ. ქართველი ბოლშევიკების ასეთ ზრახვებზედ და კერძოთ მოლაღაფე ს. ორჯონიკიძის სახეც წინააღმდეგობაზე ჩვენი დამოუკიდებლობისადმი ვრცდათ აქვს აღწერილი ლენინთან წარგზავნილ საქართველოს ლესპანს ბ-ნ გრ. ურასტაძეს თავის მოგონებებში.

პაფივცემულო მკითხველო!

გთავაზობთ გახანობათ და მოხაგონებლათ ყურნად "იმაჟ" - დან ამოღებულ ზოგიერთ მასალაებს. დასახარულ ჩემს უმორჩილეს მადლობას უნახადებ ქალბატონ ქეთევან ბარნოვის ასულს - მაღამ შეღოსხას ყურნად "იმაჟ" - ის გამოგზავნისათვის, რომელიც მას გადახცა შესანახათ აწ განხვეწებულ კარლო ჩხეიძის ქალიშვილმა დიადიამ ურადიკულად დაღუპულ მამის არხივიდან.

ღ. ფ.

---..---

* საქართველოს დამოუკიდებლობა და სუვერენობა . ღე ფა- ფაქტო და უფრო მოგვიანებით ღე იურეთ იცნო 20-მა სახელმწიფომ, მათ შორის ყველაზე გავლენიან სახელმწიფოებმა ინგლისმა და საფრანგეთმა. საბ. რუსეთმა გვიცნო ღე იურეთ 10 მაის- 1920 წელს.

Fête de l'anniversaire de la proclamation de l'indépendance de la Géorgie (le 26 mai 1919).

LA REVUE DES TROUPES

Le drapeau
L'Armée géorgienne

La Géorgie qui, au cours de la guerre actuelle, comptait plus de 200,000 de ses fils mobilisés dans l'armée russe, vient d'être appelée par les événements à constituer sa propre armée.

Les principes fondamentaux suivant lesquels sont complétés les effectifs de cette armée, sont de deux ordres : service volontaire et service obligatoire. Les éléments recrutés conformément au premier principe constituent la garde nationale, ceux qui le sont conformément au second, — l'armée régulière.

La garde nationale, instruite par des officiers de carrière, a toute liberté, en dehors de ses heures de service, de vaquer à ses affaires privées, gardant dans son logis son armement et son équipement. Le service est gratuit. Le droit d'appeler la garde nationale sous les drapeaux n'appartient qu'aux présidents du Gouvernement et du Parlement: dès son appel, la

Le Ministre de la Guerre

garde nationale est soumise aux lois militaires, au même titre que l'armée régulière.

Parallèlement à la garde nationale existe l'armée régulière permanente de toutes armes.

Ses effectifs sont complétés par voie de recrutement obligatoire de tous les jeunes gens ayant atteint l'âge d'être appelés sous les drapeaux.

En temps de guerre, les deux armées passent sous le commandement de généralissime des armées de la République.

L'armée géorgienne, en son entier, a pris part à la guerre et a pleinement démontré ses qualités de combat.

Le système de recrutement des forces armées de la République, tel qu'exposé ci-dessus, sera maintenu tant que la République géorgienne n'aura pas été reconnue par les grandes puissances et tant que sa neutralité déclarée n'aura pas été garantie par le droit international.

Après quoi, les deux systèmes de recrutement seront fondus en un seul — celui de la milice, semblable à celle qui existe en Suisse.

La Géorgie doit être libre. Attendra-t-elle longtemps?

« La Géorgie doit être libre. »

Tel est le résumé des revendications du peuple géorgien.

Les grandes Démocraties mondiales ont proclamé le Droit des Peuples de disposer d'eux-mêmes. La Géorgie, par l'organe de son Parlement et de son Assemblée Constituante nommée au suffrage universel, demande son indépendance; la Conférence peut-elle la lui refuser? Non! ce serait avouer la faillite des principes essentiels de la future « Société des Nations »; ce serait une grave faute politique et un véritable défi à l'Histoire.

En effet, dans la vie nationale de la Géorgie, son asservissement à la Russie (1801-1917) n'est qu'un épisode éphémère.

Dès la plus haute antiquité, en effet, cette nation entretenait un contact étroit avec la Grèce et l'Asie antérieure. Le Christianisme trouva dans cette race intelligente, un merveilleux terrain pour une culture séculaire.

Subissant à la fois, l'influence de la culture byzantine et de la civilisation de l'Orient arabe et iranien, il se forma bientôt dans ce pays une élite très cultivée, résultante et synthèse des deux civilisations.

Mais l'esprit national resta intact.

Il se manifesta nettement dans le développement de l'Etat et de son Eglise, dans les arts, dans une littérature extrêmement originale dégagée de toute influence ecclésiastique et pénétrée d'esprit laïque.

Du Xe au XIIIe siècle s'achève l'unité de l'Etat géorgien qui atteint son plein épanouissement, et s'affirme par des œuvres littéraires puissantes, des monuments superbes et surtout par une tradition restée étonnamment vivante dans le peuple.

Cette nation vigoureuse, cet Etat solidement établi souffrirent des invasions mongoles des XIIIe et XIVe siècles.

Pivéc par la chute du Bas-Empire de toute relation

avec l'Occident européen, empiétée dans le double cercan Perse et Turc, elle n'en réussit pas moins à sauvegarder magnifiquement sa pureté « physique » — cette race est citée encore à l'heure actuelle comme le type parfait de la race blanche — et, à force de vitalité, d'énergie, de sacrifices, à conserver jusqu'au seuil du XIXe siècle, sa pleine indépendance politique.

Mais cet îlot chrétien de civilisation occidentale, était, malgré son héroïsme, était dans une situation difficile pour résister aux appétits du monde musulman. De plus, la Russie, qui touchait déjà la mer Noire, rêvait de s'agrandir vers le sud. La Géorgie, des deux périls choisit le moindre: elle se lia à la Russie. Irakly II, roi de Géorgie, signa en 1783 un pacte de protectorat avec Catherine II de Russie.

La Géorgie conservait son autonomie complète et toutes ses libertés politiques.

Mais, à la mort du roi Georges XII, Alexandre Ier de Russie annexa purement et simplement la Géorgie au mépris de tout droit, malgré les protestations de la France et de l'Angleterre. Les traités, déjà, n'étaient que « chiffons de papier ».

Malgré tous les efforts de l'Etat russe, la Géorgie garda intacts ses caractères nationaux et son patriotisme fervent.

Durant la guerre mondiale 1914-1917, les Géorgiens firent vaillamment leur devoir sur tous les fronts.

Vint l'heure de l'effondrement du colosse russe. Immédiatement la Géorgie se désolidarisa d'avec les maximalistes, proclama son indépendance, et soutint la cause des Alliés en déclarant la guerre à la Turquie.

Isolée, désorganisée, trahie, la Géorgie dut traîner et faire face à une situation intérieure critique par suite des ferments de bolchévisme laissés par les troupes russes ou rapportés par ceux qu'un milieu malsain avait provisoirement égarés.

Tous les obstacles ont été tournés, toutes les difficultés aplanies; aujourd'hui la Géorgie se présente comme un peuple calme, fort, plein de cohésion, de bonne volonté et de sympathie pour l'Entente, solidement organisé au point de vue national, économique et politique, véritable bouée perdue du milieu d'un océan démonté, et, ce pays aussi riche d'histoire que d'avenir, demande à l'aéropage mondial de vivre, de respirer, enfin!

Et en quels termes: Jugez!

- Non seulement la Géorgie ne revendique pas les
- frontières qui la délimitaient à l'époque de son plein
- épanouissement, mais encore renonce-t-elle à certains
- territoires qui lui appartenaient au moment de son an-
- nexion à la Russie, et qui sont devenus indispensables
- à ses voisins ».

Quelle leçon de modération, de pondération pour certains Alliés exigeants! Et toujours dans le même esprit de conciliation, elle se trace ses frontières de demain.

- Provinces de Tiflis et de Koutaïss, districts de Sou-
- khoum et de Sakatala, région de Batoum, districts
- d'Onis et d'Ardayghan, une petite partie de la province
- de la mer Noire et du Vilayet, de Trébizonde ».

Comme on le voit, ce sont des revendications « minima » portant sur des terres exclusivement géorgiennes renfermant plus de 72 % de la population de Géorgiens de race pure.

La Géorgie, dont le développement fut entravé par la domination russe, est riche d'exploitations agricoles et minières considérables, de forêts splendides, de puissantes chutes d'eau, son commerce est développé et ses agglomérations florissantes; elle n'attend pour atteindre son plein essor économique que la consécration de son indépendance.

Cœur et pivot de la Transcaucasie, véritable pont entre l'Orient et l'Occident, la Géorgie est appelée à un très grand avenir, et sera un des principaux facteurs de paix dans le proche-Orient.

Elle ne sollicite plus de la Conférence de Paris que l'entérinement de son statut de liberté, voté par son peuple unanime pour devenir sur les sommets du Caucase, le soldat pacifique mais vigilant de la Ligue des Nations.

Sainte-Nino

Le christianisme fut introduit en Géorgie au IVe siècle sous le roi Mirian par Sainte-Nino de la ville de Callatis en Cappadoce.

A partir de 332, date de la conversion de roi Mirian, l'Église géorgienne fut soumise tantôt au Patriarcat de Constantinople, tantôt à celui d'Antioche.

En 484 l'épiscopat de Utsikhet, ancienne capitale de la Géorgie, fut réorganisé en patriarchat indépendant et eut pour évêque impérial de Justinien Ier. L'Église géorgienne fut reconnue « autocephale » par tous les patriarches d'Orient. L'indépendance de l'Église géorgienne date justement commencement du XIXe siècle. En 1811, par décret du tsar, le grand patriarche de l'Église géorgienne fut soumise au Synode russe. Son dernier patriarche fut Amassia.

Au mois de mars 1917, le Concile des évêques de Géorgie établit l'indépendance absolue par un décret non canonique, et le 2 octobre de la même année, reconnaissant son statut de Concile, l'archevêque Kipiani II fut élu patriarche de l'Église géorgienne orthodoxe.

Le patriarche actuel est Léonide qui succéda à Kipiani II mars en 1918.

La Reine Thamar

La période glorieuse de l'histoire de la Géorgie embrasse quatre siècles : les X, XI, XII et XIIIèmes siècles. Elle atteignit son apogée sous le règne de la reine Thamar (XIIIème siècle). Depuis sept siècles, le peuple géorgien, avec reconnaissance et fierté, garde encore fidèlement dans sa mémoire le nom de cette femme illustre à laquelle il attribue tous les beaux faits et les beaux monuments de la Géorgie.

Sous cette grande reine, la Géorgie se trouva au sommet de tout les progrès de l'Europe et atteignit ainsi sa plus haute puissance politique. Le règne de Thamar est marqué en même temps par l'efflorescence d'œuvres de toute une pléiade de théologiens, de savants, de philosophes et de poètes. De nombreux monuments de cet âge d'or sont conservés dans le domaine de la littérature et de l'architecture.

Hra Tchevitchavadzé

À la tête de la nouvelle école qui se forme dans la littérature géorgienne dans la deuxième moitié du XIXme siècle, se trouve le poète célèbre Hra Tchevitchavadzé qui écrit une des poésies qui sont des chefs-d'œuvre, de nombreux romans, contes et nouvelles et qui fonde le journal *Le Messager géorgien*.

Chota Roustavéli

est le plus grand poète géorgien du XIIIme siècle. Son poème « le Prince de Lépoué », le chef-d'œuvre et l'orgueil de la littérature géorgienne. Le poème de Roustavéli a été traduit dans plusieurs langues européennes.

Akaki Tchévéléli

est un poète lyrique de grand talent et auteur de plusieurs pièces dramatiques qui sont une peinture vivante des mœurs du peuple. Il dirige un journal appelé *Cordeux* où furent publiés les plus belles pages des poésies de l'art national géorgien.

ვინ გააჩერებს ან ხალ გაჩერდება?

ყურნალ "ივერიის" 30 ნომრიდან გავიგეთ, რომ ის არ არის საქართველოს ეროვნულ დემოკრატიული პარტიის ორგანო, რაც აუცილებლად მისახალმებელია, რადგან ეს ყურნალი არ არის ღირსი, რომ აყვარებდეს იმ პარტიის სახელს, რომელმაც საქართველოს ეხოვრებაში ბრწყინვალე კვალი დატოვა. რაც შეეხება რედაქციის მუშების ხაზითს, ეს ჩვენი საქმე არ არის, გვიკვირს მხოლოდ რაც ხიშხავს ის, რომ "იგი პარტიაში არ ჩაწერილა, არც ვინმე იყო მისი მიღებისათვის უფლებამოსილი". ვახაკვირია, თან სახალლოც! ვინ არის ახელი უზარმაზარი კიგანცი, რომ "მისი მიღებისათვის არც ვინმე იყო უფლებამოსილი"! ეს ყველაფერი ჩვენთვის ღარჩება გაუგებარი, როგორც ხევა ძრავალი "ხაქმენი ბნელით მოხილი" ყურნალი "ივერიისა"; და აი რა-ღმად:

ყურნალი "ივერიის" 29 ნომერში, 20 გვერდზე, მავით თუთრზე არის დაწერილი, რომ "გაზეთი 'კომუნისცი' აღარ არის, რაც იყო"; და ამაში "ივერია" მართალია, რადგან გაზეთ "კომუნისცი" იქ იმას ხერდენ, რახაც ახლა აქ "ივერია" მღერის, ე.ი. საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდის ვინება, მათი მუხვეურების ღანძლვა, 26 მაისის მნიშვნელობის ბნელით მოცვა, დამოუკიდებელ საქართველოზე ბოლშევიკების თავდახხმის საქართველოს ხოციალდემოკრატიულ პარტიაზე გადაბრალება. ყველაფერი ამის დაწერა ღღეს გაზეთ "კომუნისცი" აღარ ხერდება, რადგან კომუნისციებზე უფრო ბილწი ბრალდებებით" ჩმანხვა ხელში აიღო "ივერიაა".

უფრო ხამწუხარო ის არის, რომ დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის მონაწილეობით, მოქმედებით და ხათნალო ურთიერთთანამშრომლობით ხელმეკრულების დადებით მუღეგად დაარსებული რადიო"თავისუფლების" ოღდაქციაფ ამ გზას დაადგა და დამოუკიდებლობის პერიოდის, 26 მაისის, მისი მუხვეურებისა და ხოციალდემოკრატიული პარტიის ვინებას მიჰყო ხელი - ამერიკელების ფულით. აბა გვითხარით, რად ეხატროება გაზეთ "კომუნისცი" ვინმე ხევა ხოციალდემოკრატიული პარტიის ვინებისათვის, 26 მაისის ეროვნული მნიშვნელობის გათახხირებისათვის და მისი მოპოვებისათვის მებრძოლთა მოღალაფედ მონათვლისათვის? რა-ღმად უნდა მეიწეხოს თავი გაზეთმა "კომუნისციმა" საქართველოს დამოუკიდებლობის ღანძლვისათვის, როცა ამას, ყოველგვარი ხარჯის ვარემა, ამერიკელების ფულით, "წარმატებით" ახრულებს რადიო"თავისუფლების" ქართული რედაქცია და ყურნალი "ივერია"? უეჭველია, რადიო"თავისუფლების" ქართული რედაქციის ქეკრება, ყოველგვარი მხვერპლის ვაღების

გარეშე, დაიხაკუთრეს ხევისი შრომით დაარსებული ბოლ-
შევიკების ხაწინააღმდეგო იარაღი, ჩააყენეს ის ბოლშე-
ვიკების ხამხანურში და არარაობად აქციეს იგი. ჩვენს
შორის დიდი განხვავება არის, რადგან ჩვენი მიზანთა-
ერთად ბრძოლა ერთი იდეალიზმით, ერის თავისუფლები-
ნათვის. რედაქციის ამერიკელები ვერ აიძულებენ, რომ
დამოუკიდებლობის პერიოდი ახე ხამხვალად გაათახხირონ,
როცა ხაქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვებას, მის
დაკარგვას და მისი აღდგენისათვის ბრძოლის ხაქმეს -
ახიათახობით ქართველი ძეაქირა. მაგრამ, აღბათ, რადიო
"თავისუფლების" ქართული რედაქციის ბოგიერთი წევრისთვის
რადიო ჯიბის და ეკონომიკური ხაკითხის მოგვარების ხაქ-
მედ გადაიქცა და ხაერთო მჭრის წინააღმდეგ ბრძოლის ხა-
კითხი კი ხრულიადაც არ აინფერესებს. ხამხუხაროა, რომ
პარიზში გამოცემული "ივერია" იმ დიდი ყურნაულის ხახელს
აფხარებს, რომელიც 1877 წელს ილია ჭავჭავაძემ გამოსცა
და 1906 წელს, აგვისტოში დაიხურა ფ. გოგიჩაიძევილის რე-
დაქტორობის დროს, რომელმაც განხაკუთრებული როლი ითამა-
მა ხაქართველოს ეროვნულ-პოლიტიკურ-ეკონომიკურ ცხოვრე-
ბაში. პარიზში გამოსული ხამარცხვინო "ივერია" ხაქართვე-
ლოს მჭრებს კი არ ებრძვის, არამედ ხაქართველოს დამოუკი-
დებლობის პერიოდს და ხაქართველოს ხოყიალდემოკრატიულ
პარტიას. "ივერიამ" ამ მხრივ ყველა მოლოდინს გადაატარ-
ბა და ბოლშევიკებს ამით ხელი ძეუწყო ანფიეროვნული პრო-
პაგანდის წარმოებაში უხამუსო "ჭორების გოდრის" ავხებით.
"ივერიას" ფექსციხა და გამოცემის რედაქტორი არაფერს
არ ერიდება და ისეთი ფექსციხა და გამოცემის რედაქტო-
რია, როგორიც იყო "ივერიის" 23 ნომერში ხულელი დოლობე-
რიძის ეგრედწოდებული "მოგონება". და აი მოიხშინეთ შე-
დევრები "ფექსციხა და გამოცემის" როგორ რედაქტორთან
გვაქვს ხაქმე:

რუსი ცნობილი კომპოზიტორი ბოროდინი იყო ექიმი ხირურ-
ვი და ამავდროს კომპოზიტორი. მათ შეთხზა შეხიკა-ოპ-
ერა "მეფე იგორი" რუსულად. ქუთაისში ჩამოვიდა და ჩვენს
თეატრში თავისი ორკესტრით წარმოადგინა ოპერა "მეფე იგ-
ორი". ქართველი მუხიკონები გამოელავენ; მან აღიარა:
ხამი-მეოთხელი ოპერის იყო ქართული. დედაჩემი იყო ქართ-
ველი ხელხულოძის ქალი, ახე რომ თვით ნახევარი ქართ-
ველი ვარო. ვეძებე ბევრი რუსულ მუხიკაში და ვერ ვიპოვე.
ვიხმარე ქართული მოყვიები და ვფიქრობ ვარგად გამოვი-
და".

ყველა ამ ხიხულელებისათვის შეიძლება არაფერი გვთ-
ქვა, მაგრამ ბოროდინის ბიუგრაფია ხაქართველოში გავმძაც
კი იცის. ამივომ დიდათ პაფიკვემულ "ფექსციხა და გამო-
ცემის რედაქტორს" ან ხრულებით არ უნდა დაებეტა ახე-
თი ხიხულელები ანდა თუ დაბეტდავდა აი, რა უნდა დაეხე-

რა: "ბორღონი ალექსანდრე დაიბადა 3 ევტობერემი 1833 წელს, 31 ოქტომბერს, ვარდაიცივალა 1887 წელს. რუსი კომპოზიტორი და ქიმიკოსი ქართველი თავადის გუბერალ-ვალიანოვილის ძვილი 1856 წელს დაამთავრა სამედიცინო ქირურგიული აკადემია, 1858 წელს მიიღო მედიცინის დოქტორის ტიტული, 1877 წლიდან აირჩიეს აკადემიკოსად, 1874 წლიდან დანიშნეს სამედიცინო აკადემიის ქირურგიული დოქტორად. ბორღონის ხელმძღვანელობდა. დაწერილი აქვს ქიმიადმი 40 მედიცინის შრომა. 1862 წელს გაეცნო ბაზაკიძეს და შევიდა მის წრეში, ხალაფ დაიწყო მუსიკალური მოღვაწეობა. ბორღონის მნიშვნელოვანი ნაწარმოები არის "თავადი იგორი" (და არა "მეფე იგორი"). სამეცნიერო და პედაგოგიური მუშაობით ვალაფვირთული კომპოზიტორი ვერ მუშაობდა ინტენსიურად, მან ეს ოპერა წერა 18 წელიწადი და მაინც დაუმთავრებელი დარჩა. მისი სიკვდილის შემდეგ ოპერა დაამთავრეს რიმსკი-კორსაკოვმა და ვლადიმეროვმა. ოპერა პირველად დადგა პეტროგრადში 1890 წელს ძარიის თეატრში. გაიგა "ფექსციხა და გამოყენის რეჟაქტორი?"

აი კიდევ უფორდინარობის "მეღვერი":
 "გუბაროზმა შეადგინა ლებულება ქუთაისის ქართული ბანკის (მიწის)... გუბაროზის ლებულების წესბუღ გაიხსნა ქართული მიწის ბანკი 50.000 მანეთის თანხით. ორი წლის შემდეგ ჩამოვიდა ილია ჭავჭავაძე, წაიღო ბანკის ლებულება და ამის გამოყენებით გახსნა თბილისში ამგვარი მიწის ბანკი". აი აქ მართლა თავის ხალაფიდან წამოიღება ილია ჭავჭავაძე და იფყვის, რომ მოძველით თუ ვინღათ ხუთჯერ, მაგრამ ეს ვიღაცა "ფექსციხა და გამოყენის რედაქტორია", ნუ გაათახსირებოებთ და ნუ წააწყმენდინებთ სემსა და ჩემი ყურნაღის ხახულსა და წარხულს. უნდა იყო მართლა ქავთარაძე, რომ ყურნაღში ახეთი სიხულულებები დაბეჭდო, რომელიც შეიძლება რომელიმე ჩაუვარდეს ხელში და იფყვის ვინ არის ეს ჯამბაზი, რომ ახეთი გაბღისმული ფიფრებით ახეთ სიხულულებს აყრანწვლებს თავის ყურნაღშიო, რადგან ცნობილია, რომ ილია ჭავჭავაძემ თბილისის ბანკის წესდება დაწერა 1872 წელს, მთავრობამ დაამტკიცა 1873 წელს და ბანკი გაიხსნა 1874 წელს, რომლის თავჯდომარედ მამინვე იქნა არჩეული ილია და დარჩა უცვლელი 30 წლის განმავლობაში. ქუთაისის ხალაფილმამული ბანკი კი გაიხსნა 1876 წელს. ქავთარაძის ყურნაღიდან ვგებულობთ, რომ თბილისის ბანკის გახსნის ორი წლის შემდეგ ილიას ჩამოყლია ქუთაისის გაუხსნელი ბანკიდან ლობჯინაძის წესდება და გაუხსნია თბილისში უკვე გახსნილი ბანკი. ახეთ სიხულულებს ქავთარაძის მეფი ვერავინ ვერ დაბეჭდავდა ძალიანაც რომ ნღმებოღა. ქავთარაძე რან ბოღავს ცმერთმა უწყის, და აი რაფომ:

"დიდმა გერმანულმა ვირხოვმა. ვირხოვი იყო ექიმი, დიდი ქირურგი. იგი დამაარსებელია გერმანული ნაციონალური დემოკრატიის - ფრანკონგე პარტიისა. ბისმარკის შემდეგ (დიდი ორაფორი), მეორე პიროვნება, პარლამენტის ხაუკეთუნო ქვერი და ლიდერი ამ ფრანკონიისა". ... და იწყება გაუთავებელი სიხუტულების ბოღვა, ვიღაც ყოფილა ავად, ჩამოუყვანიათ ვირხოვი, გაუკეთებია ოპერაცია, ვადაუხდევნებია 8.000 მანეთი და დაპირებია ვიღაც გერაცხს, რომ ის საქართველოს ხაკითხზე მოუღაპარაკება ბისმარკს, და ხხვა სიხუტულები. "გავიღა ორი წელი, მეორედ მოვიდა საქართველოში ვირხოვი, იხეკ ქუთაისში... იღია ქავჭავაძემ ხევენთვის პაციენტი პროვინცია მარცო არ დაუქერია ხოლო ვირხოვთან კი. ეროვნული დემოკრატიული პარტია არის წმინდა კოპიო გერმანულეობისა. გენიალური დიდი იღია და გენიალური გერმანული ვირხოვი არიან ბაბუა დამაარსებელი ჩვენი ეროვნული დემოკრატიული პარტიისა". გაიგეთ "სიბრძნე-სიყრუისა" კი არა "სიცრუე-სიცრუისა". ამას, აი კი ქვია აღმოჩენა. ყველამ კარგად იყის, რომ ვირხოვი პათოლოგიური ანაფრომიის ერთერთი მამამთავარია და არა ქირურგი. 1884 წელს მან დააარსა თავისი ლიბერალური პროგრესიული პარტია, რის გამოც 1890 წლიდან ბისმარკთან იყო პოლიტიკურ კონფლიქტში. ვირხოვი ჩამოვიდა საქართველოში 1881 წელს მეხუთე არქეოლოგიურ ყრილობაზე. ინახულა ბორჯომი და აბანოთშანი, როგორც საინჟინერო კლიმატოური კურორტები. იღია მას არ შეხვედრია, მაგრამ მან ვირხოვის ჩამოხვლას უძღვნა სავანეებო წერილი. როგორც ის აკეთებდა ყოველი ახეთი შემთხვევის დროს.

მნელია ქავთარაძისა და ყველა მისი კორესპონდენტის ნაციონალიზარის ამოწერაც და გარჩევაც, მაგრამ მოვიყვანოთ მწერალი ნ. დუმბაძის შემოქმედების ქავთარაძისეული გარჩევის ლიკვიდატორული ქედვრები:

"მარცო ჩამოთვლილი იკმარებდა მწერალში ოხცაცის დახანახავად... ვიფყოლი, რომ როგორც მწერლობის ოხცაცხს, პირველ აღვიღს მივაკუთნებდი, (რა დიდი ხარუქარია) ქართველ რომანისტებში"; და იქვე ქვევით ამბობს "მისი მცირე ხარკის გამღები მწერალი ახეთ პაციევს ვერ მიადრწევდაო". რაფომ არ შეეძლო მწერალს, რომელსაც ქავთარაძე "პირველ აღვიღს" აკუთვნებს პაციევს მიედწია? მაგრამ საკვირველი ის არის, რომ მის პირველ აღვიღზე დაყენებული მწერალი "მცირე ხარკის გამღები" ყოფილა. თავისი კრიტიკით ის გულს აღენს "ლავონიური ხელი, ვაჭიანურების ხენი, რომ ის მას აგონებს კლდიაშვილს და ხხვა ვაივაგლანის ბოლს აყენებს, მაგრამ უკაცრავად პახეხია რა არის ხაერთო ბაჩახახა და ვაყახ მორის გარდა იმის, რომ ძმები იყვნენ? ლუკა რაბიკაშვილი ვახსა ვაყა-ფშაველა, მეორე ძმა ნიკოლოზი ცნობილია ბაჩახავს ხახელით და მენახე ძმა

თელ დარჩა რაზიკამკვილად. მაგრამ გადაცხელთ რახ გვთავაზობს ქავთარაძე: "არის მეორე უცნაურობა. ეს განხილავთ რომანის გმირის სახელი და გვარი: ბაჩანა რამიძე. ამ სახელითა და გვარის წამკითხველის წინაშე მყის ორი აწრდილი ვაიუღვები: სახელის გამო ვაყახი(ესე იგი ბაჩანა ყოყილა ვაყახ სახელი), ხოლო გვარისა გამო ნოე რამიძე იღობა". აი ყველაზე დიდი აღმოჩენა ქავთარაძისა. ძნელია მისი ლიკვიდაცორელი "აღმოჩენები" წაიკითხო და კაცს გული არ აგერიოს:

"ქართული სახელმწიფოს აღდგენის საკითხი დღეს აღარ დგახ. სახელმწიფო არსებობს, საკითხი შეეხება მხოლოდ მის ნამდვილ უფლებათა განაღდებას... საბჭოთა რეჟიმის დასამხობად ბრძოლა ჩვენი საქმე არ არის. და მაშინაც არ იქნება თვითონ რუსებმაც რომ ინდომონ... ეს დღესაც ისე უმიზნო და უაზრო მხხვერპლის ვალება იქნება, როგორც იყო რევოლუციამდელი მოქმედება... საქართველო დამოუკიდებლობას ვერ მიაღწევს, გარეშე საბჭოთა კავშირის დამოუხმობა, წაქევიება, რეჟიმის დამხობიება. ამის მოხდება კი ჩვენ არ შეგვიძლია, ეს ჩვენი საქმე არ არის..." ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყურნებ". ნაწილობრივად მაინც განხორციელდებინა ისევე პარტიული გზით მოქმედება".

აი იგერიას" ნამდვილი პოლიტიკური გულწრფელი გზა ჩვენი მომავალი იმედობისათვის. ნუთუ ქართული პოლიტიკური ემიგრაცია ისე ვაკოფრდა, რომ ლიკვიდაცორელ აბებს ასე უხვად ყლაპავს? ქავთარაძე რა დღეს დაათენებდა, რომ ასეთი რამ რომელიმე სოციალდემოკრატიეს ეთქვა? რაცოდ არის დღეს ქავთარაძე ემიგრაციაში? განა მან არ იცის, რომ რევოლუცია რომ არ მოხდარიყო საქართველო დამოუკიდებლობას ვერ მიაღწევდა. რაც შეეხება მის წინახსარმეცყველობას, რომ "სხვალინ-ბერიას შემდეგ რუსები ქართველებს ცეცხლივით ურიღებიათ და ასეთ საქმეებთან არ მიუძვებენ", ეს ისეთი უთავო და უჭკუო გამოდგა როგორც მისი პოლიტიკა, რადგან მისი წინახსარმეცყველობიდან ხელ ცოცა ხანში შევარდნაძე პოლიტიკურს ქვერიც გადადებს, რუსეთის სავარეო პოლიტიკის შემხრულბელიც.

აგერ თითქმის ნახევარი საუკუნეა, რაც აქ ვარ, ემიგრაციაში. ბევრი შეხვედრები, მოლაპარაკებები, საკონფაქციო კომისიების მომხმარე ვარ, მაგრამ არხალ ქავთარაძის არც პოლიტიკურ მოღვაწეობის, არც პოლიტიკური სხვაყიების, არც მისი აქციური მონაწილეობის არაფერი გამიგია იმ ორგანიზაციაში, რომლის ქვერად ის თავს თვლის. არახოდებს მისი პოლიტიკური მოღვაწეობა ჩვენ არ გვიხახხავს და აღბათ ამ მხრივ არც გამოყლილება აქვს და არც თავი. ვუიქრობ მისი გაპოლიტიკახება შედეგი არის რახაც ქართულად ქვია" ბედაურები დაიხოდენ...

ბოლმევიკებს პროპაგანდისცათ აქ ქავთარაძე ეყოფათ,

რადგან ამბობს "არ შეიძლება არ აღიაროს, რომ საქართველოს ხოლოდ მრავალმხრივ გამოიყვალა ხახიკეთოდ. უმრავლესობამ ხული მოითქვა, ძირუბში განსწორდა და ამის შემდეგ ახალი კულტურულ ცხოვრებისათვის მოიყვალა. ყოველივე მთელი ჩვენი ეკონომიკის ხფეროში ძირითადი ცვლილებების შედეგია". აქ ქავთარაძე ყოველგვარ მოლოდინს აჭარბებს, ნამდვილ გარკვეულ პოზიციას იღებს და ბოლშევიკ პროპაგანდისტის ნახას იცვამს. ფორმობა, რომელიც კოლონია იყო, იმის შემდეგ აზიის მოწინავე ხახელმწიფო გახდა და თუ ქართველმა ვლუხმა ცოცხათი ხული მოითქვა ვითომ ეს ბოლშევიკების სყალობით არის? რა აიძულებს ქავთარაძეს, რომ ყველას ვველივით ვბენს და არავის არ ინდობს?" ჩვენთა მამათა თაობამ მთლიანად აღებულმა უპატიებელი დანაშაული ჩიღინა" - წერს ქავთარაძე. ქავთარაძის მამამ რა ქნა მე არ ვიცი, მაგრამ მამარჩემმა სამშობლოს თორმეული ძვილი გაუზარდა, რომელთაგან ცხრამ სამშობლოსათვის ღირსეულად დაღია ხული და მათში ყველაზე უფროსი კოჯირში, ბრძოლის ველზე, სამშობლოს დაცვის ღრის დაეცა. აღბათ მის გვარიდან და გუჯაბიდან ასეთი არავინ ყოლია, რადგან ამბობს, რომ "ჩვენი გმირული ბრძოლის ღრის ახი კაცის სიცოცხლეც კი ვერ გავიმეფეთო". ვისთვის ან რისთვის არის, რომ ქავთარაძე ქართველ ერს ახე ათახხირებს და თავზე ლაფხ ახხამს?

"ამ სამოცი წლის წინათ - წერს ის - ქართველი ერი რაღაც ხამინული ხეხით ყოფილა დაავადებული, რომელსაც მისთვის წაურთმევია ელექენწარული ბიოლოგიური თვისებები". ბიოლოგიური თვისების დაკარგვა - ეს ყველასათვის სიცოცხლის დაკარგვაა და ელექენწარული სიცოცხლის დაწარბეული - ეს უჩრედი არის. მამ ისე მომკვდარა ქართველიერი, რომ ერთი უჩრედი არ დარჩენია ცოცხალი. რის თქმა უნდა ამით ქავთარაძეს? ან შეიძლება აგვიხხნახ რას ნიშნავს მისებურად ელექენწარული ბიოლოგიური თვისებების დაკარგვა? თუ ქართველ ერს ის აბრალებს, რომ მან დაკარგა ელექენწარული ბიოლოგიური თვისებები, ჩვენ თამამად მეგვიძლია ვთქვათ, რომ ქავთარაძემ უკვე დიდი ხანია დაკარგა აღამიანური ელექენწარული თვისებები, როცა მან თქვა: "ბედმა გვარგუნა მათთან სიცოცხლე - მათ გვერდით დამარხვაც". ეს დვთის გლახები" და ხხვა. აქ ქავთარაძე ლანძლავს პოლიტიკურ ემიგრაციას და ბილწნავს ლევილის ქართულ წმინდა ხახაფლავს. რახავ დღეს ის წერს და აკეთებს, მამაც რომ იყოს, მისი ვაბიარება აუცილებლად ნამრახისია, მაგრამ მათთან დამარხვებულაც ვფიქრობ, რომ მან იმდენი მეგნება მაინც უნდა აქონდეს მერჩენილი, რომ იმის შემდეგ, რაც მან ლევილის ქართულ მამათა ხახაფლავზე დაკრძალულ თრმებით ნავავი და ნეხვი ვადააყარა, ის იქ დახაფლავებამზე უარს იფყვის და აღბათ ამ მოხაბრებს ყველა

პატიოსანი ქართველი გაინაწილებს. ცხადია, მან წონასწორობა დაკარგა, იხ თავის ცოლს არხად არ ხელავს, ყველაფერსა და ყველას აკრიტიკებს, ბუკიდან უყურებს ბაჭონ კუჭუხიძეს თუ ბაჭონ სურეთელს, მაგრამ ავიწყდება, რომ თითოეულს მათგანს ქავთარაძის სიგრძე-სივანის დიპლომატი აქვთ ჯიბეში, რომელზედაც შეხამებულია თვითონ მწერალად არის. რაც შეეხება ჩემი განხილვების შეხახებ ქავთარაძე გამოსცემებს, ჩემმა ცოდნამ მე იმდენი დამეძმარა, რომ ორი წელიწადი ფრანგულ ჯარშიც ვიყავი უქიმი. დემობილიზაციის შემდეგ, როგორც უცხოელს, ჩემს პროფესიაზე არ მამუშავეს, მაგრამ მოვეყვებ ქიმიურ ფარმაცეპტიულ ლაბორატორიაში და უნდა ვითხროთ, ვარკი ხახელიც დავიმხანერე და ხელფასის ვარკი მქონდა.

და რას ბოლავს ქავთარაძე: "ბერიძვილმა მოდი ვნახოთ კენახის ღონედან რუხთაველამდი მოიხლომა ახცომა და რა მოუვიღოლა". ერთი სიწყყის "ხამს"-ის მნიშვნელობის განმარტებან რუხთველის სიმალღებელ ახცომას ეძახის. და ამას მიხაყვედურებს ქავთარაძე, რომელმაც "ნუ შეგამინებს მკონახო მთიდან ბლავილი ხარისხა" ილია ჭავჭავაძეს მიაწერა.

"ხამს მოყვარეს მოყვრიხათვის თავახ ჭირის არ დამრიღად" ქავთარაძისათვის რაღაც იხეთი რამ ყოფილა, რომელსაც არც თავი აქვს და არც ბოლო. რაც შეეხება სიწყვა "ხამს" მას, როგორც ვწერდი, აქვს სხვადასხვა მნიშვნელობა: ჯერ არის სიწყვა "ხამი", რაც ბამბის უხეში ქსოვილია და არის კიდეც "ხამი", რომელიც ქავთარაძეს მოგვაგონებს, რადგან ის იხე იქვევა, როგორც ხამღვილი ხამი.

ყველაზე დიდი ბოროტება და უპატიებელი დანამაული ყურხაღ "ივერიის" ტექსტისა და გამოცემის რედაქტორის ის არის, რომ დამოუკიდებელი საქართველოს ძროძის მინიხტრს, განხვენებულ გიორგი ურამეხაც არ ინლოზს, რომელმაც მთელი სიცოცხლე და ძალა მოახლომა ქართული არქივის ვალარჩენახ და ღაბინავების ხაქმეს, ხანამღეხული ეღვა შირში. გიორგი ურამე ბუნებით იხეთი აღამიანი იყო, რომელიც არც არაფერს არ ვადაავღებდა და არც არაფერს არ დაწვავდა; ის ყველაფერს ინახავდა და განსაკუთრებით იმას, რაც საქართველოდან იყო ჩამოსული. აი ამის შემდეგ რას ხერხს მუბლის-ძარღვგაწყვეტილი ქავთარაძე: "ავი ჩვენ თვალჩინ დაწვეს გ.ურამე და მ. ბერიძვილმა ჩვენი არქივის ძვირფასი ნაწილი, რომელიც დამოუკიდებლობის ხანის ოფიციალურ თუ პირმო შირთა ხერხილებს შეიცავდა... ამ ვახლაღობმს ისინი მოწმეთა თვალჩინ არ ჩაიღებდენ მეგნება რომ შქონოდათ". ვაშა ქავთარაძე, რომ ვახლაღობი უმოწმოდ შეხამლებელი ყოფილა "მეგნებულთათვის". ახეთი მურით აღხავხე ულოლიკო და ყოვლად უხინღისო ბრალღებინათვის ქავთარაძესა

და მის ნამყებარეხილ მოქმისათვის, თუ ახეთი ვიგინდარა არსებობის ღირსია, რომ ენა ამოვლიჯონ ხანაგვე პირი-
 ღან. ყველამ იცის, რომ დამოუკიდებელი საქართველოს არ-
 ქივი იხანებოლა ფექნიკურად ყოველგვარ შეხაბამის პირი-
 ბებში, რაც ხაჭირთა არქივის კონსერვაციისათვის, ხაფ-
 რანგეთის ხანელმწიფო არქივში, მათ არქივთან ერთად.
 მაგრამ მოხდა უბედულება და კაცხანგროფიულ წყალდიდობის
 ღროს ხაფრანგეთის ხანელმწიფო არქივის ძენობაში წყალი
 ჩავიდა. ფრანგების ნაციონალურ არქივთან ერთად ჩვენი
 არქივიც დაზარალდა. მუხლი უხდა მოვიდრიკოთ დამოუკილე-
 ბული საქართველოს ფინანსთა მინისტრის კონსტანტინე კა-
 ნდელაკინა და დამოუკიდებელი საქართველოს უღჩის - აკაკი
 ჩხენკელის ხსოვნისათვის, რომ იხინი მაშინვე გაემურენ
 აღვიღებდ და მუხლბამდე წყალში ჩამდგარი ორი მოხუცი
 წის გადაედვენ სფიქიას ჩვენი არქივის გადახარჩენად.
 ხაჭირო იყო თანხის გამონახვა, რომელიც მათ არ გააჩნდათ.
 დასწერეს მოწოდება და ვალიკო ჩუბინიძემ და მიმა სფუ-
 რუამ შეავროვეს ფული, რომლითაც არქივი გადადანილი იქნა
 ლევილში, ხადაც თითოეული ლოკუმენცი გამძრალი იქნა ცალკ-
 ცალკე, რაბელაც დიდი ძრომა ვახსიებს გიორგი ერაძემ,
 აკაკი კვიციანიძელმა და ფრანხი წულაძემ. ხალა ბრძანდე-
 ბოლა მაშინ ქავთარაძე და მისი ვიგინდარა მოქმე? ან
 ფულის ვალბით ან ფიზიკური დახმარებით? რა თქმა უნდა
 ქავთარაძე და მისი ჭორიკანა მოქმე ხის თავში იყვნენ,
 ვინაც არაფერი არ გაუღიათ. ქავთარაძისა და მისი ჭორი-
 კანა ბიჭის მუთხბულ ბოღვაში სიმართლის ნაწამალიც არ
 არის და თუ ლოკუმენციების დახველების ნიადაგზე დამძალი
 და მძვრადქვეყული ხარჩენი იქნა მოვროვილი და დამწვარი,
 იხივ ხათხალო შექოქმებისა და მთავრობის არქივის შე-
 მნახველი კომისიის დადგენილებების ნიადაგზე შედგენილი
 აქტის შეხაბამისად და ხულის მოწერის შემდეგ. აქტს
 ხუტს აწერენ საქართველოს მთავრობის წევრი და არქივის
 შემნახველი კომისიის მაშინდელი თავჯდომარე გიორგი ერა-
 ძე, კომისიის წევრი მაშია ბერიშვილი, არქივის კომისიის
 თანამშრომლები გიორგი ნობაძე, იხიღორე ქარხელაძე და
 ალ. ფაფიშვილი. ამის შემდეგ ქავთარაძემ და მისმა ცრუ-
 მოქმემ დაჯდენ და ფლავონ ერთმანეთი!.. ქავთარაძეს თუ
 ჰგონია, რომ "არ დახაკარგი ლოკუმენცის" გამოქვეყნებით
 კარგი ხაქმე ვააკეთა, კარგი მოუვიდეს მის ცხვირს.
 "გრივოლ რობაქიძე... ვერ ხარმოიდგენთ რანაირი ხაზიგდარი
 ვახლა, დანიშნულია რალაც კომისიის გამგეთ და თვითონაც
 ბოლქვიკი ვახლა". ვამა ქავთარაძევ ამით მენ თავბელ
 ხამარცხვინო ვკირვინი დაიდგი! ვხახოთ რახ იფყვის
 დახარჩენი მესი რელაქციის ქევრები. კარგია, რომ განც-
 ხადების შემდეგ "ივრია" საქართველოს ეროვნულ დემოკრა-
 ტიული პარტიის ორგანო აღარ არის! იცოდე ქავთარაძე,

რომ ყველაფრის წამოყრან წააშალებს არ შეიძლება, რადგან ყველაფერს თავისი დრო აქვს და თავისი აღვილი. ჩვენ რომ შენს გზას დავადგეთ, იცოდეთ, რომ ბევრს დამძალ კაფანს ჩაგივლებდით ჯიბეში და აგაყროლებდით, თუმცა შენს ჯიბეში წინდაწინ ხავსე გქონია შენი მკვობრების დახაფლავებაზედ წარმოსათქმელი სიფყვის ტექსტები! ხომ არ გინდათ ფაქტები დაგისახელეთ?

"ივერიაზე" ლაპარაკი მაინც მინდა დავამთავრო ილია ჭავჭავაძის ერთი სტაფილიდან ამონაწერებით, რომელიც ქვეთარაძეზე ზედგამოჭრილია: "რა უკადრიხოზა, რა ლანძლვა, თრევა და უქმანურობა არ აკადრა ჩვენ წარხულ მამებს...ახე ვაუთაფიურებული, ახე მეგინებული, ახე უმკერად და ურცხვად ავად ხხენებული ჯერ არავისავან არ ყოფილა ჩვენსი წინაპარნი. ჩვენი წარხული...მეგვიგინა მთელი ერი, მთელი ქვეყანა და ხეცავი ერთი იოფის ოღენა მაინც ლოღიკა, ცოდნა-გაგება ჰქონდეს ან მიხი, რახან ლანძლავს და ათრევს ან მიხი რახან უწმინდერის ხელით ნაქებრად ეპოფინება".

"ეხლა რაცა ვთქვით ვიკმაროთ მემდეგ ხხვაც ბევრია".

მამია ბერიძე
 ლექილი, 1987 წლის თებერვალი

უ ე ლ ი ბ ლ ო ბ ს ვ ი თ ა ჯ ო რ ი

პარიზული "ივერიის" 1986 წლის ივნისის ნომრის
ანალიზი

I.

წაუკვირებთ რა(ღიღი ჭაპანწყვეფით)პარიზული "ივერიას" 1986 წლის ივნისის
ოქლა-მეფსრე ნომერი, ენეპლიეთ მიმაგონდა ივენი შოთახ ხომარქნე:

"მიმარე არა პქვიან, თუ ხაღმე თქვახ ერთი, ორი;
თავი ყოდა ნუ ჰგონია მეღექხეთა ვარგთა ხწორი;
განაღა თქვახ ერთი, ორი, უმხგავხი და შორი-შორი,
და მაგრა იყყვიხ: "ჩემი ხჯობხი", უელიბლობს ვითა ჯორი".

ჯორი რა შოგახხენოთ, რომლის ზნეობახ ამ ხწორქონეშის დაშქერი ახე ვარ-
გათ არ იყნობს და, როგორც ხწანს, არც უთოღოგეშს ეს ხავითხი არ შეუხწა-
ვლიათ, მაგრამ რომ უთქვა "უელიბლობს ვითა ვირი", ეს - ერთი შხრიკ -
უფრი შეუფერება "ივერიას" უკანახქნელი ნომრის აუფორეშს, მაგრამ - მე-
ორე შხრიკ - ხელხან-ხაბარქელიანი ხომ გვახწავლის, რომ ვირი შხილღ
შამინ "უელიბლობს", როგა ერთხელ დაშექუელი "შეღლიმხ" ისევე განშეი-
რეშახ აძალეშენ?.. მაგრამ, შიღი თავი დავანეშთ შიოღოგოახ და გაღავი-
ღეთ "შიაშრონე-ღხიკელეშე" დაღამიანეშე, ე.ო. ჩვენი "ივერიას" აუფორ-
რეშე; თუმცა შათ "ლექხი"კი არა "პრიშაგ" ვერ დაუქერიათ, რომ თქვან:
"ჩვენი ხჯობხი".

II.

პარიზული "ივერიის" წარხული ნომრეშის "უელიბლო" კრიფოკვა-ღანქღვამ,
რახაგ ხამღვარი არ უჩანდა, იმღენად "ამაღღეღა; რომ - ჯერ - 1982 წლის
ივლისში დაქწერე "ჩახახიქრეშელი"(18 გვერდი), შემღეგ - 1984 წელს
"ოქრის შვალელი"(33 გვერდი), შემღეგ კიღეუ - "კრიფოკის აშრი", 1984
წელს(36 გვერდი) და შიღის, 1985 წელს "შეღაურეში ღახიხეგენ?", რომე-
ღოც, შეგვღიღი ხათაქრიოთ, გამქიქეყენდა იმაღე წლის აქრინად "ჩვენ
ღროშა"-ში. მაგრამ რა? - პარიზული "ივერიას" აღნიშნული(უკანახქნელი!)
ნომერი რომ გაანალიზოთ, აღმათ, ყვეღა აღნიშნული ჩემი ანალიზი ისევე უნ-
და გავიშეორო, ვინაიღან ყოვეღი შეგოქრული, ხაქშიანი კრიფოკვა პარიზულ
"ივერიას" ან არ ეხმის, ან არ ხერხ გაიგოხ, ანღა ორივე ერთად; და
"უელიბლობს ვითა ჯორი". თუ "უკარისიბს" ჩვენს "მღაშოო-კრიფოკახ?...
თუ "ენა-ჩათგოლ"ჩვენშა კრიფოკამ?... თუ ერთი-ღა-იგოვე ხიყადღის ისევე-
ღა-ისევე განშეორეშით ჩვენს "მიშიჩეშახ" ეღიღიშხ?... თუ დახაშუთეშელი
კრიფოკიხ ხაპახხესი არაფერი არ გააჩნიათ?... ეინ იყიხ!?..

III.

არა ერთხელ მიმოყვანია ნიე ყორღანიხ აშრი, რომ ქართული(ხოციღღერი)
ღემოქრატოის ხეხგი შხარე იყო იხ. რომ ჩვეთ ხ ე რ ი ბ ს ე ლ ი ბ ლ ო ბ ს

ზიგია არ ვაგვიანდა, და ხაჭირია ოპოზიციის გამძლეობით. ამ აზრამდე იგი მიიყვანა იმ ფაქტმა, რომ დამოუკიდებელი ხაქარეულები პარლამენტში, ხუდ 130 ახარჩევი ლეპეფაგიდან, ხაქარეულები სოციალდემოკრატიულმა პარტიამ გაიყვანა 109 ლეპეფაგი; ე.ი. ამიპრეველები 85 პრივეტმა მიხედა ხმა სოციალდემოკრატიულ პარტიას, და ოპოზიციამი მოქცეა ხუდ სამი პარტი-სი(ეროვნულიდემოკრატიული, სოციალისტ-ფედერალისტიური და სოციალ-რევილუციური პარტიები), რომელთად პარლამენტში ყავდით მხოლოდ 21 ლეპეფაგი, მიი უმეფებ, რომ სოციალისტ-ფედერალისტი პარტიამ სოციალდემოკრატიულ პარტიასთან თანამშრომლობის გზად დაადგა, რად, ხამელნიური, გრძელემა ღელემა, აქ, ემიგრაციამი. ხაქარეულები ეროვნულ დემოკრატიული პარტია კი, აქავ, ემიგრაციამი - თუ მიხი იფიციადერი ორგანი "პარიზული" "იკ-რიით" განესჯით - ღელემა განაგრძობს ღესურეფიულ-დამანგრეველ ოპოზიციას; ვითომ, იმიტი, რომ კონსტრუქტიულის არაფრის იქმა აღარ შეხევაზ.

IV.

მაგრამ უაღპარაკი ფაქტები: აუტორი "პრძილა თავისუფლებიხათვის", რომელხად იხ "შვირფას გენეზიხად" უწილეს, როლესად დაპარაკობს ხაქარეულები შირე-ულ წარხუღე, ასე თუ იხე, რეუნს ყურადღებას იპყრობს "თავისი თავისუფ-რი" სხილითა და ვაგვიით იხყირიული მოვლენებისა, მაგრამ როგორც ღაი-ყუმს დაპარაკს ხაქარეულები სოციალდემოკრატიულ პარტიამ თუ ხაქარეუ-ლები დამოუკიდებლობაზე, შე შექმნემა შიხეჭილესმა, რომ პრძივი იხე არ ეჯავრემა ისკრიამი, როგორც ხაქარეულები დამოუკიდებლობის, განსაკურე-შის სოციალდემოკრატიული პარტიის ხელმძღვანელობის ხანა. რა იქმა უნდა, "იკრიის" აუტორის ამგვარი უმეგრემა არაერხულ ვაქარეფიულ ფაქტებით, რომელთად შეე მოვიყვანე რეშს აღნიშნულ ნაქერეში, მაგრამ აუტორი(თუ აუტორები) მანინგ "უხილიშობს ვითა ჯრი"!

1. "რეუნი სოციალისტი... მამინად როლესად დამოუკიდებლობას აგხაღებლენ, შიული ქვეყნის წინამე შოლიშობს იხილენ..." - ვკითხვილი "იკრიამი".
2. "ღენინმა... მიხარეუნებლად ხელშეკრეღემა დაფლო, იყნი ხაქარეულები დამოუკიდებლობა და ამით ხაქარეულები შიხერობა განიიარაღა..."
3. "ღენინი ამას უთადოვადღემა და როლესად დარქმუნდა რეუნს სიხესყეში, ჯარეში დახრა და... დაგვიპყრი:"
4. "ქვეყნის შეთაურეში კი ერშიანეთს ვაქვევამი ეჯიბრეშილენ. როგორც არ ვაგახხერეღე შეღარემა; როლესად აღა მახმად ხანის ჯარეშითან თილიხის ქერეში ვაშარია პრძილა, 75 წლის გშირი შეფე გეგხლის შევაგულე ში-ქრა, უნლოდა იქ აღხერეღეშოლიყი მიხი სიგოესლე. ნოე ყრღანია და ხევა შეთაურეში რინასწარ მონადეპულ გემეშე შეხხლენ და ეერიშისავენ გახ-წიეს... დიხს ყრღანია უხიოეში ვაქვე..."
5. "... მოღეღე ვაპატიოთ თუ ქვეყნის ზელი ამას მოიიხიეს..."

V.

1. გვეყოფა აქჯერად: ნოე მოყვანილი აზრების დამქრის არ ეხმის თუ რა-ფომ ვამოგხაღდა ხაქარეულები დამოუკიდებლობა "მიშოლიშვიით", რაპიყ,

უყოფი, დამოუკიდებლობის აქტის პრეამბულა არის ნაგულისხმევი?.. ნუთუ ამ ჩვენმა ინტელიგენციამ (ორიწლიად არ ვამბობ) არ იცის, რომ ვაკუუმში, იმ დროს, მეფის რუსეთის გაბოლმევიკებულ ურთიერთობაში არმია მძვინვარეობდა, რომელთა გაყვანა ამიერკავკასიიდან მ შ ვ ი დ რ ბ ი ა ნ ე ა ლ ე უ ლ ე ხ ი პ რ ი ბ ლ ე მ ა არ იყო?.. შერამო: ნუთუ ჩვენმა ინტელიგენციამ არ იცის რა ბელი ეწიათ ჩვენს მეზობელ ხომსებებს, როცა მათ იერქებმა "მოღალატეობაში" დახლეს პრადი?..

2.3. და ვითომ ხაზჭოთა რუსეთმა "მოსხარევენებლად" დაღი ხაზავი ხელშეკრულება საქართველოსთან და იცნო ჩვენი დამოუკიდებლობა და სუვერენიტეტი?.. რა-ცხომ ვერ შეხმდეხ ამგვარი "მოსხარევენებელი" ხაზავი ხელშეკრულების დაღება დენინთან ვერც მითვლივია, ვერც აშერმაიჯანმა, ვერც ხომსეთმა?.. და განა ამ ჩვენმა ინტელიგენციამ არ იცის, რომ ხერხელ ხაზჭოთა რუსეთ-საქართველის 1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულებას მოყვა, უმოკლეს ხანში, მხიფილის იგმე მეფე ხალქმინფიციებისაგან, მათ შორის ინგლის-საფრანგეთ-იგალია- იუ ში-რეულ იაპონიისაგან საქართველის დამოუკიდებლობის ენობა?..

და ვითომ "მოსხარევენებელია" ის, რომ 1920 წლის 7 მაისის ხაზჭოთა რუსეთ-საქართველის ხაზავი ხელშეკრულება ი უ რ ი დ ი უ ლ ა ე ლ ე ხ ა მ ძ ა ლ ა მ ი ა და ხ ა ქ ა რ ე ვ ე ლ : მ ა ქ ლ ი უ რ ა ლ ა მ ი ბ ე ვ ა დ ა ლ გ ე ნ ს თ ა ვ ის დ ა მ ო უ კ ი დ ე ბ ლ ო ბ ა ს, რ ო გ ა ბ ო ლ მ ე ვ ი კ ვ ე რ ი ძ ა ლ ა დ ო ბ ის ა ქ ლ ი - ხ ა ქ ა რ ე ვ ე ლ ის და პყრობა - შიხსნება?..

და ვითომ "მოსხარევენებელია" ის, რომ 1920 წლის 7 მაისის ხაზჭოთა რუსეთ-საქართველის ხაზავი ხელშეკრულება ე რ თ ა ლ ე რ თ ი ხ ა ე რ თ ა შ ო რ ი ხ ი ხ ე ლ მ ე ვ ი კ რ ე ლ ა რ ო ს ე თ ა ნ, რ ო მ ე ლ ხ ა მ გ ვ ე რ ლ ს ვ ე რ ა ს ო ლ ე ხ ვ ე რ ა ვ ე ლ ის რ ო ს ე თ ი შ ი მ ა ვ ა დ ხ ა ე ვ ე ნ ე ე მ შ ი ა მ ი ბ ე ვ ი კ ? ..

VI.

4. ნუთუ ჩვენი ინტელიგენცია მართლა ვერ ხელდავს განხსვავებებს მეფე ერეკლეს და მეორე ხაუკენის იმებს შორის?!.. რიგორ შეუძლია ნორმალურ ადამიანს თქვას, რომ ნიუ ყორღანია ხელწარმულ ზრძილებში წარუდღიყო საქართველოს დამყრობის დროს 1921 წლის თებერვალ-მარტში?.. მაგრამ - იუ შიანგლა-შიანგ ხერხ ჩვენს ინტელიგენციას ნიუ ყორღანიათ შეღარება მეფე ერეკლესთან, განა მეფე ერეკლემ ქართლ-კახეთი რუსეთს არ დაუკავშირა, ხოლო ნიუ ყორღანიათ ურთიანთ და განუყოფელი საქართველო იხევე არ ადაღინა, თითქმის, მთელ თავის ინტელიგენციაში - ხუთი ხაუკენის განმავლობაში დაქვემდებარელებების შემდეგ?..

5. შერამო: ნუთუ ჩვენმა ინტელიგენციამ არ იცის, რომ დამოუკიდებელი საქართველის შიავრობა საქართველის პარლამენტის დაღენილემით წამოვიდა უცხო-ურში ბოლშევიკური რეჟიმის წინააღმდეგ ზრძილის გაგრძელების მიზნით და არა "ვაიქება უცხოეთში?..". და აქ მაგონდება ხალვალერ ლე მადარიანის ხიგყვები, რომ "ყოფალიგარულ ხახელმწიფილებში ინტელიგენცია არიან ვერც ძლიერი, ვირე მონყაღე დერით: მათ შეუძლიათ წარხელის შეცვლაჲ კი". მაგრამ ეს ჩვენი ინტელიგენცია რომ თავის-უფლებების პირობებში ცვლის წარხელს?!.. კილევ: ჩვენს იხელაგხელსმელაგ "იპიშოიას" ნუთუ ავიწყლება ილიას ხიგყვები: "ინტელიგენცია ყველას ღვაწლით, ხაერთელ მთელის ერის ნამოქვეღარია და

იგი მამა-პაპი, რომელმაც თავი... ხახვი იხსრობდა ახე თუ ის მოქმედებდა, ყველამ მამა-პაპაა ხაეროდ და ვანუყოფდა... ამოცოცხდა იხსრობდა მოქმედებდა მამა-პაპის ავად ხხენება გლეხის მამა-პაპის ავად ხხენებად არის და... მამა-პაპის გლეხი, ვით შვიდი ურთობა და იმავე ქვეყნისა, ურთი და იმავე ქვეყნისა, თავის ღლეში არ იკადრებს, თუ ხანდალხანად იმერეთ-გამყარადი და თავში დაკრული არ იქნება". ჩვენი ილიაბ ეს გმობსმარვენებელი აზრები, ჩვენს იხსრობისს მხოლოდ ურთველ ღემოქანაგებზე ხომ არ ხუბს გაავრცელებს?.. ვითომ ხაამაყობა ილია ჭავჭავაძისხაგან ვინმე "თავში დაკრულად" იწოდებს?.. ნოე ყრდანობა ხომ, ხანმოკლე, მავრამ "პაპარა" "იქრის ხანის" ხულის-ჩამღვემულია ხაქარველებს იხსრობადი და ამ ფაქტის ვაწყობა ვითომ შვიძელ-ბა ნოე ყრდანობა და მის უახლოეს თანამებრძოლია დანმღეობა?..

5. მეტყობს: ხაიდან ებადებათ "ივერიან" ავეყრებს ხ იხუთი "განლილები მანია", რომ "გოლეუბის პაპიკის" შირინსებუღლია რიღმიც ვი გამოლიან?.. მაროდან, დმურმა გაპაპიოთ,ქვეენ "ივერიან" ავეყრებო,დამოუკილებელი ხაქარველებს მუხანინმნავი თაობის ახე აუგად ხხენება!.. მავრამ რიღემლის?..

VI.

გავთხვევ რა ამ ჩვენი იხსრობისს ნაწერის წაკითხვა, ვიციქვე, შვიძელმა ჩვენი გიღიხუთისს(ორინივლად არ ვამბობ) "ხუადინიღმის" არხუბის" წაკითხვამ დამაყვობს, მავრამ არა და არა, "ივერიის" ავეყრებო ურთმანუბს ურთ-მრებთან მუიოხუელია დავანუქვამი: ვითხუელიღი რა "ხუადინიღმის" არხუბის", ურთ, გავიფიქვე, რომ შვიძელმა "უხუერანგის" ვითხუელიღმ-მუიქი,მავრამ მემღებ გავიგებ, რომ ქართულ ნაწერს ვითხუელიღი...და მომავინდა(გერმანუ-ღი?) ხადსერი ხიბრძენე: "რავომ მარყოვად,როცა რთულად შვიძელმა?!".. რა თქმა უნდა, "ხუადინიღმის" არხი" აქ მე ვერ გავარკვევ, ვინაიდან თუთ ხუადინიღმი ავეყრს ბრჭყალებში აქვს ჩასმული,უ.ი.მისთვის ის არ არხუბისს, და მე რიგორ უნდა გამვეო არ-არხუბეღის არხი?.. ხხუთა შირინს, ხუადინიღმის არ-არხუბეღმაზე მეერს-დაპარაკობენ ხაბჭითა კავშირში, რომლის ღრის თუღმი იწერებინან. "მ ე გ ნ ი ე რ უ ლ ა ღ" დ ა მ მ ყ ვ ი - გ რ ი ნ და იხიღ ლიადექიკურად, არხუბეღის არ-არხუბეღმა !...

VII.

მორი აქ მოიყვანით ხუადინიღმის ანგონ ანგორთ-ოვხუეიუვისუელი "ლია-ღექიკური" განჭკურება("შპ.", 28-1985, გვ. 29-97): "მე ვარ - ამბობს ეს ხაბჭითა იხსრობისი - 'ხუადინიღმის' უნებოხ წინააღმდეგო. არხუბეღ-და 'ხუადინიღმისა' რიგორც ურთი ხაზე მანუიოთმისა. ეს იყრ ხადსის წინააღმდეგ მიმართული პიღიკობა ურთო პირიკომიქმეღისა...". "ხუადინმა ურთხელ თქვა, რომ რეხის ხადსს უხაჭირიკობა ყოველთვის ურთი ფარი. ამით მან, რა თქმა უნდა, რიქი ურთხი რეხებს". განხაკურია, განხაყუაჩეღელია!.. ვითომ მაროდა "მანლიყებმა" მოქმეობა თავიანთი მმართუღობის ქვეშ ფარიკობია და მისხახუიობა დამყუბული მერღი-ღიდან გათავებული უვადივახყოვამღე?.. ხუადინიღმი, უღავიო, დეუხან მავინიღმს არა მარყო ხაბჭითა კავშირში,

ჭიტიკურ-ფიქტიური მწერრი, ბიურ კრავიზმი, ერისა და პიროვნების თავისუფლების ფრედელდელიყთა, ჟუ ყველაფრისა და ყველანა "ნაფიონადიზაცია". და ვინმეხ შე-
 ეძლია ეს ვერ დაინახოს?.. და აქვე ვითომ შეგვიძლია დახვთათ კითხვა: "ვადრე-
 ხი გენშერადიზმი" მერე ინდუხმრული რევილუციის "ავადმყოფობაგ" ხომ არ არის?..
 კომპოუტორები, გენის მუხნილიგია წარმოვლგენელი ხიხწრავით მიღის ("ვი-
 თარღვბა?..") იქითენ, რომ ყოველის აზრებოგ კი შეიძლება აღნუხხე-
 ლი იქნეს "მოკო-ვერისა" და "პარღ-ვერის" შეიუეოპით, რომ ყოველი და
 ყველაფერი იქნეს არა მარყო აღნუხხელი, არამედ შეხამდებელი იყოს მათი
 "მუნებრივი" პოლექსიონაგ კი თვით აღამიანის ემბრიონი ჩათვლით. ამოყობაა,
 რომ დავა, მქობა, დიხვხიღები, მუჯახებ-შემოჯახება უკვე იმ ხეგრამი
 წარმოქმნს, რომელშიც შეჭრა ჩვენს, "უბრადო" აღამიანების შენსიზის ხაწ-
 ღვრეხს შორღვბა; და აქ უკვე მართღაგ ხამიშრიკების ქვეშაა პერხინისა=
 პირის, პიროვნების, აღამიანის ყოფიერება ხაერთოდ, რომლის ღრის ხყა-
 დინიშმესაგან თავდაგვა მხოლოდ დ ე მ ი კ რ ა მ ი ვ დ ი ხიხყების პირი-
 ბებშია შეხამდებელი, ჟუ დემოკრავიული ხიხყემა, ევოლუციის გზით, თან-
 დათანობით ხოციადურ დემოკრავიონში ვაღამიშრღვბა. მაგრამ რა კავშირი
 აქვს ყველაფერი ამას პარიშელი "ივერისი" აღნიშნული ნიშჩისა და მახში
 გამოქვეყნებული წერილების ავტორებთან?..

VIII.

ხვადინიშმის ზრკყადებში ჩახამამ და "პიროვნება-უპიროვნების" ფილიზი-
 ფიამ, ჩემშიც აღძრა ხერვილი "ზევიჭკა" *ხიშკმნის* ხეგრამი, ვინაიღან,
 ჩემის აშრით, ფილიზიფიონა ყ ი ვ ღ ი აღამიანი, ვხესხელმ რა ამ
 ამის ასღასან ვარღაგვლიდ ვერმანელ ხეღვანის - ითხებ შიისხიხავან,
 რომელიც ამშობღა, რომ ხეღვანია ყოველი აღამიანიო. მართღაგ, ყოველი
 აღამიანი, როგა ის თაკის ხახღს, ეშის, ვარემის ამენეხს, თავის გხო-
 რებახ შორადურ-შნეოშრიკ ხაშღვრეხს უქმნის, უღავთა, იგი არის არქიყექ-
 ჭრი, მშენებელი თუ ფილიზიფიონი ვრთღრთღად, თემგა მან არგ კი იგის
 და არც აინყერეხებს, რომ იგი ყველაფერი ესაა ერადრთღად.

IX.

ბუნებამი, ხაბოჯადღებამი, ხახუნმწიფომი - აღამიანი, მისი მხოქი-
 ლოგორ-ფიქტიური "იჩმავი" ყოფიერებით ინელიღეუემი და პენსიონი-პირთა
 ერადრთღად. აღამიანი, როგორც პენსიონი-პირი, ბუნების არც შევით, იჭ-
 რება გონის ხეგრამი. პერხინის-პირის განხაშღვრისახს, პირველყოელისა
 აღნიშნავენ მის თვითფახივანებოთ ერთობახ მრავალთა შორის, ვინებრივ
 შეგნებახ და ამით მისი შენობისა და თვითშენობის უნარინანობახ; და
 აქედან ვამიშლინარებხს შეხამდებლობა დაეფუღო თავისთავხა და ხავნებხ
 წინღახელელი პახუხისმგებლობითა და მიშანღახახული მოქმედებოთ. იმანთღდ
 ანგო პიროვნებახ განმარყავხს როგორც "მიზანს თავისთავად". ქერხი-
 ნი-პირი არის ეთიკური ფენიშენი და მისი აჭრექყერიოთ ხიციადური არხე-
 ბა(რახელი მარყინ ბებური "ღიაღიკურ პრინციპს" უწიღებხს) და ერთობის შე-
 მქმნელი. პერხინი-პირამი ხადღომღობხს პაჭოვისხეგმა ხხვა პერხინისადმი
 და აღამიანის ღირხებისადმი. (Person als "Zweck an sich selbst").

X.

პირველმა ხდება ცალკეული ადამიანები იძულებულად, რამდენადაც იგი, თავისი მონაცემებით როგორც პერსონი-პირი განსაკუთრებულად იქნება და ყალიბდება ილივილიური თავისებურებით და ხასიათის ორიგინალით. ამგვარად, პირივნება კონკრეტულ-ინდივიდუალურად, განსაკუთრებით გამოკვეთილი პირი-პერსონია. ამდენად, ყოველი პირადური პასუხისმგებლობით აღჭურვილი ადამიანი პერსონი-პირია, მაგრამ არა ყოველივე პირივნება. მეორე მხრივ, პირივნება ესმით როგორც ცენტრი და გული პერსონისა, და მას ზევით პერსონის-პირის ხინონიდადაც კი მიიჩნევენ.

XI.

იურიდიული, უფლებრივი გაგებით, პერსონი-პირი არის ყოველი; რამდენადაც კანონი უნარიათიანობას ანიჭებს, უფლებები და მოვალეობანი გააჩნდეს. ეს უხება პირველ რიგში ადამიანებს: ბუნებრივ ანუ ფიზიკურ პერსონებს-პირებს. მაგრამ ამგვარი უფლებრივი უნარიათიანობა ენიჭება განსაზღვრულ პირთა-გაერთიანებებს, ორგანიზებს და ორგანიზაციულ ერთობებს: იურიდიულ პირებს, რომლის დროს ხელით ხახულებიყვით არის იურიდიული პირი.

XII.

როგორც ჩანს, ჩვენი ფილოსოფიის პირივნება-ინდივიდუალ-პირს აეროებს, რად შეხადლებულია; მაგრამ ზეუნბრიუ-ეიზიკური პირისა და იურიდიული პირის არხებით განსხვავებას უერ ხელაღებს?..

ჩვენი ფილოსოფიის აზრი-"მხილედ პირივნებას ჰეუბლია წინაღუ-ღებ და ხმლის უპირიუნობას"- თუ "პირივნებას" "პირით-პერსონით" შეუ-ხვლით, ვათავებულ, მარადიულ ღიადეჟიკურ პრამოდელ მეჩვენება, რიძლის დროს არ შეუძრა, რომ ხედილიშიმ ალვეთილ იქნას მიწისაგან პირისა, თუ დემიკრაფია^მ ვერ შეხადლ ს ო ე ი ა ლ უ რ დეიოკაჟიად გარდაქმნა, რახად სავუძველი წაუყარა დამოუკიდებელ საქართველოში 1918-21 წლებში, და ეს პირიუნები ახი უდროოდ იქნა შეწყვეტილი.

XIII.

მაგრამ რაჟამ აქ "სხვაღინიშის" არხში" ახე თავგადმოღებით იყავს ჩვენი ფილოსოფიის პირივნებას, და მეორე წერილში, იმავე პარიზულ "ივერ-იანი" უარპუტს ნ ო ე უ ო რ დ ა ნ ი ა ს პირივნებას იხე, რომ მის მიმორებას დამიზს "26 მაილიდანამ" კი?.. ხადაა აქ ღილია?.. ხადაა აქ ყ ე ე ო ა ადამიანის პირივნების პაჟიუნისუმა?.. აი, ამინაწერები ამ წერილიდან:

"იღდაეჟივი მახი...თუ მას დღევანდელი თვალბაზრისიდან ვავხედავთ, ირიად ვერ ვიპოვით მეორე იხეი მიღვაწეს, რამდენადაც ერის ღილი მამა შეიძლება ვაწილოთ - იღია ჭავჭავაძე იქნა...ქართული ერის 'ხხვა მისხე'..."
 "და აღმათ არც ეს იყო შემთხვევითი, რომ ერქვა მას ი ო ი ა, რადგან იყო იგი ღუთისმიერი მამა ერისა. და იყო იგი ხელიერი მამა 26 მაიხისაგ..."
 კი მაგრამ ვინ იყო 26 მაიხის ს ო რ ე ო ე ო მამა, თუ ხელიერ მამად

მხილელ იღიას მიუიჩნევთ?.. აქ ხაქმე ხომ არ გვაქვს იხყრობის ხყალინურ გავგზახთან?.. ვითომ ამ ხყალინის აყვორმა არ იღის ვინ გამიანხადა ხაქარ-თველობ ღამიუვიღებღმა 1918 წლის 26 მაისხ?.. ვამშობ იხყრობის "ხყალინურ გავგზახთან" იმითყომ, რომ ხამქოთი იხყროიორგანთია ყოველი ხერხითა და იხ-ყროიული ფაქტეშობს გამიოოვექითთაფ ვი ელიღიშხ, რომ ესა თუ იხ იხყროიული შირიუნეშა არ ახხენის. ურთი უახლები შავალითთ:ღეო გორგოღამე,1986 წლის 11 მაისის გავთი "კომუნისყში",ხყალინამი -"იღია ჭავჭავაძის მხილემხეღე-ღიშისხათვის", ხხვათა შირის, წერხს:

"90-იანი წლების ღამღევხ იღიამ თავისთან, რეღაქეიამი შიიწეია ღახელია ენიშბილი შუღლიეიხყი და 'იუერიის'რეღაქეორიშა შუხთავაშა".
 როგორ ხწანხს, შარიშული "იუერია" იხევე გავრშის "ენიშბილი ღახელის" ხახელიხა და გვარის ღახახეღეშახს, როგორ გავთი "კომუნისყი",თუშეა ეს უკანახენელი "შუხამე ღახელხ" შაინე ამშობხ. შარიშული"იუერიახ" შკი-თხეღელხ კი, თუ იხ ხაქმის უთარეშახს არ იღნიშხ, შევექშენეშა შთაშექელიღეშა, რომ ხაქართველის ღამიუვიღებღმა 1918 წლის 26 მაისხ იღია ჭავჭავაძემ გამიანხადა!.. ღა ახეთი იხყროიუიხი(ირინიუღად არ ვამშობ) გუთავაშობხ "ხყალინიშობის" არხის" გარკვევის ეღახ და გეუშენეშა, რომ "მხილელ შირიუ-ნეშახ შეუშღია წინაღეღეხ და ხბლიის უშიროუნეშა ი!" აყვორხ"შიროუნეშამი", აღბათ, მხილელ "შერხინა გრახყა" ღა არა "შერხინა ნინ გრახყა" შიარწნია,ვი-ნაიღან ამ უკანახენელში თვეის იხ ნოე ყორღანიახს, როგა იშღენ "აკროშაყი-კახ" იყუნეშხ, რომ 26 მაისის ღღეხახხწაუღთანეფ კი არ ახხენის მისი ხახე-ღი. ღა უითომეხ არ არის ხყალინური აშიროუნეშა?..

XIV.

შავრამ გღღამღლი შარიშული"იუერიახ" შიმღღენი გვერღეში : "ხაქართველისა ღა ქართველი ურის შარყვიღური იხყროია, მისი არხეშობის ღიში,გულისგული ღა ეენყრღღური ზგერა იყი(ღა არის) ზქძიღა ქრისყიანობიხა ღა ქართველიშ-ხათვის...". აყვორის ამ აშრში უფრი "პიეშიახთან",უღრე იხყროიახთან გვაქვხ ხაქმე, უინაიღან ხაქართველობ მეფეეში, თვით ღიღი ღავით აღმაშე-ნეშობის წათულით, არა შარყვი ქრისყიანობიშხ შეფარველიშღენ. ეს კი ყვეღაშე უფრი ნათელი გახღა შამინ, როგა ღავით აღმაშენეშღელმა თბიღისი გავნიათვისეღა არაშთა ბაყინიშისხავან.იჭ'შამაშღიანობახს ღა იუღაიშხხს იხე-თივე შეფარველიშხ უწეღა, როგორე ქ რ ი ხ ყ ი თ ნ ი შ მ ხ,
 რაფ იშახ შიწშიშხ, ღავით აღმაშენეშღელი, უკვე შეუორმეფე ხათყენის ღახა-წყობში, რენუხანხის შუშანიყარული იღეეშის შქაღაგეშღად გვეღენეშა,რაფ იშამიღ გამიამეღანა, რომ - როგა ღახავღელი უეროიუღელი "ჯვარისხე იშეშხ" აწარმოეშღენ შამაშღიანობიშხის წინააღმღევე ღა ღიღ გორის ზქძიღამი ღავითის ჯარში ირახამღე ფრანგი ჯვარისხანიფ კი შინაწიღეოშღა, - ღავით აღმაშენეშე-ღი ხ ა ხ ე ღ მ წ ი ფ ი ხ იხყვარეშბიღან გამიშღინარეოშღა. ღა,როგორ ხწანხს,წეენი იხყროიუიხი არ იღნიშხ ხრეღიღად ხაქართველის კათლიკოს-შაყრი-არქის იღია შეორეხ ქაღაგეშახს შარიშის წმინღა ნინის ქართულ ეუღეხიამი, 1980 წლის 10 თეშერვღახს, როგა შან,ხხვათა შირის, თქვა: "თქვენ კარგად იგით, რომ თერქუმეი შრავალი ქართველია...რომეღთახს ღავარგეხს შამეღი ღა

დაპყარგვებ რწმუნებ... "მაგრამ იხინი" მაინც ჩვენი ხიხხლია და ხორცი, მიუხე-
 დავათ. იძინა, რომ მუხვიდმანეში არიან". ეს კი, თუ გნებავთ, დავით აღმაშენე-
 შლის ხიზმძნებ უსიყვრეა. პარიზელ "ივერიამელ" კი ამ პილიტიკის
 ხიზმძნებ, როგორც ხანის, ვერ მივლწვეთ. თუ არ ხური ამის გაგება ჩვენს
 "ივერიელეშბ?".

XV.

ახლა ვადავხელოთ პარიზული "ივერია" ე.წ-ლ "არდახაპყარგ ლყვემენყბ",
 რომელიცაა თურმე, როგორც იქვე უკითხულობთ ნინი აღქხანდრე (ხანდრი) ხ
 ახული დიხაპიძის (ყოფე შაქრადის მეუღლის) წერილი, ეღუნე გრიგოლის
 ახული დიხაპიძისხადში, მიწერილი თბილისიდან, ესხა ივნისხს 1921 წელს.
 მე არ შემიძლია იმის განჭყრევა თუ რამდენად "კერძო წერილი" შეიძლება
 იყოს "ლყვემენყბი", ვინაიდან - თუ ამ ხაზომით მივუღებთი ყველა-
 ფერ დაწერილ-დაბჭელებს - თვით პარიზული "ივერია" ყველა წერილიც "ლყვე-
 მენყბელ" შეიძლება იქნეს გახადებული, რაც ხიშარულეს რომ არ შეუხაშამეა,
 ამ ჩემს ხანლიბშიც, ვიმეღუნეშ, გარკვეულია, ხუღ ცოცხა, ნაწილიშრივ
 მაინც. მაგრამ მივიჩნიოთ ეს "არდახაპყარგი ლყვემენყბი" "ლყვემენყბელ"
 და შევეხით მახში გამითქმულ მთავარ აზრეშ:

1. "აკი ჩვენ თვადწინ დაწვებ გ. ურამეშ და მ. შერიშვილმა ჩვენი არქივის
 ძვირფახი ნაწილი, რომელიც დამოუკილეშბიშის ხანის იფიციალურ თუ კერძო
 პირთა წერილებს შეიცავდა... ამ ვანდალიბში იხინი მოწმეთა თვადწინ არ
 ჩაიღუნდუნ... - უკითხულობთ აქ, და ვაშბიშ, რომ შეუძლებელია პარიზული
 "ივერიის" შეხუვერეშმა შარულა არ იფილენ, რომ დამოუკილეშბელი ხაქართვე-
 ლის შრიშის შინისყერი, ესეყვავები ადამიანი, ყოფილი მუშა - გიორგი ურ-
 ძე და შინი და დამოუკილეშბელი ხაქართველის მთავრიშის ხანლი და ურთველი
 პირთუნეშა - შამია შერიშვილი - წეხისხა და რიგის გარეშე არაფერხ არ
 ჩაიღუნდუნ ამის მხგავხს, რახაც "ივერია" წერხ; უთუთ, მადე შამია შე-
 რიშვილი გაპიქვეყუნეშ მიწმეთა, კილევ მეჭი ხვეციალური კომისიის
 იქშის, რომლიდან ნათელი გახდეშა, რომ აღნიშნული ლყვემენყბეში დაშინდუნ,
 ხრულიად ვანადგურდუნ ხაგრანვეთის ხავარუო ხაქმეთა ხიშინისყერის ხაწყობ-
 ში - კე-ღირხეშე, ვინაიდან ხარდაფში წყადი შეხულიყო. ხვეციალურმა კო-
 მისიამ ყველა იქ შეხანახათ მიშარეშბელი ლყვემენყბეშის ყოეში ვადიფანენ
 დევიდში და შხილიღ ისეთი ლყვემენყბეში იქნა დამწვარი, რომელთა წაკითხვა-
 მუნახეა შეუძლებელი იყო, რა იქმა უნდა, აღნიშნული ხვეციალური კომისიის
 თვადწინ, რომელთა მიერ ხელმოწერილი იქში, როგორც ავლიბნე, მადე გამიქვე-
 ყუნეშელ იქნეშა, რომ პარიზული "ივერიის"-მხგავხი ხიყადეშე გამომპყარვე-
 შელ იქნეს.
2. მაგრამ ამ "არდახაპყარგ ლყვემენყბში" ვადანძღულია არა მარყო შიღმევიკე-
 ში, რომელიც, ჩემი აზრიოვ კილევ მეჭის ღირხნი არიან, არამელ ჩვენი
 ურის ისეთი ხახელივანი პირეში, როგორიც იყუნენ პრეფსირი-ფილიხიგოხი
 მადეა ნეფეშიძე, დიდი მწერალი და მოაზროვნე გრიგოლ რიშაქიძე და ხხვე-
 ში, რომლებხაც, ხამწუნაროთ, მე არ ვიხნიბ. რაფომ? - იმიყომ, რომ მათ,
 ამ "არდახაპყარგი ლყვემენყბის" აუყერი შრალს დეშხ "გამიღმევიკეშამი":
 "გრიგოლ რიშაქიძე... თვითინაც შიღმევიკი ვახდა, დამიღმევიკად ნათლავხ მადეა

ნუგეზობისაღ." ყველა იხუა იმათ წინააღმდეგ, რომ მათი გაშავება და გან-
ღეუნა აუფილქმელი და გხადია"; და ხხვა და ხხვა.

უდავია, ზილმუვიკურმა რევიმმა ხაქართველიში - ღამინეში, მუქარნი
ღაპაფიკმრეშით თუ წინმენღღეშის და მახთან ღაკავშირქმული "პარგი გხორჯ-
შის"ღაპირქმეშით ზვერი წააშა თავის ფერხუღში "გარეგნულად" მანგ, რაგ
გრძელღეშა ღღეხაგ, თუ გავისხენეში, რომ ხაქართველის კომპარტიაში ხაშა-
ხი-აახხვე მუფი წვერი ირიგხეშა ხაქართველიში. მაგრამ რმელ ჭკუაშყოფელ
ქართველს მღუვა თავში ყ ვ ე ღ ა იხ ხაღხი, გარღა თოთი-ირღა კრიში-
ნაღური პირიხა, - "მიღაღაფელ" წათვალის?.. მერმეთ; მადღა ნუგეზობის
ფილისიფიური მხიღღხეღღა ან გრიგოღ რმბაქიძის მუხანიმნავი ნაწარმღე-
ში რმელ ჭკუაშყოფელს მუეძღია წათვალის "ზილმუვიკურ მხიღღხეღღაღ"?..
არა, მაფიღღემელი პარშიზის "ივერიის" კაღმისხენში!.. ამ მემისხე-

ვაში, ვითომ თქვენ ეროვნული იღეის "ხწმინღის" ღაგვა გაღა-
პარკვეში?.. ხომ იგოთ, რომ ღღეხაგ ხაქართველიში ახაღგაშრღღეშისა და მი-
შარღღეშის ღიღი, ღიღი ნაწიღი ხწორელ მადღა ნუგეზობისა თუ გრიგოღ რმბაქიძის
ქმნიღღეშეში პოღღმენ თავიანთ ხაშრღის, და თქვენ, ამ მემისხევაში, ხეღსარ
უნყოშ" ზილმუვიკურ პრმაგანღახ, - მუგნემუღად თუ მუეგნემუღად -, რღგა
განხაკურთქეშით გრიგოღ რმბაქიძეს წირქხ ხეღეში თოთქიხ იგი იყრ ზილმუვიკი"

მიგაგანეში, რომ ზილმუვიკეში კი, პირიქით, გრიგოღ რმბაქიძეს "გამისხეგა-
ში"ღეშს ზრადხ. ნეთუ ეს არ იღის "ივერიის" მუხვეურქმეშა?..

XVI.

ხაყურაღღეშია "ივერიამი" გამოქვეყნემული წერიღი "ამერიკა 86" არა იმ-
ღენად თავისი მინაარხით, რამღენადღე იშით, რომ "ივერიის", ამ-ღურად, თავხ
არღღეშს "მენმუვიკეშის" აუგად ხხენემახ და ღღენავად კარხ უღეშს ხაურთა-
შირისი მოღღენემხაგ, რაგ, უთოთ, ღაღეშითი მოღღენაა, თუმგა ამ წერიღშიგ
"პიშიღია"- "იპიშიღია" ვერ აღმღევაწინეთ. ვამქმე: "პიშიღია"- "იპიშიღია"
იმიგომ, რომ ყოვეღი მოღღენა, ხაურთაშირისი ხახიათის მოღღენაგ "თავის-
თვად" კი არ არის ხაინფურეხი, არამელ ამა თუ იმ "მხიღღ-ხეღეით", ე. ი.
ურთღაღიგვე მოღღენახ მუიძღეშა ჰქინღეს ხხვაღახხხვაგვარი, ზიგჯერ ღაპი-
რისპირქმული განჭქრეფა, ვინაიღან "შიშვეღი ფაქტი" კი არ არის იხფორთუ-
ღი განჭქრეფა, არამელ "ნეღღი მახაღა" ამგვარი განჭქრეფისათვის. კონკრე-
ფუღად, ქართვეღმა, ქართვეღმა მოღღაწემ, ქართვეღმა პიღღიკურმა მოღღა-
წემ, თუ ამ მადღღფარღღვან გნემქეში მუიძღეშა ქართული პიღღიფიკური ემი-
გრანგისი მოქმეღეშა-არმოქმეღეშა წათვალის, - ყოვეღი მოღღენა უღდა გა-
ნისიღის ხაქართვეღის, ქართვეღი ერის გარღაუვადღი იხფურეხეშის თვადხეღეით,
არის იხ ღემოქრაფიღი წეხყოზიღღეშის თუ ღქვაფორული ხიხეღემის მიმხრე.
რახ ნიშნავხ ეს კონკრეფუღად? - კონკრეფუღად ეს ნიშნავხ იმახ, რომ ხა-
ურთაშირისი მღგომარეღმახ ამერიკის მუერთქმული მუაფეშის მოღღაწეეში
იხიღავენ "ამერიკული თვადხეღეით", ხაშქითა რუხუიის მოღღაწეეში "რუხულ
თვადხეღეით", ხაფრანგუთის "ფრანგული თვადხეღეით" თუ მუეიგარია, ხაქარ-
თვეღისათო პაფარა ქვეყანა, "მუეიგარული თვადხეღეით", რაგ ხრულიღ
წორმადღრია, ვინაიღან ყოვეღი აღამიანი, თუთ კომუნისხეღეშის წათვლით,
თავისიხაქქარაი ერის მუიღია - მუეგნემუღად თუ მუეგნემუღად, ხერხ

ეს მას თუ არა. და ხშირად, ამგვარი "ქართული თვალხედვა" არ იტანს "ივერიას" აღნიშნულ წერილში, თუმცა ხშირად ამგვარი განჭრეულობაც "გაპყვირის" მახში მიყვანილი ფაქტები. მოდი შევეხეთ ზოგიერთს:

XVII.

ჯერ ჩემი(ვითომ მგლარი?) წინახიგყვა: ხაერთაძირისი პოლიტიკურ ქსოვრე-
შაში, მხოვლითი, იხგორივლად, ყოველივის არხეშიშდა და დღეხად არხეშიშ
"ლილ ხახელმწიფოთა" დაპირისპირება. შერიე მხოვლითი იმის დროს, მავალითად,
გულმწიყადღო ვფიქრობდი, რომ მხ. . . იში "მარადილი" მშვილშია და წუხი
და რიგი განაყოფიშდა, რიფა მიიხპიშა რახისხველი რეჟიმი. მართალია, რა-
ხისხველი რეჟიმი, ხელ ცოფა, ევროპაში მიიხპი, მავრამ ამერიკა-რეხეითხ და-
პირისპირება გარდაუვად აღმოჩნდა. ამგვარი ხაფანახ შიგონილი იხ-
გორიული მყოფრი, რიგორც ხანხ, ყოველივის მოქმედებაშია, თუ შივიგონეში,
ხხვა მრავალია შირის, კართაგენისხ და რიშის იმპერიეშიხ ურთიერთიშახ:
კართაგენი აღგავეხ მიწისაგან პირისხ, მავრამ რიშმა, რიშაველებმა ამიო
"მიიხვენეხ"?.. ხრუღიაღაც არა!.. განაგრძეხ თავიანთი იმპერიული პილი-
ტიკა მანამ, ხანამ თუიო რიშიე არ ჩაყდავა ამგვარი პილიტიკის შედეგებმა.
ვითომ "ლილი ხახელმწიფოების", ხაერიოდ, ხახელმწიფოების ხელმძ-
ღენაველები "ხრახნეშია" იხგორიულ მოვლენებში, რის ურთერ ფაქტად, თუ გნე-
შავი, შვიძლებმა ავღნიშნით ზოგიერთ იხგორიკიხთა აზრი, რომ შერიე მხოვლით
იში შეხაძლებელი იყი უპიფდერიდაცო?..

XVIII.

მავრამ თუ ამგვარი "გარდაუვადი შექანისშია", "მოფორია" იხგორიული მოვ-
ლენების მამოძრავებელი, მამინ ხად არის ცალკეული "ლილი" თუ "პაფარა"
ხახელმწიფოების(ერების) ადგილი?.. რისთვის უნდა იმპროლინ ან არ-იმპოლინ
მით?.. ამერიკის შერიეშედი შფაფეების პილიტიკური მოღვაწეები, თუიო პრე-
ზიდენტიხ ჩათვლით - დემოკრატიული პარტიიდან თუ რეხპეტიკური პარტიიდან
არის იგი - მხოვლითი მოვლენებში, პილიტიკური მოვლენების ჩათვლით, ხელახ,
აანადიშებხ "ამერიკული თვალხედვი" და ამის შედეგია იხ, რომ "ამერიკუ-
ლი თვალხედვა" ^{ყოველივის} ^{ყოველივის} შეხაძებშია არც "ფრანგულ" არც "გერმანულ", არც "რუ-
ხულ" და, შე ვამბიშ, არც "ქართულ თვალხედვას". რაფომ? - იშიფომ, რომ
ყოველი ურის მოქმედების, პილიტიკური მოქმედების ხაშხ განხაზღვრავხ
მისი პილიტიკურ-ეკონომიკურ-კულტურე ხოგიადერი რაშია, და რიგორც შვიძ-
ლებმა ამ ფაქტების უვლამებდაყოფა?.. მავრამ ამ გზითად შეუძლებელია ამო-
ხავადი წერილიხ მინახვა, ხაიდანად შეხაძლებელი იქნებოდა ცალკეულ ხე-
ფილმწიფოთა, ურთა "თვალხედვის" განხაზღვრა, ურნაიდან ცალკეულ ხახელმწიფო
თუ ურთ მხოვლითის "ხაერთი თჯახის" წევრია და ამღენად "იძებლებელია" ხე-
შინაი და ხავარეო ხაქმეები "ხხვახთან ურთად" შიავარის, რადგანად ურთი
ხახელმწიფოხ მყოფიშია შივლხ მხოვლითი არა მარტო შეუძლებელი, არამედ
ხახურველიც არ არის, ურნაიდან მახ დაავლელია "ანგოთეზისი", ეს უფი-
ლიში შეშადგენელი ნაწილი "იხგორისი მოფორიხა". მამ, ხად უნდა ვეძიოთ,
ვიშერიეშ, ამოხავადი წერილი, ხაიდანად შეხაძლებელი გახლებოდა გან-
ხაზღვრა ხაქართვლიხ, ქართველი ხალხის მოქმედების ვეზისა? ჩემის

აზროთ, დღევანდელი ხაერთაპირისი მდგომარეობის "ქართული თვალხედვით" შეფასებების, ხაჭირია იმ ძალის თუ ქალღმის "ადმირენა", რომღმის ყველაზე უფრო შეეხამამემა ხაქართველს, ქართველი ერის ინტერესებს; "ყველაზე უფრო შეეხამამემა", ვაშქობ, იმყოფ, რომ "ღიღი" ხახელმწიფო თუ "ვაჟარა", ხხვა ხახელმწიფოღმის ინტერესები შეეძღველია ხრულიად დაეშობევს ხაქართველს, ქართველი ერის ინტერესებს, რაც ხრულიად ღიღიკურია, ვინაიდან ხაქართველს, ქართველი ერის გარდაუვალი ინტერესია, ჩემი აზროთ, ხაქართველს დამოუკიდებლობისა და ხევერენიზის აღდგენა, და, დამოუკიდებელი ხაქართველის მადამე, ქვეყახიის, ე.ი. აზერბაიჯანის, ხომხეთისა და შიიულეთის დამოუკიდებელ და ხევერენულ ხახელმწიფოღმთან ერთად, ქვეყახიის კინფედერაციის შექმნა, რაც გახლავლია პილიტოკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-ხიფიაღური ხეჟიღურიზის მადამე მხიფლითს ამ რეგიონში, რაც - თავის მხრივ - ეხიფყვემა ჩვენი მეშობელი "ღიღი" ხახელმწიფოღმის - თურქეთის, ირანისა და რხუეთის ინტერესებსაც, თუ მათ ხურთ ხელი აიღონ იმპერიადისხურ, ხხვა ერღმის დაჰყრომით პილიტოკაშე. აქ უკვე მიველით, ვეიქრომ, "ქართული თვალხედვის" ამისავად წერყიღთან:

XIX.

"ქართული თვალხედვით" ჩვენეთის "მისადღმის" ყოველი ღიღი თუ ვაჟარა ხახელმწიფოს ხაერთაპირისი პილიტოკური კერხი, რომელიც გნობს და რეადურად ხელს უწყობს ერისა და პირთვენღმის თავისუფღმის განხორციღღმის ყველა ერხა და ქვეყახანამი თვიი ხახელმწიფოღმირვი დამოუკიდებლობისა და ხევერენიზის გნობის ჩათვლით. ერისა და პირთვენღმის თავისუფღმისა კი შეეხამღმულია განხორციღღმული იქნეს დ ე მ ი კ რ ა ყ ი უ ღ ი ხიხეღმის პირიღმში, რითაც იმის თქმა მხურს, რომ ხაქართველს, ქართველი ერის ადგილი პილიტოკურად მხიღლი იქ შეიძღღმა იყოს, ხადაც ხეფეებს, მადონიზს დემოკრაფიული წესყობიღღმა, და, დღევანდელ მხიღლითში, ამგვარი ხახელმწიფოღმისა ამერიკის შეერთღმული მფაჟეში, ხაფრანგეთი, ინგლისი თუ, ხაქართველსთავით ვაჟარა ქვეყენღმი, დანია, ნორვეგია თუ ავსტრია. ამღენად, ამერიკის შეერთღმული მფაჟეში, "ქართული თვალხედვით", შეიძღღმა მიჩნეულ იქნახ იმ ღიღ ხახელმწიფოდ, რომელიც - მიხესღღვათ იმისა, რომ მიხი მიკავშირე თურქეთისა - მხარს დაგვიჭრს ჩვენ ხაქართველის დამოუკიდებლობის იხევე-აღდგენამი. მაგრამ ეკონომიკურად? ახიფიადურად?..

XX.

ამერიკის შეერთღმული მფაჟეში ეკონომიკურად მართლაც მხიფლიი გიგანყია: შეერთღმული მფაჟეღმის ჰრეფსიხიიადური პრიღუქტია 1979 წელს, მაგალითად, უღრი-ღაორო-ათახ-ოთხახ მ ღ ი რ დ ღიღარხ-მღღარღმისათვის: ხაქქითა ვაშმი-რის - იმავე 1979 წელს უღრიღა ათახ-ხამოღღა-ათ მიღიარდ ღიღარხ, ე.ი. ნახევეარღმე ნავღმს. ეს მიწადღმი, ხხვათა პირის, ნათღღყიფეს, რომ ეკონომიკურად ამერიკა ისეთი ფემპით ვითარღღმა, რომ პრიღღმთა არა წარმოღმის გაღღღმა, არამედ ნაწარმის გაყიღღა, რაც "თავისუფალი მადონის" მანკიერე-მად უნდა ჩათვადღოს ხაერთოდ. მაგრამ, ამერიკის მაგალითიფ აღახეფრღმს, რომ, მართალია, დემოკრაფიის პირიღღმში ეკონომიკა ხწრადვი ფემპით ვითარღღმა, მაგრამ ძნელი პრიღღმთა ნაწარმის არა მარყო ხაერთაპირისი მადამე

გაყიდა, არამედ თვით ქვეყნის შიგნით ხ ი ვ ი ა ლ უ რ ი სამართლიანობის დამყარება. ამდენად, "ქართული თვალხედული", "26 მაისის იდეები" (არა მარჯვლ) საქართველებისათვის, ქართველი ერისათვის უფრო მისაღებია, ვიდრე (ამერიკელი) "თავისუფალი მაშრის" ეკონომიკური და სოციალური წიხი და როგორც, რითაც იმის თქმა მსურს, რომ პაჟარა საქართველებისათვის უფრო "წახა-მაჟია", (არა მარჯვლ) ეკონომიკურად, შვეიცარია, დანია თუ შვეიცია, ვიდრე ამერიკა, ვინაიდან ამ ქვეყნებში, იხე როგორც დამოუკიდებელ საქართველებში 1918-1921 წლებში - დიდი ნაშრომი იქნა გადარგმული წინ ხ ი ვ ი ა ლ უ რ ი ლემოკრატიის გზაზე, ე.ი. სოციალური პირიშეში მუხიყვეზელი იქნა დემოკრატიულ წესებშიღებახთან, რაც არა მარჯვლ "მარალიული პრიფეხია", არამედ, ამასთანავე, ლემოკრატიის უმაღლეს ყირმად უნდა ჩაითვალოს ხაეროლდ და ხაამაჟია, რომ ამგვარი სოციალური ლემოკრატიის განხორციელებების პირველი მდებრი საქართველებში ღაიწყი 1918 წლის 26 მაისიდან, რაც, უფრო ძაღამ, მუწყვიჟა.

XXI.

ამდენად, "ამერიკა მხიღლი ყანღარში არ არის", მაგრამ ამერიკა "ყოველ ხაფახურს გაღახიღის, ყოველ ჟვირის შიღავს, ყოველ დინისმიღახს მიღართავს, დავამარის ყოველ მეგომარს, წინაღუღევს ყოველ მჟერს, რომ უშერწველიჟყის თავისუფლების შვეღა და წარმაჟეჟაი" (ჯონ კენელი). მაგრამ თუ ვინ არის "ამერიკის მჟერი" ან "ამერიკის მეგომარი" ამახ თვით ამერიკა განხაშღღერავს და არა ეხა თუ იხ ქვეყანა, ერი. და აქ უჟვე იბაღეჟა იგოვე კითხვა: "ამერიკელი თვალხედუღა" ყოველთვის არ მეუხაჟაჟეჟა, ვიქჟათ, "ქართული თვალხედუღახ", რაც აღნიშნული ფაქტუღიღანაღ ნათღად მოხჩანს, ვინაიღან შერათეშელ მჟაჟეღს მხიღლიში "ღღომაღერი" ინჟურეხეჟი აქეხ, რაც მის აღნიშნულ ეკონომიკურ ხიღლიურღანაღ გამომღღინარუღს, ხიღი ხაქართველებს, ქართველ ერს მხიღლი "რეგონაღერი ინჟურეხეჟი" გააჩნია და იხიღ, მხიღლიის იხეი მღირე რეგონიში, როგორიღვა კავეახია; და, ჩუღის აშრიო, ქართული თქვაღიღეღვა, ხაერთაშორისი მახმჟეჟითაც, ამ წყარღდან უნდა გამომღღინარუღიშეღ. პიღლიჟამი ხ ი ყ ვ ა რ უ ლ ი კი არ ჟაჟინიშს, არამედ ინჟურეხეჟი, და ხაქართველებს, ქართველი ერის მეგომარი შვიღღეჟა მხიღლი იხ დიდი თუ პაჟარა ხახელმწიფო გახღეხ, რიშელთა ინჟურეხეჟი ჩუღნს უროვნულ ინჟურეხეღს მეუხაჟაჟეჟა ან უახიღეღეჟა. ამ მხრივ, ხაქართველებს ღღეხ უფრო მეჟი პოკავშირეჟი გააჩნია უერიის და დარაგრული ერეღის ქვეყნეჟში, თვით ამერიკის შერათეშულ მჟაჟეღშიღ, ვიღრე ხაშქოთა რეხეში, ვინაიღან ეხ უკანახკენელი არ ღნიშს ხაქართველებს გარღაუვად მოიხიღნახ იხეუ-გახღეხ დამოუკიდებელი და ხეუერენელი ხახელმწიფო, როგორც ეხ იყი 1918-1921 წელში, ხაქართველებს დამოუკიდებლობის შერიღღმი.

XXII.

ღა"ივერიახ" ვეკიიხეუღით: "...ამერიკის პიპულარული კულტურა ენივერხაღღერად არის ქეუღელი?" ნიუ-იორკი არ არის ამერიკა?.. "ეხ მისი ჟაღღამიანი მუწყვია?.." მახხიერეჟი, რიხკიპეჟი, შანგეღინახ და ეგრადეღების "მეჯახეჟეჟი", "ქაჯერი ღრიადიო ჩადღეღის მიმხსიღნი ჟანკეჟი?.."

ვითმ ეს ამერიკა არ არის, რიგა აუფრო ამპობს: "ღმერთი ღამთვარე ამ ქალაქში ცხოვრებისგან?.." "ცოცხალია" მამაკაცთა შორის და ახევე და-
 დაკაცთა შორის?.. "ამერიკა მართლა თავისებური ურია?.." "ხაზიგადღეა,
 რომელიც მართლა წარმოადგენს კაცობრიობას?.." და უხეუთიმა, უხეუთიმა
 ნიუ-იორკში?.. შერქეთ: იზოლაციონიზმი?.. ვიყენებ?.. კრეა?.. თუ ახლი
 აღმისაქვლი?.. ვითმ "ნამღვრილი ამერიკა" ის ათახილით მათგანა ქალაქშია,
 ხალხი ცხოვრობს ამერიკელი ხალხის დიდი უმრავლესობა?.." "რინაღვ რეგა-
 ნის დიდი ღამხახურებაა, რომ მან შიღვ მიუღი ჭკუანადღვლ პრეზიდენტიც მე-
 ფრმახ?.." ვითმ ახელი პრეზიდენტი იყენს ფრდი თუ კარგერი?.. ყველა
 აღნიშნული კითხვა, რა თქმა უნდა, შეხაფერ მახეხს მიოთხოვს, რაც კიღვ
 უფრო გაშრდიღვ ამ იხეღვ "გაშერიღვ" ანადიღვს, მაგრამ ის მათნც მხერხ ავ-
 დნიღვს, რომ ამერიკა ხერერიღვ ნიუ-იორკი, ლუიზიანი, კიღვღვღვლი და ის უთა-
 ღვთი ი ნ ღ ვ ხ ყ რ ი უ ღ ი რეგინიღვთა, რომღვთიღვ ქშიან აღნიშნული,
 წარმოადგენელი მიუღვღვთის, ურინღვლ შერეო-ხიღვთიღვ პრიღვქეხ. და რეგნს
 "ივერიღვს" მეღვად გაუადღვღვღვთიღვ ამერიკის რეღვღვთის შეღვნიღვა, რომ მახ
 მარქსიზმიღვს(არა მარგო მარქსიღვს) "მიგერიღვთი რამ" "ღ ი ა ღ ე ქ ყ ი ვ უ რ იღვ",
 "შემოქმედებოთღვ" წაუკითხა. მაშინ რეგნს "ივერიღვს" არ გაუვერი-
 ღვღვღვთიღვ ამერიკელის ხიყყეღვთიღვ: "უიხაღვ ხეღვს ამერიკა, მახ ახევე
 ხეღვს კაცობრიობა!.."

XXIII.

მაგრამ გვეყრთა ამ-ჯერად: ვადავმადღოთ "ივერიღვს" აღნიშნული ნიღვრის მიმ-
 ღვღვნი ზერღვღვთი: აქაღვ იხუთ "შეღვპირღვლ" აშრეღვს ვხღვღვთი, რიგორღვ "ამერი-
 კა მნ-ში", რაც იმაში გამიოხაყეღვა, რომ "ივერიღვა", განხაკვერეღვთი მიხი
 "მიოღვარი კომუნისტური" პრიღვღვთის მიუღვღვთიღვ, რა თქმა უნ-
 და, "კონსერვატიული ხარეღვღვღვთი იოთიოთ" და, რიგორღვ ხრინს, არაფერი და
 არაღვინ არ მიხერინს ვარღვა პარიღვღვთი "ივერიღვს" თანამშრომღვთისა და თან-
 მოაშრეღვთისა. რიგორ ხრინს, აგრეუღვ, პარიღვღვთი "ივერიღვს" ეს "მიოღვარი
 კომუნისტური" არახრეღვღვთის კონპღვქეხი უნდა იყოს "ღავაღვღვთი",
 თორემ ამღვნი ჭკუის-ხწავღვღვთის დანიყეღვღვა?.. მეღვღვთი მიხიღვლ "მიოღვარი
 კომუნისტური" რეღვს მიღვარღვ წამიყენღვღვლ "შრადღვღვთის", რომღვღვლ წრღვღვ-
 "უიო-ღამარღვღვთიღვს" და, აღღვთი, "ციხეღვთი მიღვთის" ანადიღვს უხეღვა. მაგ-
 რამ აქ ურთი "ხეღვღვთი":

XXIV.

ხაერიღვლ გნიღვღვთი გერმანული ენის ქვეყნეღვთი ენის ურინღვღვთი მიღვღვთის
 ღორეღვღვთის, პრიღვღვთის "ხაყვარღვლი" მახეხი შეკითხეღვღვთი - "არ ვიღვი",
 უინაღვღვთი იგი(სახელი გვარი არ მახეხიღვს, მაგრამ ნამღვრილი ამღვთია) მახ-
 ხეღვღვთის ღინახეღვთის ურთერიღვთი მიამომავღვთის - პრიღვღვთის - გაუთავღვღვთიღვ
 კითხეღვღვთი ამა თუ იმ გამოღვღვთიღვ ქეხპინაღვთის შეხახეღვ, უფრო "არ ვიღვი"
 მახეხიღვღვა, რაღვღვღვთი ურინღვლ გღვღვთიღვღვთი პრიღვღვთიღვ შეღვღვთისა: "რინთის გა-
 ძღვღვთის თქვენ კიღვღვთი ხღვღვთის თუ არაფერი არ იღვიოთ?" "კიღვღვთიღვ მი
 მამ-
 ღვღვთის ხღვღვთის - უმახეღვა ღინჯაო პრიღვღვთიღვთი - იმიოთღვთის, რაც მე ვიღვი;
 მან რომ მე ხღვღვთის მიღვღვთის იმიოთღვთის, რაც მე არ ვიღვი, მიხი ხამღვთი
 არ უყრღვღვთი".

XXV.

რემი"სონა", -მე, შექმნირის(რომელმაც"ღმერთის შემდეგ ყველაზე მეტი შექმნა")
 ან ხოყოილ-რუხთაველ-გოიეთ-ჯიხის... თაყვანისმცემელს - მეფალ, მეფად
 "მქედელ"მომარჩნია,მავრამ როცა "პარიზელ"ივერია" წავიკითხე, წ ა ვ რ ა ვ აღე
 ამგვარი ანალიზის დაწერა ხაჭირიკვილევ მეფი,აფილიქველ აღ, უნაიღან"ივ-
 ურიის" ავფორეში, შეიძლება, გონზე მოვიდეს და ხერიოზული "ჯანხალი
 აზროვნებით" დაიწყონ დიხუხია რვენს ეროვნულ ხაჭირიკოვი ხაკითხებზე,
 თუმცა რემი(და ხხველის) ამგვარი ფლში დღემდე უშედეგოთ დამთავრდა. მავ-
 რამ ვიოიმ უფლება გვაქვს იმელი დავკარგოთ?..

XXVI.

პარიზელ"ივერიას" პგინია, რომ იხყროიული ფაქტია თვით იხყროია,როთაც
 ივიწყებს, რომ იხყროიული ფაქტი "ნელდი მახალაა" იხყროიისა, რომელიც
 იხყროკრეფაგოის დროს ღებულმბს თავის ნამღვილ იხყროიული ფაქტის ხახთახს.
 პარიზელი"ივერიის" აზროთ, მავალითად, "ვაო-დამარცხებულეშს" რომის იმპე-
 რიის შრწამს ვი არა, რომის იმპერიალიზმის წინააღმდეგ შეჭამოდ მრენუხის
 შრწამს გამოსახავს, რაც, ერთი შეხედვით, იხყროიული ფაქტი უნდა იყოს,
 უიპირკმ, "უნდა იყოს". მავრამ ჯერ,რამდენადღე ფნიშლითა,თვით ფაქტი:
 ხ ე ნ რ ი ს ლამქართა რამმეშის ხარდაღმა, მეოთხე
 ხაუვენის დახაწყისში, აღმათ, 387 წელს ქრისტეს დაბადების წინ,
 დამარცხა რომაულეში ა ღ ღ ი ა ს თან, და რომის დავკარბის
 შემდეგ ვაპიფოლს შემოარწყა ალყა. ამბობენ, რომაულეშმა ხარკით
 შეისყიდეს მრენუხის უკან-დახუვა; და ფულის აწინისახს მრენუნესს
 გამოუყენებია ყაღბი ხახწორი, რამდეღე ხაჩივარი განუცხადებიათ
 რომაულეშს, რომის დროს მრენუნესს მისი ხმადი დაუგლია ხახწორის
 დახამძიმებულ სიყვებით:"ვაო-დამარცხებულეშს!" - "vae victis."
 მავრამ, რემის იხყროკრეფაგოით(და მარტი მე არ ვარ ამგვარი შეხედულე-
 შის), "ვაო-დამარცხებულეშს" რომის იმპერიის თეორია-პრაქტიკა იყი,უნიან-
 დან განა ვინმეს შეუძლი "ვაო-დამარცხებულეშის" რიღმი რომი დაუნახა?..
 ერთი შედარება: ელვარდ შევარდნამებს,ქართულებს, ეკუთვნის გამოიქმა,რომ
 "ხაქართუელისათვის მზე ჩრდილითიდან ამოღისა!" მე ვი ამ გამოიქმის
 "ავფორეშად" რუხელ შიღმევიშს, "ველიკორიხეშს" ვივდი, უნიანღან მათ
 შექმნეს ისეთი"აჟმისხვარი"ხაქართუელიში, რომ ქართულებს აქქმევინეს -
 შეგანებულად თუ შეუგანებულად - რუხეთის"ხადილქელი გაღმა". ვილევ მეფი:
 "შორე მშობლიური ენის" თუ "ფერისი მშის" ხოყმა რუხელი ენისა და რე".
 სი ურის შიშარო, შექმნილია - შირღაპირ თუ არაპირღაპირ - თვით "ველიკო-
 რიხეშის" მიერ, უნიანღან არარუხ ერს, არარუხს არავითარი ხაყუძველი არ
 გააჩნია დაამვიროს თავისი შიშლიური ენა თუ შიშლიური ერი. რიგორც
 ვსლავთ, იხყროიული ფაქტი შამინ შეიძლება იყოს იხყროია,როცა იგი"გა-
 რემისიაც" ღებულმბს მხედველიშამი, თუმცა -"ვაო-დამარცხებულეშს" რომ
 დაუჭრენდეთ - ხენინის დამქარი აღრთყოილღან მოვილთა რომაულეშის შინათე-
 ხაუენი უნდა ყოფილიყვნენ და არა გადილქეში.მავრამ ეს არსულოთი არაა,მით
 უმეფებს,რომ არხეშობს გამოიქვაშ"დიღმა დამარცხებულეშს!" - "Gloria victis."

XXVII.

ანალიტიკური პარიზული "ივერიის" მთავარი კომუნისტური მენიშნა ჩემს ანალიზისაღმის("ციხური მთეში"), რომლის ღრის მე, თითქმის, "ფილიზიფიის ლექსებისათვის მუხაფურად გამიხვდის უღამ წამაშორძივა". აქ კი, როგორც ავლინიძე, ჩვენი კომუნისტური მარტლად დაავადებულია "არახრულვახიანე-შის კომპლექსით", ვინაიდან, როგორც ხჩანს, მიხვის ყოველი აზრი ხჩირია თუ ის ფილიზიფიის ლექსებისათვისაა დაწერილი, ე.ი. მთავარია არა აზრი, არამედ თუ ვინ არის აზრის დამწერი. ამგვარი გულმკერული აზრის მსყ-რინს მხერხ მთავარნი, რომ იოპან ვილფგანგ გიუთე, რომლის ხახვებს დღეს მინისი ფრანქტურების უნივერსიფიფი აფარეშს, ლექსი არ იყო, ხილი ჩვე-ნი გენიალური პოეტი ვაჟა-ფშაველა, როგორც ცნობილია, უნივერსიფიფის "ნა-მღვილი" ხეღუღენცივ კი არ ყოფილა!.. რა თქმა უნდა, ამით მე იშის თქმა კი არ მხერხ, რომ ხწავლა-განათლვა ხაჭირი არ არის!.. ხაჭირია, მეუფად ხაჭირია, მაგრამ აზრის ხიხჩირის ან ხიყალშის ხაშომად "ლექსობა" ვერ გამოდგება, ვინაიდან ხწავლა აღამიანს მხილილ "გშახ აჩვეუნებს", მაგრამ თუ როგორ წავა იგი ამ გშაშე, ამახ მიხი პარქიკული მუშაობა ნათელყოფს. და განა ამ მარტვი ჭემმარტვიშახ მტკიუნება უხაჭირიება?..

XXVIII.

მაგრამ პარიზული "ივერიის" ამგვარ უთავბილ "კრიფიკამი", ვფიქრობ, ვილევ ხხვა, ვფრი მნიშვნელივანი მიხჩანს: "ვაი-დამარტხეშეღუშს" თუ "ციხური მთეშს" ხრულეშით არ უხაჭირივბილა "მთავარი კომუნისტური" ყურადღება, ვინაიდან ეს ნაწერეში კი არ არის არხეშითი, მთავარი ჩემს ნაწერეში, არამედ, როგორც დახაწიხიში ავლინიძე, "ჩახაფიქრეშელი", "ოქრის მუადელი", "კრიფიკის აზრი" თუ "შეღაურეში დაიხიუნე?", რომღეშომივ, ჩემი აზრი, ხაფუღელიანდაა გაანალიზებული პარიზული "ივერიის" - მილი უქვეთ პირდა-პირ - ანტი-ურთუნული გამიხვიღეში, რაშეღავ პარიზული "ივერიის" მთავარი კომუნისტური ხღუშს, ვინაიდან ხაქმელი არავური აქვს, ე.ი. არავითარი ხა-წინააღმღელი არგემუნვაივა არ გაანჩია.

XXIX.

"ივერიის" ხიფყვახ შანშე აგღეშს", რომ ხაფუღელიან კრიფიკახ თავი ხარ-ღის და ჩვენი ყურადღება "ჭრუნეხზე" ან "ფილიზიფიის ლექსობაზე" გა-ღაიფანის, თუმცა უნდა იგრიღეს, რომ ამა თუ იმ აზრის ხიხჩირის თუ ხიყალ-შის მუხაფუღეშად ხაწინააღმღელი აზრის ხიხჩირეა ხაჭირი, რავ ყოველ ათა-მიანს მუღელია თქვახ, და არა ავაღეშითური ხარისხი.

XXX.

მაგრამ მე არ ვფიქრობ, რომ პარიზული "ივერია" თავს დაანეშეშს მის ნაფად გშახ: გვერდი ავარის ყოველგვარ ხერიოშელ, დახაშეუღელ კრიფიკახ, და ლ-კმაყოფიღეს "არახრულვახიანე-შის კომპლექსით" დაავადებული აღმიანეშის ხიყუფით - იშეირის ყოველთვის ურთიღაიგაუე ხიყალშე იმ იმღით, რომ, ლეიღეშა, ვინემ მინს დიოჯროს ათახჯერ გამურეშელი ხიყალშე და მიიჩ-ნიის ხიმარღელ თუ არა - როგორც იურისპრუღენსია გვახწავლის - "ხავარა-

უღო ხიშარიდელ". ჩვენ კი ამდენს იმიტომ ვღაპარავთ პარიზული "ივერიის" ამგვარ აზროვან ხილავაკედზე, რომ მოგვეყინდა ხელ ურთიდავიკვე სიყვარლის გამოამქარავემა, ენაიღან, როგორც ხიანს, პარიზული "ივერია" შიშავად ნა- შრეშიც იმასვე გაიშერივებს, რაც ახლა, უფიქრიშ, ხვეუძელიანად უარყვავით. რა გამოხსავალია პარიზული "ივერიის" აზროა ამგვარ უხვგღეშლიან?..

XXXI.

შილი დავუშვათ შ ე უ მ დ ე ე ე ე ი... შილი "ივერია", "კომუნისტი" და "ჩვენი ღრიშა" შილანსშელენ გამოუშვათ ურთი ე რ თ ი შ ღ ი ვ ი ჟ რ უ ე ღ ი, რომელღელავ, ხხვათა შირის, გამუქეშული იქნემა მუშლელი ხაკიოხში:

1. "ივერია": "ნოე ყორღანია იყი... ყოველივე ხახელმწიფო მაროველიშის ნიჭს შიკლემული... დამოუკიდებლიშა რომ გამოახსაღეს (იხივ ხახა- გილილ)... მუშლავ აწარმოებლენ (ეითიშ) უროვნულ შილიყიკახ... "(23-1980).

"კომუნისტი": "შენმეოკევი ამყიოღეშენ, რომ შათ ხაქაროველიში შიახერხეხ 'ღემოქრავიღული ხაშიოხის' შექმნა იმ ღრის, როგა რხეხიში 'ხანარქიამ' ღახხაღაქრათ. მაგრამ როგორი იყი ეს ღემოქრავიღული ხაშიოხე... შიელი 1918 წლის განმავლშიამი ხაქაროველიში განუწყვეტლივ შიშლიანარულიშა გღესთა აჯანყეშანი... "("ხ. ი. ნ.", 1984).

"ჩვენი ღრიშა": "როგა ნოე ყორღანია 1918 წლის 26 შახისხ იშილისხი შიავ- რიშის ხახახლის ღარშაშში... ხაქაროველის დამოუკიდებლიშის აქეს ეიოხეულიშა, შიხი შირიი ღაპარაკიშაღა წარხელი და აწმყო ქაროველი ური- ხა". "ხაქაროველის დამოუკიდებლიშის შერიილი - 1918-1921 წლეში- შიიშლესა რიიოვალის ხაქაროველის 'შავარა 'ოქრის ხანაღ', ენაიღან ხაქაროველი, რიიქიშის ხეოახი წლის დაქუეშიაღეშული ხახელმწიფომკრივი ეხიურეშისხა, იხეე აღესღა როგორც ურთიანი და განუყოფელი ხახელმწიფო".

XXXII.

და ამგვარი მაგალითების, ამინაწერეშის მოყვანა შეგვიძლია უხახრული ურნად პარიზული "ივერიიდან", გაშეი "კომუნისტიდან და ურნად "ჩვენი ღრიშადან", რაც იმას მიწმობს, რომ პარიზული "ივერია" - შეგნებულად იუ შეეგნებლად - გვერდში უღვას ხაქაროველის კომპარტიის აღნიშნულ ორგა- ნის, რომლის ღრის, ეხეე უნდა იოქვას, გაშეი "კომუნისტი" ხაქაროველის დამოუკიდებლიშის იანმღეაში უფრი თავშეკვეთილია. იღერე აურნადი "ივერია".

და ამგვარი სიყვარლის ქურახ განავრძობს პარიზული "ივერია" და "კომუნის- ტი" აჯერ. უკვე ხაშიოგ-წელღე შეყი ხანია, რაც ჩვენ, ე. ი. "ჩვენს ღრიშას" აიძულეს იხეე-ღა-იხეე უკვადგის პარიზული "ივერიას" "შარალეული ხიგრეე". იუ ღრი არ ენანემა პარიზული "ივერიის" თანამშრომღებს, ხ ა რ ე ი, ე. ი. ე-ღ- ღი შიინგ დავნანის ამგვარი სიყვარლის ქურახოეის, შიო უშეყეს, რომ პა- რიზული "ივერიას" შემოწირულღეშითი გამოღის და უფახიდ რიგღემა?..

XXXIII.

არა, ზაყინეში, ურნად, პარიზული ურნად "ივერიას" ავყირეში, ექვენ რახაც ჩვენ გვიავაშოში ეს კინკალიშა უფრი არის, ვიღერე ხერიიშული ხეა- შაახი იხეე ხერიიშულ ხაკიოხშე, როგორიგაა "26 შახისხ იღეეში". მაგრამ ჩვენ რა შ-გვიძლია ვქნათ? - იხეე-ღა-იხეე უარყვიო "ივერიის" ამ ყველა-

ერის უარყოფითა უმსგავსებობა, რომლის დროს - დროს რომ თავი დავანებოთ
ამ ქაღალდის დახარჯვაზე ვი ვეწინაშეა, რომელმაც დაგ ეს ხიფყველი იწერე-
მა. დამისხა შეუყვაროთ ბუნება შექმნილი ხიფყველი - "ხალხა ჯანსაღი
აზროვნება? მიუკვლევა ვგონი. მხეცებს და აღმთანება დაკარგვს განსჯის
გონიერება". და ამით ჩვენ უკვე მიუღიოთ მოთხა აღნიშნულ ხიფყველსხს:
"უფილიბლობს ვითა ური". მაგრამ ამგვარ "უფილიბლობსაზე" ხაზღვარი არ
გაანინა?..

XXXIV.

"ივერია" თავისი აზრის(თუ უაზრობის) შეცვლას ვი არა, რევიზიას ვი არ
ფილიბობს ნო ურდანიას პიროვნებისა და, ხაერით, საქართველოს დამოუკიდებ-
ლობის პერიოდის შეუახებამი, და ერთდროგირე ხიყვადებს მართლაც იხე იმე-
ორებს, რომ "უფილიბობს ვითა ური".

XXXV.

და აქვე "ივერიას" დამფინავი "ხეილი" თუ "უხეილიბა": მაშინ
ბერიშვილი თერმე "მღი ვნახოთ ვენახის დონებე" დამარჯობს, გიორგი
წერეთელს, ჯერნად "გემავის" გამომხეველებ და მთავარ რედაქტორს, თერმე
"არ უყო... დიფერაფერული კვლევების მარავი". უდავოა, "ივერია" ეს აუფორი
"არასრულგახიჯანების" ავადყოფილობითა და ავადღებული და ხხვათა დამყრებლი,
თავისი "ივერიასა" და მისი აუფორების განდიღებან დამობს.

XXXVI.

ჩვენ მაინც(კილევ ურხედ) "გამოცხნირებელი" იმჟიმისხევი ურჩეობით და
უხეზრეველი ჩვენს "ივერიელებს" მძურად დაადგენ ხ ა ქ მ ი ა ნ ი კ რ ი-
ფილის თუ ანალიზის გზას და ამით თავიანთი წვლილი შეიყვანონ დ დ ე ვ ა ნ-
დ ე ლ ი ქ ართული პილიფიკის წარმართვის განხაზღვრავში. ნათე საქართველის
ხიფყველიმორავილი მარფია ვერ ეღიარება საქართველის ურეწელდემორავ-
ფილი მარფიის იმდენად დახეირობულეზას, რომ ყველა და ყველაფერი, თვი
"26 მაისის" დიდი იღვეში უღირად არ შიისხენის?!... ვითომ პარიბელი
"ივერია" მომავალშიან განაგრძობს "ვიღაცათა მიწაჭირის" დაქვლვას თუ
გადაქვლვას, რომ როგორმე ჩიქი მისხის საქართველის, ჩვენი ერის "3ა-
ფარა 'იქრის ხანახს'" და მის შემქმველ შეხანინმაე თაიზას?..

XXXVII.

როგორ ამბობს ღიდი იღია? - "იხეირია ყველას ღვაწლია, ხაერით მთელის
ერის ნამოქმეღარია და იგი მამა-პაპა, რიშელხა თავისი ხახელი იხეირიამი
ახე თუ იხე მოქმევეთა, ყველას მამა-პაპაა ხაერით და განუყოფად, იმჟიმ
რომ ხაისფორი კაცი ხირფია ხირფიხაგან მთელის ერისა და ძვადი ძვადიხაგან.
ამიღობად იხეირიამი მოქმედ მამა-პაპის ავად ხხუნება გლეხის მამა-პაპის
ავად ხხუნებად არის და ამას გლეხი, ვით შვილი ურისა და იმავე ქვეყნისა,
ურისა და იმავე ერისა, თავის დღეში არ იკადრებს, თუ ხანდალახავით დემო-
გამწყარდი და თავში დაქრული არ იქნება".
ვითომ ხაამაყთა დიდმა იღიამ ვინმეს "თავში დაქრული" უწილოს?..

---.---

რედაქციის მიერ მღვთის

1 იანვარი 1987 წელი.

დიდით პატივცემულ ბატონო რედაქტორო!

სამშობლოს სიყვარული, გულით დამაქვს და ამიჯომ მოგმართავთ თხოვნით, თქვენ ყურნალის მორიგ ნომერშიდ მომითავსოთ პატივცემულ მკითხველთა და მთლიანად ბელ-შავ ემიგრაციის საყურადღებოთ ეს ჩემი წერილი, რისთვისაც წინდაწინვე გიგხადებთ ჩემს უმორჩილეს მაღლობას, ამა-სთანავე, გილოცავთ თქვენ და მთლიანად საქართველოს განთავისუფლებისათვის მებრძოლ მამულიშვილებს ახალ წელს, გისურვებთ წანმრთელობას, ბედნიერებას და მო-გხწრებოდესთ თავისუფალ სამშობლო საქართველოს ხილვა.

---.---

მე დღეს შეძინრულდა 87წელი, გზვლე გზა ჩემი ცხოვრ-ებისა ნახულიყვ გონილიდაკვირვება და გამოცდილება სა-კუთარი მომეპოვება, ჭკუა მომეთხოვება, როგორც იწყვი-ან, ჭკუა სიცოცხლისა და სიკვდილის გამშობელი, ავის

და კარგის გამგე, ნახულის დამფასებელი, აწმყობის-
ყურებელი, მომავლის გამომცნობი, ვხედავ ჩემი გზის
დახასრულს, საბოლოო ნავთ საყუდელი შორს არ არის და
როცა ვკითხულობ ზოგიერთ აქაურ განებოვრებულ, გამა-
ძლარ ემიგრანტთა წერილებს, გული ხევლით მეცხება,
ხახარკვეთილება მეუფლება, რადგან ნამდვილ იხლორი-
ას მახინჯებენ და შეგნებულათ აყალბებენ, სიწყვათა-
კორიანტელში, იმათებურათ ქერძაფივით დამწველ, გა-
უგონარ დამამცირებელ სიწყვებით იერიში მიაქვთ ქა-
რთველი ერის მიერ არჩეულ ეროვნულ მთავრობაზედ, ჯო-
მელხაც ნღობას უცხადებდა მთელი ერის 85 პროცენტი
და ჩვენი დამარცხების შემდეგ ხაბჭოთა რეხეთის მიერ
ხრულიად საქართველოს დამფუძნებელი კრების დავაღუ-
ბით უცხოეთშიდ გამოემგზავრა ბრძოლის გახაგრძელებ-
ლათ, ესაა იხლორიული ხინამდვილე და არა ის აქ შეთ-
ხზული რამე რუმეები, ყოველ ჭეშმარიტ მამულიშვი-
თათვის დახაგომობი, აქაურ „ყველაფრის მცოდნეობის პირთა“
მიერ შეგნებულათ მათ მიერ გამოგონილი ჭორები, ხა-
დაც შეურაცხყოფილია, საქართველოს კანონიერი ეროვნუ-
ლი მთავრობა, ჩვენი ეროვნული გმირები, რომლებმაც თა-
ვიანთი უმანკო სიხსლი შეაპკურეს ჩვენი ქვეყნის გა-
ნთავისუფლებისათვის წარმოებულ ბრძოლებს. მათი თქ-
მით ეროვნულ მთავრობისათვის "ახლად შობილი თავი-
ხუფალი საქართველო ნაშვილვეი გერი იყო და მაშახალა-
მე გვლით ვერ მოუვლიდენ მას" ე. ი. იხინი ხამშობლთ
მოლაღაჯენი იყვნენ-და ახკვიან "მათი რეგვენობით
დაღუპეს საქართველო" ივერია" დეკემბერი 1986 წ.
ნომერი 30.)

მე არ ვახლავარ ხოციალ ღემოკრაფი, მადლობა ღმერთს, რომ ვცხოვრობ შორს თქვენგან, მაგრამ ვარ უაღრესად პურადწყოფილი, რადგან მიგინებენ სრულიად უმართებულთ იმ მთავრობას, რომელიც განაგებდა სუვერენულ საქართველოს. მიზობა თავისუფალ საქართველოს მოქალაქეობა ჯა. მელიჩხა თეთრი გიორგის სამფეროვანი ღროშით ბეჭელ დახმული პირადლობის მოწმობა, რომელსაც განუყრელათ ხიყვარულით ვაჭარებ ჩემი მშობლების ხურათთან ერთად ჩემი გულის უკანახკნელ ფანქვალამდე. ჩემი აღმფოთება და გულისწყრომა განუხაზღვრელია, როდესაც ვეცნობი "ივერია"ს ხარედაქციო წევრთა ხიას, ნუ თუ იხინიც იზიარებენ ამ ყურნალშიდ გამოთქმულ ჩვენი ეროვნული მთავრობის, მისი მეთაურის არა ღირხეულად მოხხენიებას და ხაერთოდ ჩვენი ბრწყინვალე თაობის ახე დამცირებასა და პურადწყოფას? ეს ხჭირლება დღევანდელ განაწამებ მეზრძოდ საქართველოს? ესაა პაფივცემულო ხარედაქციო კლეგიის წევრებო, ქართული ხაქმის სამხახური უცხოეთშიდ? ნუ თუ ფიქრობთ თქვენც, რომ ესაა გზა და ხილი იმ მეუფად ხაჭირო და ნანაფრ გაერთიანებისათვის? ან და ამ შინაური დამამცირებელ ყოვლად უღირს დაუშვებელ კინკლაობისათვის ვიმყოფებით ჩვენ ემიგრაციაშიდ? თუ კა, მაშინ ჩვენი აღგილი იქაა ხაქართველოშიდ ხადაც დღევანდელი ბოლშევიკური ხელის უფლება დიდი პაფივით მიგვიღებს და შეიძლება დეპუფაფობასაც გამოვკრათ ხელი იმ დიდ სამხახურისათვის, რომელსაც ჩვენ მათ უწევთ.

..-----

უაღრესად ხამწუხარო და ხახირცხვოა, რომ ემიგრაციაში
შიღ 26 მაისის დიად ხანის მიმქრებლებს, როგორც ყვა-
ვები დაერიენ ხაკორცხნელად და დახამახინჯებლათ, ხრუ-
ლიად ივიწყებენ, რომ იმ ბობოქარ და ხამიშ ხანამიღ
ხაქართველს ხოც. დემოკრაფიული პარცია და მიხი უღა-
ვო ფუბე მღებელი და მეთაური ნოე ყორღანია მოვიდა
ხანჯულ მაშათა კლახისა და მთელი ერისათვის, ვით ყუ-
ყუნა წვიმა, წვიმა გამაცოცხლებელი, რომელმაც აქცია
გაღამწვარი უღაბნო, ოაშისათ და მორთო ახლად აღდგე-
ნილი ხაქართველო ღამაში ფერადოვანი ხურნელოვანი ერ-
ოვნულ ყვავილთა შერჩეულ, ბრძნულათ შეზავებულ თაი-
გულთ, ამოგლიჯაძალით ჩაწულ დაღურსმული ცოცხალ მკ-
ვდარი ხაქართველო, რუხეთის მეფის იმპერიის ცივ ნეს-
ცხიან ხარღაფიდან, ახხურა გრილი გამაცოცხლებელი ან-
კარა წყარო, აღმართა იგი ვეებერთელა მკლავ გაშლილ
მუხაღდა მოგვეა "ერთი მთლიანი გაერთიანებული ხაქარ-
თველო, რომელიც აღარ უხიღავს ქართველობას დილი
თამარის შემდეგ" (გ. გვაზავა ნაც. დემ. პარცის
ერთი ცნობილი დიდერთაგანი) განხორციელდა დილი იღიას
ანღერძი" ჩვენი თავი ჩვენვე უნდა გვეყუღნელს" და
თუ დილი იღია იყო ხულიერი მამა ხრულიად ხაქართვე-
ღსი, მამინ დილი ნოე იყო ხულიერი მამა ახლად მო-
ბიღ ხუვერენულ ხაქართვეღსი, რომლის ხახელს აცის-
კროვნებს მთელი ქართველი ერის მინღობიღობით მის
მიერ წაკითხული დიადი 26 მაისის დამოუკიდებღობის
აქცი, ესაა იხცორია და მის ხახელს ვერავითარი ძა-
ღა ვერ წაშღის ხანამ იარსებებს ქართველი ერი.
აი რას ხწერს ნოე ყორღანიღაზე ცნობილი გრიგოღ რობა-
ქიძე: " მე არ ვიცი თუ დილი ნოე ღოცუღობღა, მაგრამ

ის კი ვიცი, რომ ქართველი ური მახზე ღოცვილობს"

..--..

"ნოე ყორღანია ქართველმა ერმა აიყვანა იმ მწვერვა-
ლებზე, რომელზედაც არ ახუდა არც ერთი ხაზოგაღო თუ პო-
ლიტიკური მოღვაწე". ხწერდა ცნობილი გერონცი ქიქოძე
და სხვა.

"ჩვენ არ ვამყვირებთ, რომ ჩვენ სრულ ყოფას მივა-
ღწიეთ, ჩვენ ვიბრძოდით ჩვენი პარტიის ძირითად ღე-
ბულებების განხორციელებიანათვის, ვიბრძოდით ვემსახუ-
რდით ჩვენ ერს, ემსახურო და არა იბაჭონო, ჩვენმა პა-
ყველა სხვა პოლიტიკურ პარტიებთან ერთად, მთელი ქა-
რთველი ერის ნება ხურვილითა და თანხმობით იმ მეფად
მძიმე, არეულ სამიშ ხანაშიღ შევძელით დამოუკიდებლო-
ბის გამოცხადება. ჩვენ შევძელით იმ მძიმე მომენტში ქა-
რთველი ხალხისათვის მიგვეცა, რწმენა, იმელი, ხული-
ერი ძლიერება, ხათნობა, ეროვნული სიმყვირე და სი-
ყვარული თავისუფლებისა" (ნ. ყ. რჩ. ნაწერები.)

..--..

ჩემი ცხოვრების მიწურულშიღ შევიწყვე; რომ ემიგრაცი-
აშიღ ამ ხანად ღიღი მუშაობა მიღის ეროვნულ გაერთი-
ანებისათვის, რამაც ჩემშიღ უღიღესი აღფრთოვანება
გამოიწვია და ჩემი აღსახსრული ღღის შეხვედრა გამი-
ღვიღა, მით უმეფეხ გაღმომცეს, რომ "ივერიის" და
"გუშაგის" ღირექვორები, მიუნხენის რაღიოს წარმომა-
ღგენელი, ამერიკის, ბელგის ქართველობა, თქვენ და
ბ-ნი ვ. ხომერიკი ამ ღიღ ხაქმის წამოწყებაშიღ ღე-
ბულობთ აქვიურ მონაწილეობას. გავიხარე, ღავშიღღი,
მაგრამ როცა გავეცანო "ივერიაშიღ" სხვა და სხვა ღრ-
ოხ მოთავსებულ წერილებს, მიუნხენის რაღიოს ზოგი-

ერთ გადაცემებს, რომლის პირითაც გვეგონებათ მოხვო-
ვის რადიო დაპარაკობს, გული შემიხუხვდა, გადავნი-
ხელიდან გამივარდა, აბა ნუ დაღონდებით, როდესაც კი-
თხულობთ: "მენშევიკური მთავრობის გვამის სიმყარაღმ
მოგვწამლათ" ან და კიდეც "ნ. ყორღანიახ პარლამენტში
ყავდა უმრავლესობა, მაგრამ ბრიყვი, რომლის მეთაური
იყო უნიჭო ყორღანია" და ამგვარი სხვა უმსგავსებანი.
განაწამები ვ. ჯუღელი უაღრესათ მუერადხყოფილია, კა-
ცი, რომელმაც ხაფრანგეთშიდ ფრიაღმედ გაათავა ცნო-
ბილი ხამხედრო შკოლა, მისმა ქართველ თანაკურსელებმა
მაიორების და პოლკოვნიკების ჩინით განცხრომაშიდ გა-
აფარეს და გაათავეს თავიანთი ხამხედრო კარიერა, მხ-
ოლოდ ამ კაცმა მართლდაც გმირთა გმირმა დახფოვა ხა-
ფრანგეთის მშვენიერი მომხიბლელი ცხოვრება და ხა-
ხანიკვდილოთ გახწირა თავი, ხაქართველოს მიაშურა,
რომ იქ გვერდშიდ ამოღგომიდა ქართველ ხალხს, რომელიც
ქალაქებში, დაბებში, სოფლებში, მთასა და ველებშიდ
თავ განწირულად იბრძოდენ დამპყრობელთა წინააღმდეგ,
მან იგოდა თუ რა მოელოდა იქ მას, მაგრამ ნ. ხომერი-
კმა, ბენია ჩხიკვიძვილმა მახთან ერთად თავი გახწი-
რეს არა დეგალური გზით ჩავიღნენ ხაქართველოშიდ რა-
თა ფყვიობიდან ეხხნათმათი მშეთუნახავი დვთიური ხა-
ქართველო და იქ წამებამილ დაიღუპენ. მათი ხაფლავე-
ბივ კი უცნობია, გეკითხებით ამ წმინდა ხახელთა უმა-
რთებულო დამცირებას ვუწოლოთ გაერთიანებობისათვის მუ-
შაობა?

"ბედოვდათ გულბრყვილო ყორღანიახ ხელი მოუწერა ცბი-
ერ ღენინს ხაქართველოს ხუვერენულ ხახელმწიფოთ ცნო-
ბაშედ და ენლო ხაბჭოთა რუხეთთან დადებულ ხელ-შეკ-

რულებას. "ჩვენ კი ვფიქრობთ ეს იყო ქართული დიპლომა-
ტიის და კერძოთ პრეზიდენს ნოე ყორღანიას ინიციატი-
ვის და გადაწყვეტილების უდიდესი გამარჯვება და რა-
ფორმა: 1.- გვიცნოთ თუ არა ხაბ. რუსეთმა მაშინვე მო-
ხდა ელჩების განცვლა გამოცვლა ორ სუვერენულ სახელ-
მწიფოთა შორის და დაიღო ჩვენთვის მეჭად საჭირო ხა-
რფიანი ეკონომიურ- სავაჭრო ხელშეკრულება. 2.- გვი-
ცნო რა რუსეთმა მას უმაღლვე მოწყვა სხვა სახელმწი-
ფოების მიერ ჩვენი რესპუბლიკის ცნობა. 3.- საფრა-
ნგეთის ელუარდ ერიოს მთავრობამ როდესაც იცნო ხაბ.
რუსეთი საქართველო არ შედის ამ ცნობაშიდ რადგან
სწორედ ნ. ყორღანიას ფრაქციის ძალით საქართველო
სუვერენული სახელმწიფოა, რომლის ერთგული რჩება სა-
ფრანგეთი და გამონაკლის აკეთებს ამ ცნობაშიდ საქა-
რთველოზედ, წინააღმდეგ ხომხეთ აზერბეიჯანისა, რო-
მლებიც შეუხანიდ არიან ურეზერვოთ ხაბ. რუსეთშიდ.
მე მწამს და მჯერა, რომ ამ ფრაქციით ისე როგორც
ერთ დროს ჩვენი წინაპრები წარსდგნენ ერეკლეს ფრა-
ქციის გახანადლებლათ გააგის კონფერენიაზედ, ჩვენი
მომავალი თაობაც წარსდგება თავისუფალ ერთა ყრილობა-
ზედ და მოითხოვს ხაბ. რუსეთის მიერ დარღვეულ ხელ
შეკრულების აღდგენას. დრო ჩვენთვის მუშაობს, ნ. ყო-
რღანიას ფრაქციაში შევა საქართველოს დიპლომატიის
ანადებშიდ უმნიშლოვანეს იურიდიულ ჩვენთვის საჭირო
დახაყრდნობ ღოკუმენსჯათ.

...--..

* ჩვენ სიხარულით შევეგებეთ, რომ ახალგაზრდობამ ხელ-
 შილ აიღო ქართულ სათვისწომის მეთაურობა და საქმიან-
 ნობა. ყველაფერშილ გვერდშილ ამოუღექით და რაჩაიღინებს
 მათ? ერთი ჩვენი უფროსი თაობის ვაფი არ გაიკარეს
 აღმასრულებელ კომისიეშილ, რომლებხაც საქართველოშილ
 უცხოვრიათ და ჩვენ ქვეყანას იცნობენ. მოვიღენ წინდა
 წინვე გამზადებული სიით და ახე ჩააყარეს ეგრელ წო-
 ლებული "დემოკრატიული" არჩევნები, ჩვენ კი გვაგრძ-
 ნობინეს სრულიაღ მთურიღებლათ აქათ და თქვენ ბებრებო
 ჩამოღექით გზა მოგვეცითო, ერთი სიყვეით ქართული კო-
 ლონია გაღაიქვა ქართველთა ჩამომავლობის საზოგადოე-
 ბათ. ჩვენ ვიცოღით, რომ ერთ ღღეს ახე ღამთავრღებოღა
 მაგრამ ხანამ ხაკამო რიგხვის ბებრები, როგორც იხინი
 გვიწოღებენ კიღევ დავფოხიაღობთ ამ ქვეყნათ არ ვყი-
 ქრობღით, რომ ახე მალე ჩვენს სიციოცხღეში ვით ხო-
 რღმეღი მოგვიშორღებღენ. ჩვენარ გვიკადრღებია არც ერთი
 საპროცეხსო სიყვეა.

ბაღონი ოთარ ვაყარიღე ჩინებული ქართველი ვაყარიოყი
 უხვაღაანოჭით დაჯიღღოვებული, რომელხაც ვუხერვებთ
 წარმაყებებს, არც ბრძოღას უცხადებთ ვეკითხებით მხო-
 ლღიღიარებს ის "ვერია"ში გამოთქმულ აზრებს? (ო.ვა-
 ყარიღე ღირექყორია "ივერიის") ნუ თუ ახე ეხმის მას
 სათვისწომის თავჯღომარის მოვალეობა? ღა ამ გზით ფი-
 ქრობს ის გაერთიანების მიღწევას? მისი ყურნალი ეხ
 ხომ სინონიშია ღაყოფა ღაქუცმაცეების ღა არა ერთობის.
 ჩვენ გუღწრუღლად ვიხურვებღით, რომ ჩვენი მხჯავრი
 არ გამართღებულიყოს, მაგრამ ფაქყო იხაა, რომ ჩვენი
 თაობა მან ყვეღა საზოგადო საქმიანობიღან გააბევა.

არა ნაკლები ნიჭითაა დაჯილდოებული ეს ახალგაზრდა ქალბატონი, ის მე მხოლოდ ერთხელ ვნახე, მან მაშინვე მოიხურვა შემეწონო მისი უპირატესობა, როგორც გონებრივი ისე გარეგნული, აღბათ ჩემს ღარიბულ ჩამულობის გამოს.რა ვქნა, რომ ღარიბი ვარ და მასხავით ვერ გავმდიდრი დოღარებით.

ქალბატონ გულნარამ მიუნხენის რადიო საპოლემიკო ორგანოთ აქცია და აწ განხვეწებულ ელისო ჰაჭვარიძის (მამა მისის) თხუშულებების საგამომცემო სწამბათ გადააკეთა. მე ელისოს ერთგული მიმღვევარი ვიყავი, მაგრამ, როგორც ვი დააფუხალებ საქართველოშიდ მაშინვე წერილი აფრინა ჩეკის უფროსთან "მე ბოლშევიკებს ვი არ ვებრვი, ვებრძვი მხოლოდ და მხოლოდ მენშევიკურ მთვრობასო" (ეს მისი წერილი მთლიანად აქ ემიგრაციაში გამოქვეყნდა) რამაც ბოლშევიკები ძლიერ გაახარა, ის მაშინვე გაანთავისუფლებს და ხელიც შეუწყვეს მის უცხოეთშიდ წამოხვლას, ემიგრაციაშიდ მხოლოდ მენშევიკურ მთავრობას აგინებდა- ამცირებდა და ამიტომ მე გავწყვიტე ყოველგვარი კავშირი მასთან.

ესლა ვი მისიშვილები განაგრძნობენ მის საქმიანობას. მვედლით ჰაჭვარიძეთა დინახციის მეფობის ხანაშიდ რომლებმაც თავიანთი მოღვაწეობა დაიწყეს ჩვენი დაყოფა დაქუცმაცებით, დაფლითეს გაერთიანებინახათვის აღმართული დიდებული დრომა და ამით მჭერი გაახარეს. ისინი თავიანთ ქვევით საერთოდ ამცირებენ მიუნხენის რადიოს ღირსებას, ღალატობენ მის დანიშნულებას და სახელს უწყებენ ამერიკელების ავტორიციეს. გულს უწყებენ ქართულ მებრძოლ ერს და არცხვენენ იქ ქართულ პოლიციკურ ემიგრაციას. გაგვიცრუვდა ჯერ ჯერობით იმე-

დი, იმედი შეურყეველი და სამწუხაროდ მართლდებიან
ბრძნული ანლაგები: ----- -"კვიცი გვარბელ
ხეიხი" და "არ გათეთრდებან ყორანი რაც უნდა ხეხი
ქვიშითა"-ო.

---.---

დახასრულ ორიოდ ხიფყვა მთავარ ხარდალ ღენერალ გ.
კვინიფაძეზე, ახალგაზრდების საყურადღებოთ.
სამწუხაროთ ის რახაც მე ეხლა თქვენ მოგიხრობთ არ-
ხალ არ დაუწერია და არც აღარავინაა ამ ქვეყნად იმ
ხაახალწლო შეხვედრას, რომ დაეხწრო ღენერლის ბინაზე
და მიხი ნალაპარაკევი დამიდახფუროს. არ მინდა მისი
ნათქვამი ხაფლავშიდ წავილო.

მე ღიდი პაფივის მცემელი ვიყავი ღენერლის და ეხლაც
ღიდი პაფივით ვიგონებ მას, რადგან ვიყავი მიხი ჯა-
რის კაცი. წინათ ემიგრაციაშიდ ახალ გაზრდობა, ხა-
ახალწლოთ ჯგუფ ჯგუფათ ჯერ პრეზიდენს მიულოცავლით
ახალ წელს, შემდეგ ხაგარეო საქმეთა მინისტრს ევგენ
გეგეჭკორს, ეღწს აკაკი ჩხენკელს, მთავარ ხარდალს
დახხვებს.

ეხიყო 1925 წლის ხაახალწლო შეხვედრაზე ღენერალთან
ფრადიციულ მიხალოც ხაღირგძელოების შემდეგ მან აი-
ლო ჭიქა და გვწახრა: "ვიღევან, რომ მომხდარიყო ხა-
ხწაული და დაგვემარცხებია ღენერალ ჰეკერის ჯარები
მის უკან იღვა კიდევ უფროძლიერი მეორე არმია და
მათ უკან ვი მთელიწრუხეთი, რომელხაც გადაწყვეტილი
ქონდა მთელი კავკასიის დაპყრობა. ხფყუის ის ვინც
ამბობს, მენშევიკების მფრობით დაიპყრეს ხაქართვე-
ლო, ხომხეთში, აღერბეიჯანშიდ მენშევიკური

მთავრობა არ ყოფილა და არც დიდი ხიმშაფიები არ ქო-
 ნიათ ჩვენი მთავრობისადმი, მაგრამ რუხეთმა იხინი
 ჩვენზე აღრე დაიპყროო" ეხუჯანახკნელი ხიფყვებილენე-
 რალმა რუხულათ დიდი აღელვეებით წარმოხტქვა და თანაც
 დააყოლა იმ პროკლიაფებს მთელი კავკასია უნდოდათ და
 ხიხრულეშიდაც მოიყვანესო, ეს ჩემი ხიფყვები კარგათ
 დაიმახხოვრეთო. ბაფონი მ. ქავთარაძე მაინც იფყვის
 დაცინვით ჩვენი მხედრობის და ეროვნული მთავრობის
 დახამცირებლათ "ფეხ შიშველ რუხებმა დაგვამარცხესო".

---..---

ეს, ჩემო ძვირფასო მოხუცნო, ხანამ ვცოცხლობთ და
 თუ კაცნი გქვიან (ბოცი ერთ მოხუცის გამოკლებით)
 ჩვენ მაინც ერთად უნდა ვიყოთ, მყრის გულის მოხაკლა-
 ვათ, როგორც ყოველთვის ვემხახუროთ ჩვენ ხამშობლო
 ხაქართველოს და დავრჩეთ ემიგრაციის მშვიდობისა და
 ერთობის მუშაკნი.

---..---

* ჩვენ სპეციალურად ჩამივედით, არჩევნებშილ მონა-
 წილეობის მიხალებათ, და თანაც მხურდა მეხარგებლა შე-
 მთხვევით, რომ პარიზში რამდენიმე დღე გამეფარებინა.
 კრებაზელ ხრულიად არა დემოკრაფიულ არჩევნების ჩა-
 ფარებამ, ჩვენი თაობის დაუშვებელ უმართებულთ ხრუ-
 ლიად გარიყვამ, ავად გამხალა და იმ ხალამოხვე დავფ-
 ფოვე პარიზი. ამახთანავე გთხოვთ დაურთოთ ამ ჩემს
 წერილს "ივერია"-ში მოთავსებული წერილი ნოე ყორდა-
 ნიაზე და აგრეთვე დიდი ღარუხიდან ამონაწერი მახზელ.

პაფივის ცემით აღ. მ--ქე.

ხაფრანგეთი 1 იანვარი 1987 წელი.

ივერია

ქართული ეკონომური პოლიტიკის ოცვანო
პერიოდული გამოსემა

დეკემბერი-იანვარი 1953 № 5-6 Décembre-Janvier 1953

ნოე ჟოგდანია
1868 — 1953

გ მ ე ქ მ რ დ ა ნ ი ა

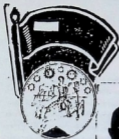
11 იანვარს ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარე ნიკო ფორღანიძე.

განსვენებულმა მოღვაწეობა ფრიად დიდა მანძილითა და შინა-აწლით. ამ მცირე წლებში ჩვენ აღვნიშნეთ მხოლოდ მის უმთავრეს ხაზებს. თავის მოღვაწეობას პირველი ნახევარი ნიკო ფორღანიძემ სურნებით შესწირა ჩვენს ქვეყანაში სოციალისტური მოძრაობის შექმნას. აქ მან გამოაჩინა ფრიად დიდა ნიჭი, ნებბრუნვა და ენერჯია. 30 წლის მანძილზედ მან დიდ პოლიტიკურ ძალად გადააქცია მცირერიცხოვანი რევოლუციონერი ჯგუფი, და ის გახდა დიდი საზოგადოებრივი მოვლენების თაოსანი და მონაწილე. ამ ჯგუფის გაჩენიდან, თავის ცხოვრების დამარულსამდე, მთელი 60 წლის მანძილზე, ნიკო ფორღანიძე იყო მუდმივი მეთაური და ხელმძღვანელი ამ პოლიტიკური დაჯგუფების, რაც ფრიად იშვიათი მოვლენაა ხალხთა პოლიტიკურ ცხოვრებაში.

ზოლო ნ. ფორღანიძის მიერ შექმნილი მოძრაობა არ იყო დღევანებულა ჩვენი ქვეყნის ძირეულ ეკონომიურ და პოლიტიკურ ინტერესებზედ და ჩვენი ელას ხასიათის თვისებებზედ, არამედ გარდამავალ მავლენებზედ და ხალხის სულიერ განწყობილებაზედ. ამის გამო თვით ეს დიდი მოღვაწეობაც ვერ დაუმკვიდრებდა განსვენებულს დიდ აღვლის საქართველოს მატყინენი.

ეროვნული ცხოვრებისა და მისი ისტორიის საზომით უფრო დიდი იყო და მნიშვნელოვანი ნიკო ფორღანიძის მოღვაწეობის მერე ნახევარი, როდესაც განსვენებულის მოქმედება გამოვიდა მის მცირე შექმნილ პარტიას ჩაჭობიდან, და საერთო ეროვნულ ასპარეზზედ გაემალა. განსვენებულ სოციალისტურ და ინტერნაციონალურ იდეებზედ აღზარდილი პარტია ნიკო ფორღანიძემ ეროვნულ დროშის ქვეშ დააყენა, და მით შესაძლებელი გახდა საქართველოს სახელმწიფოებრივობის აღდგენა ეროვნულს ერთიულოვნებაში და მთლიანობაში. ამის შემდეგ, 35 წლის მანძილზედ ნიკო ფორღანიძის მოღვაწეობა 26 მაისის დროშია ქვეშ სწამოვებს, ეროვნულ სუვერენიტეტის განმტკიცებას ემსაბურება და, მათი დაკარგვის შემდეგ, მის კვლავ აღდგენისათვის წარმოებულ ბრძოლის საქმეს. ვინც მიიღებს მხედველობაში დამად მოხუცებულ და დასვენებულ მერაბლოს მდგომარეობას ამ უყანასრულ წლებში. განსვენებულს ვერ დააკარებს პარტისმუგებლობას იმ მსმე კანონისათვის, რომელსაც ვანიცლის ამ ფრიად ქართულ ეკონომიკის სოციალისტური ნაწილი. ჩვენი დროის მემატრანე უთავოდ ასე დათვანებს ამ მოვლენას.

ნიკო ფორღანიძე შეადებს საქართველოს ისტორიის კარგებს იმ დროში როგორც მან აღვნიშნეთ საქართველოს დედა-ქალაქში 1918 წლის 26 მაისს, და იქ დაიკავეს ღირსეულ ადგილს იმ დიდ ქართველთა შორის, რომელნიც მსხველსაუკუნეთა მანძილზე იბრძოდნენ და იღწოდნენ ქართველი ერის თავისუფლებას და ღირსებასთვის.

JORDANIA (Nué), homme politique géorgien (Ozourgueti, act. Makharadze, R.S.S. de Géorgie, 1869-Paris 1951). Il est l'un des fondateurs en 1892 du « Mesame Dasi » (Troisième Groupe), à l'origine de la branche géorgienne du P.O.S.D.R. Directeur du journal *Kvili (le Sillon)* de 1897 à 1904, il est considéré comme le père de la social-démocratie géorgienne qui se confond, après 1903, avec le mouvement menchevik. Député social-démocrate de Géorgie à la première douma (1906), président du Conseil national géorgien dans la Fédération transcaucasienne, il devient le président de la République de Géorgie (mai 1918) et met en place un régime démocratique et socialiste. Quand l'Armée rouge envahit la Géorgie en mars 1921, à Paris, il continue de diriger la délégation de la République géorgienne en exil, reconnue officiellement jusqu'en 1933. Il a écrit ses *Mémoires*.

EXTRAIT du :

GRAND
DICTIONNAIRE
ENCYCLOPÉDIQUE
-LAROUSSE-

ჟურნალ " ჩვენი დროის" რედაქციას
ბავსონო რედაქტორო!

გთხოვთ თქვენს პატივცემულ ჟურნალის ფურც-
ლებზე აღგიღო დაუთმოთ ჩემს ქვემოთ განცხა-
ლებას, რისთვისაც წინასწარ მადლობას მოგახსე-
ნებთ.

ილია კუჭუხიძე

" ვინც ძოყვარეუა არ ეძებს, იგი თავისი
მცურია".

მოთა რუხთაველი

" აგრესიული შენიშვნა"

ჟურნალ " ივერიის" 29 - რე ნომერში მოთა-
ვებულა ბ-ნ მიხეილ ქავთარაძის შენიშვნა.

მ. ქავთარაძე " ლაობს" იმას ჩემს შეხახებ,
რაც არ არის ხადაო და ამით შეშყავს მკითხვე-
ლი შეცდომაში. ვინც მ. ქავთარაძის ხხენებულ
შენიშვნას წაიკითხავს დარჩება მოაბტკლილება,
რომ ილია კუჭუხიძეს ღილი "კარიერა" შაუკეთე-
ბია ხაქართველოში და ამ "წყეულ" ომს

რომ არ მოეხწრო, აღბად მინიხური გახდებოდა.
ახეთია დააჭლოვრით ბ-ნ მ. ქავთარაძის გამონათ-
ქვაში.

რა არის ეს "კარიერა", ბ-ნ ქავთარაძეს თავხა-
ფებად აა "კვლევის" ხაგნად, რომ გაუხდია. ამაზე
ჩემი ვახუხი შემდეგია: ვხწავლობდი და დავამთავ-
რე ფფილისის უნივერსიფეფში ორი ფაკულფეფი, რის
შემდეგ დავიწყე მუშაობა არახრულ და ხრულ ხამუა-
ლო ხვოლებსა და კულფურის დანქებბულეებში. უნი-
ვერსიფეფის დამთავრების შემდეგ მეჯინიბელ ხომ
არ დამნიმნავდრენ ან მემწვანილელ ვირის "ფაჭკახ"
გვერდში გავყოლ - გამოვყოლოდი ფფილისის ქურე-
ბი... ან უნივერსიფეფის დამთავრების შემდეგ
წყნეთიდან " გულურახ" ან მაწონს ხომ არ ჩამოვი-
ფანდი გახახყილლად, ან "ფაქხის" მოფროდ ხომ არ
დავიწყებდი მუშაობახ? უნივერსიფეფი დავამთავ-
რე და ვმხახურობდი, ეს ხომ ნორმალურია.

ოარიბი მშობლების შვილი ვიყავი, მესმოლა ხწმვა-
ლის მნიმვენელობა და მახ დავენაფე... ვხწავლო-
ბდი და ვმუშაობდი (რადგან არ მქონდა ხყიპენ-

ღია, (ნაპაფიშრაღი როგორ გავბეღავდი სუკიპენღია მიმეთხოვა!) რკინიგზის ღიდუბის ხაზარგო ხაღგურზე ღა ვაგონებღიღან ვებღიდებღიღი მიმიღ ხე-ღყუღ; ვმუშაობღი ნავთღუღის ბამბის ხაპენღი ქარხანა-მი, მივერმი ამოგანგუღი.

ბ-ნი მ. ქავთარაღე ერომანეთში ურღევს რუხთავეღი-ხა ღა კოღე მარჯანიშვიღის თეაღრის ხამხაღვრო ხაბჭოს ღა მთვღის რუხთავეღის თეაღრის ხამხაღვრო ხაბჭოს წევერად (თემღა რა უნღა იყოხ ამამი ვუღი?)

"ანგეღოზის ფრთებღით ვერ შეფრინღებღიღა იღია ვუჭუხიღე ხამხაღვრო ხაბჭოში" - ხამართღიანად ბრძანებღს მიხეღლ ქავთარაღე. თუ როგორ "შევეფრინღი" ხამხაღვრო ხაბჭოში, ეს მოთხრობღიღი მაქვს რემს მოგონებებში. რადგან ბ-ნ ქავთარაღეს თავხა-ღეხადღ^{სუღიღი} თუ ვინ იყვრენ იხ "ფრთოხანი ანგეღოზე-ბი", პაღვივს მივაგებ ღა ეროხეღ კიღევ ვეღყვი იღჭვს, რაღ რაღ ხხენებულ წიგნში ღაწვრიღებღით წე-რღია.

ჰოლა , ეხენი იყვენენ ცნობილი მწერალი და საზო-
გადო მოღვაწე ილია ზურაბიშვილი - ელეთერიძე
მწერლობაში. მასთან კარგი დამოკიდებულება მქო-
ნდა. ილია ზურაბიშვილმა გამაგნო პირადად კოჭე
მარჯანიშვილი, რამაც ხელი შეუწყო ჩემს სამხატვ-
რო საბჭოში არჩევას. შემდეგ საქართველოს პროფ-
საბჭოს მიეცა ერთი ადგილი სამხატვრო საბჭოში
და კულტურის განყოფილების გამგემ აღექხანდრე
პაპავამ მიმავლინა იქ, ხადაც საბჭოური წესით
"არჩეული" ვიყავი სამხატვრო საბჭოს წევრად.

აღექხანდრე პაპავა იყო ყოფილი სოციალისტ -
ფედერალისტი და დახვრიცხეს 1937 წელს. ხელს მიწ-
ყობდა და ყოველმხრივ მეხმარებოდა პროფესორი
ხერგი ჯაფარიძე, ძველი სოციალდემოკრატი, ვიბო-
გის მოწოდების თანაავტორი, დახვრიცხეს თუ გადაა-
ხახლეს 1937 წელს. ხელს მიწყობდნენ ხავა ორჯო-
ნიკიძე და ცარიელ სომეხარია, ორივე ყოფილი სო-
ციალისტ -ფედერალისტი; დახვრიცხეს თუ გადაახახ-
ლეს 1937 წელს. ყოველმხრივ მახალისებდა და ხელს
მიწყობდა საქართველოს რესპუბლიკის დამხახურე-

ბული ხელოვანი აკაკი ფაღავა (ყოფილი ხოცო
ფედერალიზმი). მან რეცენზია გაუკეთა ჩემს ორ-
მოქმედებიან პიესას, რომელიც მე გაღმავაკეთე
ცნობილი რუსი დრამატურგის ანატოლ გლეზოვის
პიესიდან " რახპლატა", და რეკომენდაცია მიცხდა
დასაბჭულად და გამოქვეყნდა კიდეც.

მე ბერი მყავდნენ საქართველოში " ფროსხანი
ანგელოზები, რომელთა ჩამოთვლა ძალიან შორს წა-
გვიყვანს.

მე დალოცვილ: თუ პედაგოგი ვანი პედაგოგიურ
სამუშაოზე წავედი და როგორც სკოლის მუშაკი მი-
მავლინეს რკინიგზების მშენებლობაზე მუშათა შო-
რის წერა - კითხვის უცოდინართა და მცირემცოდნე-
თა მეთოდისგან... ვარგი და ნაყოფიერი მუშაობი-
სათვის დამაწინაურეს ინსპექტორად განა ეს საბ-
ჭოური "კარიერა", " მოხერხებული გზით მავალი?
" მოხერხებული გზით" მე არახდროს მივლია და
თუ ჩემს პროფესიას, პედაგოგიურ სამუშაოს ვეპყ-
რობოდი და დღესაც ვეპყრობი ჩემს სამუშაოს, ეს
არის პასუხისმგებლობის შევნება და არა

" მოხერხებული" გზით ხიარული.

" ყოველი ჯარისკაცი თავის ზურგ - ჩანთაში მარშალის (მე მგონი სწორი იქნება გრამატიკულად "მარშლის") კვერთხს ატარებს, რაცომ არ მოვლოდა მინიხსრობას კუჭუხიძეცააო", ბრძანებს რიხხვამოღებული ბ-ნი მ. ქავთარაძე. სწორედ არ მოველოდი მინიხსრობას, რადგან მე არახდროს არ ვყოფილვარ კომუნიტური პარტიის წევრი, არც მიხი წევრობის კანდიდატი, და რომ არაკომუნიტს მინიხსრად არ დახვამდნენ ხაბჭოეთში, ეს არ უნდა იცოდეს პოლიტიკურმა მოღვაწემ? და თუ არ იცის, აწი მაინც იცოდეს.

ბ-ნ მიხეილ ქავთარაძის კონცეფციით ამ "წყუელ" ომს რომ არ შეეშალა ხელი ჩემთვის, თურმე მინიხსტი გავხდებოდი.

მე მგონია "წყუელ-მა" ომმა უფრო ქავთარაძეს ძეუშალა ხელი თორემ რაცომ არ შეიძლებოდა მარშლის კვერთხი ქავთარაძეხაც მიეოო? გამიგონია ქავთარაძე გერმანულ ჯარში იყოვო ოფიცრად; თუ

ეს არ არის მართალი, ხიფყვა უკან წამიოია ღიღი
პოლიშის მიხედვით; და თუ მართალია:

„O tempora,
o mores!“

მერვენებულ და წყუელ ღროვ, რაგომ გაავადებზე
ხელიდან მარშლის კვერთხი ბ-ნ მიხეილ ქავთარაძეს?
არ ჯობდა ხაზღვარგარედ ერთი ქართველი მარშალი
გვყიდებოდა? ამ მხრივ "ხაყირალი" აქვს ბ-ნ
მ. ქავთარაძეს და არა იღია კუჭუხიძეს.

" სამხაფვრო ხაზჭოს კარებიდან არ არის ღიღი
მანძილი კულტურის სამინიხფროს კარებამდე" -
ბრძანებხ ქავთარაძე. ერთ-ი რომ მე სამხაფვრო ხა-
ზჭოს, წევრად ვიყავი 1933 წელს და მაშინ ხაზჭოთა
ხაქაროველოში კულტურის სამინიხფროს არ არხებობდა
და სამხაფვრო ხაზჭოდან როგორ შევიღოდი არ არხე-
ბულ სამინიხფროში.

მინდა მოვახსენო ბ-ნ შიხელიძე ქავთარაძეს, რომ კულტურის სამინისტრო დაარსდა ომის შემდეგ განათლების სამინისტროს ბაზაზე და წარმოიშვა სამი სამინისტრო: 1. საქართველოს განათლების სამინისტრო, 2. უმაღლესი და საშუალო სპეციალური განათლების სამინისტრო და 3. კულტურის სამინისტრო. ბ-ნ შ. ქავთარაძის შენიშვნა ღვარდლიანია... მე ვფიქრობ, რომ ქავთარაძე ცოცხა თუ ბევრად "ავი" კაცი უნდა იყოს და თუ ეს ასეა, მაშინ: " ავხა კაცხა ავი ხიფყვა ურჩევნია ხუღხა, გულხა".

მართალი იყო ბავშონი გიორგი წერეთელი, რომელიც ქავთარაძესთან კამათის დროს წერდა: " მაგრამ გამაკვირვა შ. ქავთარაძის სიმკაცრემ, თითქმის ზევსი იყოს ოღიმპოს მთიდან მუხის მწყობრნელი, რომელხაც ამრადაც არ მოხვლია, რომ შეიძლება იხიც ეღებოდეს".

და ვის არ უშენს ქავთარაძე მუხს? ლაუშინა იგი არაერთხელ გრიგოლ რობაქიძეს (გრიგოლის

გარდაცვალების შემდეგ), არაერთხელ გიორგი წერ-
თელს, ლევან ფალაქას, ვალე ხალიას, ვალიკო
ჩუბინიძეს და არ ვიცი კიდე ვის... ეხლა მგო-
ნი ხამეხთმწყობრნი აზავინ ღარჩა ხაფრანგელში და
გაიხროლა გერმანიისაკენ და ნიშანში ამოვიღო მე....

ლევანდელი იღია კუჭუხიძე ვერ გახცილებიაო,
ახალგაზრდა იღია კუჭუხიძეხაო, გრძანებს გ-ნი
ქავთარაძე. რაჭომ უნდა გავხცილდე? მე მიყვარს
ის ახალგაზრდა იღია კუჭუხიძე, რომელიც 15 წლის
ახაკში ჩადგა საქართველოს სოციალისტ - ფედერა-
ლისტთა პარტიის ახალგაზრდათა რიგებში, ამ პარ-
ტიის ეროვნული ღრმის ქვეშ.

ჩვენმა თაობამ გაიარა და განიცადა 1924 -
1937 წლებში აფეხილი ქაი იმხალი და ერთგვარი
მცირე ვალი იყო ქავთარაძე არ შეხდგომოდა მათ
გაკვილვას. აქ ემიგრაციაში არ დამიწყია მე პაფ-
როსტული შეჭნება, მე ის როგორც "I ბავაყი" თან
ჩამოვიყვანე ხაზღვარგარედ.

ჩემი მახწავლებლად ქავთარაძე არ გამოდგება,

რადგან მე ქავთარაძეზე ეკუთხები მახსავლებლები
მყავდნენ და ვამაყობ მათი.

ბ-ნი მიხეილ ქავთარაძე მეპყრობილია განდილე-
ზის მანიით და ის მეცად მძიმე ხაჯარებელი უვირ-
თია. ქავთარაძე როცა ამ ჩემს წერილს წაიკითხავს
აღბად იფიქრებს: ღინაა ეს ვილავ ილია კუჭუხიძე,
რომელიც მე დიდ "ოლიმპიელს" და ილია ჭავჭავა-
ძის "მემკვიდრეს" მიბედავს ვამათს.

მეცნიერი ან მწერალი თუ კრიტიკოსი ალიარებს
თავის შევლმას, ან მის არახამართლიან მიდგო-
მას ადამიანისხადმი, იგი ამით უფრო ამაღლდება
და მეფი იქნება მისი ფასი მკითხველის წინაშე,
მაგრამ ქავთარაძეს ეს არ შეუძლია.

იხტორიაში ხდება ხოლმე დიდ ადამიანს სიგოც-
ხლეშივე შემოსავენ დიდების მარავანდელით;
მოდით მევმოსოთ მიხეილ ქავთარაძე დიდების მარა-
ვანდელით და დღეიდან მივმართოთ არა მიხეილ ქავ-
თარაძის ხახელით; არამედ ამ გვიადხა და მეწყე-

რევით მოვარდნილ ადამიანს, რომელიც გზად
არ ინდობს არც ბრუნდსა და არც მართალს
ვეწოდოთ არა მიხეილ ქავთარაძე, არამედ
" მიხეილ მრისხახე".

ილია ვუჭუხიძე

მიუნხენი, 1986 წ.

მოკლედ

რას ღაპარაკობენ და ხტუნენ უცხოეთშიდ ხაბ. კავშირზედ მთლიანად და კერძოთ მიხეილ სერგეისძე გორბაჩოვზე.

მთელ მსოფლიოს ყურადღებას იპყრობს მოსკოვი, რადგან 1985 წელს მარცხში მთავრობის და პარტიის ხათავე ში ჩადგა მ. ს. გორბაჩოვი. ის მოვიდა ხაბ. იმპერიის ერთმართველ ხელმძღვანელთგანუხაზღვრელი ძალით, რომელხაგ შეიძლება ითქვას ხელშიდ უჭირავს მშვიდობიანობის გახალეზი, რომელხაგ ხურს მისი "ხეილით" მრავალი რამეების შევვლა გარდაქმნა ხაბ. კავშირში. ის ყველაფერს აკეთებს იმისათვის, რომ დაარწმუნოს ამ ვერხიაში, როგორც დახავლეთი ისე აღმოსავლეთი და შინ ხაბჭოთა მოქალაქენი.

"ხაბ. კავშირში ხლება დაუჯერებელი ამბები, განხაკუთრებით მნიშვნელოვანი დაწახებულეზების კულუარებში, გაზეთების რედაქციებში, შემოქმედებით ორგანოებშიდ "ჭექა ქუხილი" გაიხმის, მაგრამ ვინ იცის ჯერა თუ არა ხბჭ. მოქალაქეს ყველაფერი ეს?"

გორბაჩოვის მოღვაწეობის შეფახებაში აქ ორმა მიმდინარეობამ იჩინა თავი, პირველი მას უცხადებს ხრულუნდობლობას და "არ ხწამს მისი გულწრფელობა, რადგან გორბაჩევი უპირველეს ყოვლისა ღენილელია და აქედან ბოლშევიკური სისეცემის ერთგული დამცველი, რომლის ხაბოლოო შიზანი რჩება უცვლელი კომუნიზმის დროშიდ რე-

ხეთის ჰეგემონია მთელ მსოფლიოშიდ. მათი თქმით სა-
 ბჭოთა ხიხლვა უფრო ოლიგარქიას მოგვაგონებს, რომელმაც
 დღე თავს უყრის მილიონობით პარტიის წევრს, რომლებიც
 პირადად და მასშტაბურად დაინტერესებული არიან, რომ
 შემდგომში იარსებოს ამ ხიხლვამ, მას არ უყვარს
 შერყევები და უფრო ნაკლებად უყვარს იხინი, ვინც ამ
 შერყევებს იწვევს. პირველი, რომელმაც ხელა ძვრები
 მოახდინა ხიხლვაში, იყო ხრუშჩოვი, რომელმაც თავის
 მომხრეებით გაავსო პოლიტ ბიურო. იმავე დროს ხიხლვის
 მომხრეებიც იყვნენ და როდესაც მან დაარღვია ხიხლვა
 ში ხორც შეხხმული ჟამაშის წესი, ეს პოლიტბიურო შე-
 იკრიბა მისი იქ არ ყოფნის დროს და გადააყენა თანა-
 მდებობიდან. გორბაჩევი ხახაროვისა და დიხიდანცების
 განთავისუფლებით, ეგრედ წოდებულ თავისუფალ არჩევნე-
 ბის შემოღებით, რომელიც ხრულიად არაა თავისუფალი,
 რადგან მხოლოდ ერთი მართვული კომუნისტური პარტია
 ახახელებს კანდიდატებს და მხოლოდ თქვენ გენიჭებთ
 უფლება ამკანდიდატებიდან აირჩიოთ ვინც თქვენ გხუ-
 რსთ და მას მიხვეთ თქვენი ხმა, ამს უწოდებს ის თავ-
 ვისუფალ არჩევნებს, ახეთივე ღამამ ღრამბობიდაა წა-
 რმოდგენილი, ძირს ომი, ძირს შეიარაღება, გაუმარჯობ
 მსოფლიო მშვიდობიანობას, მისი ხილყვები განსხვავი-
 ფრებელ ხურათებს გვიხაჯავს რათა ხელები შეუბოჭოს
 ამერიკას და ხაერთოთ დახავლეთს, რათა თავიდან აიცი-
 ლოს მისი "ველიკო დერეჟვენული" ხაილუმლო ზრახვების
 გამომყდავენება მსოფლიოს ხაზოგადობრივ აზრის წინა-
 შე. არ შეიძლება არ შეამჩნიოთ, რომ "გარდაქმნები"
 რომელიც თითქოს ხურს "ახალგაზრდა, ენე გიულ ხაბჭო-
 თთა მართვულს ეს, ის გორბაჩევის ხელით გამართული
 ხაფანგია, რომელშიდან მას ხურს მთელი კაცობრიობის

გაბმა დამორჩილება და როლან რეგანის მიერ ბოლშევიკების საბოლოო პერსპექტივის შესახებ შეფასების ვება გაქარწყლება."

გაზე: "ნიუორკ ჟაიმსის ერთი ყურნალისცი, რომელმაც 7 წელი დაჰყო მოხკოვში ახეთ შეფასებას ამღევს საბ. კავშირში მომხდარ ამბებს: "საბ.რუხეიი ეს არის სახელმწიფო, რომელიც საჭიროებს გარდაქმნებს, მაგრამ მთელი ძალით ეწინააღმდეგება მას ყველაფრის შემდეგ მისი ბრწყინვალეა ბოლშევიკური სიხვემის პირმშო პარაზიტიული ბიუროკრატია. არ შეიძლება არ შევამჩნიოთ, რომ "გარდაქმნები", რომელიც "ხურს" შემოიფანოხ "ახალ გაზრდა, ენერგიულ საბჭოთა მართველს" საპნის ბუშვივით გადაიქცა, ხოლო გორბაჩევის ხმა მაღალი სიყვეები უკვე არავიბე აღარ ახდენს შთაბეჭდილებას, მასზე დაიწყეს პოლიტიკური ანეგლოციების შეთხვბა, რომელიც არის ის ბარომეფრი, სახელმწიფოში საზოგადოებრივ აზრის გაღვივების ვახაზომათ, ხადაც არ შეიძლება წარმოებდეს ღია პოლიტიკური დისკუსია, ამ ანეკლოციბში ყვებიან გორბაჩოვის მოხაბებრებელ ლაყბობასა და ცარიელ დაპირებებზედ."

ესლა მოვისმინოთ იმ მეორე მიმდინარეობის აზრი, თუ რაფომ უჭერს ის მხარს გორბაჩევის: "გორბაჩოვმა გაბედა და ჩაება უმსხვილეს ბიუროკრატიახთან ნამდვილ ორთა ბრძოლაში. ბიუროკრატიახს ხურს დარჩეს ცოცხალი და იმეფოს, მაგრამ გორბაჩევი ისეთ დახკვნამდე მივიდა, რომ საკითხი დგას შემდეგნაირად: ან ბიუროკრატიახის სიციცხლე, ან ხსრ კავშირისა."

მან უამბო მწერლებს, რომ მიმდინარეობს "ძალიან ღრმა და ხერიოზული ბრძოლა" მახსა და "პარტიული დაწესებულებებისა და სახელმწიფო აპარატს" შორის, როდის იყო შე-

საძლეველი ახეთი აღიარების მოხმენა ხსრ კავშირში?
როდის მიმდინარეობდა ახეთი ბრძოლა "წმენდის" გა-
რეშე, გახსნილად ხაჩვენებელი პროცესების იძულებითი
სამუშაო ბანაკების გარეშე?

გორბაჩოვს მიაჩნია, რომ "რამდენიმე თაობა ჩაივლის
ხანამ დახრულდება ეს ცვლილებები". მაგრამ ის ოპტი-
მისტურია, "თუ ჩვენ პირველ ნაბიჯს გადავდგამთ წინ,
ამბობს ის - საბჭოთა საზოგადოება შემდეგ აღარ დათა-
ნხმდება უკუხვლავად და დახმენს ჩვენ თუ არ გავაკეთე-
ბთ ამას, ხხვა ვინ გააკეთებს? და ახლა თუ არა მამ
როდისლა..." მას ხერს თავი დააღწიოს საბჭოთა სისტე-
მის ძარღვებში არსებულ შედეგებს, გაახალისოს, რა-
თა ხსრ კავშირმა მეტი შექმნას, მეტი გაყიდოს. ათა-
ვისუფლებს პოლიტიკურ ცუხალებს, და ხცდილობს დაამყა-
როს მშვიდობა სახელმწიფოს შიგნით, მას არ აშინებს
ჩინეთის მაგალითი, რომელმაც ცხრა წლის წინათ დაიწყო
ავრეთვე სიწყვის თავისუფლად საჯაროთ გამოცხანა, ხელა:
ვს ეხლა თავისი ქალაქების ქუჩებში ათახობით ხფულე-
ნფებს, ღემონხფრაციის მონაწილეებს, რომლებიც პოლი-
ტიკურ უფლებებს მოითხოვენ.

ხაღხი, რომელმაც შეიგნო თავისუფლების ხული, მზად
არ არიან მიღონ ის პირობებითა და ნორმებით.
გახსნილი და თავისუფალი ხსრ კავშირი - ეს არის მნი-
შვნელოვანი ელემენფი საერთაშორისო ხფაბილურობისა-
თვის, რომლის იმედს იძლევა ხსრ კავშირის მართველი
და ამიფომ თამამად შეგვიძლიან ავხწიოთ ჭიქა მიხეილ
გორბაჩევის პოლიტიკური ჯანმრთელობის სადღერგძელოდ."

მ. ს. გორბაჩევის ხილვითი გამოხვედრებმა ხაზ. რუსეთში იმეორებული მხეხებ, ზოგიერთ დიხიდანცეების ნთავისუფლებამ იხუთი ბურეხით დაფარა დახავლეუთის და ამერიკის ხაზოგადოებრივი აზრი, რომ აქაური ხაველოლოგეპი დააბნია და შექმნილ მდგომარეობას ხშირად მცდარათ აფახებენ.

დღეს ყველახათვის ცნობილია, რომ ინტერნაციონალური კომუნიზმი დიდ კრიზის განიცდის და განხაკუთრებით მიხი ხულის ჩამდგმელი მოხკოვი.

ხაზ. რუსეთში შექმნილ მდგომარეობის მიმალვა მიჩქმალვა შეუძლებელი ხდება, მოხკოვი რიხში მოექცა და ამ რიხიდან მიხი გამოყვანა თავხ იღვა ენერგიულმა და გამბედავმა ეენხეკრეფარმაო, რომელიც ხაბჭოთა მოქალაქეებს ახალ ბედნიერ მომავალხ უხახავხ.

"პარტია არახოდეს არ ცდებაო" გვახწავლიან ბოლშევიზმის მამამთავრები, გორბაჩევის "განმალახლებელი რეფორმები" ხწორეთ ათეული წლობით ამ მარსველი პარტიის დადანამათელებაა, ეს ხომ შერყვნაა ლენინიზმის პირველ ლენილეტის მიერ და ბოლშევიზმის დახამარება მხოფლიოს ხაზოგადოებრივ აზრის წინაშედ.

შეხძლებს გორბაჩევი პარტიულ ბიუროკრატის დაჩოქებას რომელმაც ხერხემალი გადუჭება ხრუშიოვხ და შეიძლება

მახახ მიხი ბელიძოელის უნდა იყო პეფრე დიდი, რომ ეს ახალი ბოიარები დააჩოქო და დაიბორჩილო, არიხ იხ პეფრე დიდი? ამახ მომავალი გვიჩვენებხო.

აი მოკლედ აქაურ ხაველოლოგების აზრები და შეფახება გორბაჩევის პოლიტიკიხა.

როცა რუხები იმუქრებიან ეშინიათ.

"როცა რუხები იმუქრებიან ეშინიათ" განაცხადა ორი
 ცუღერმა, რომელსაც "წყალმბალის ბომბის მამა" შეარქვეს
 "უნდა გვახსოვდეს, რომ ჩვენ თავდაცვით სიხცემის
 დედა მიწაზე განლაგების შესახებ ვლაპარაკობთ.
 ხაზოგაღოთ "ქარსკვლავთა ომი" შევლომაში შემყვანი ხა-
 ხელია. კოსმოსში თავდაცვით სიხცემის განლაგებას ბე-
 ვრი რამ უშლის ხელს. დღეისათვის თავდაცვით სიხცემის
 ხეიროში დედა მიწაზე განლაგების მხრივ მივალწიეთ
 უდიდეს წარმატებებს, სახელმობრ ახალი იარაღით-სი-
 კვდილის სხივი", რომელსაც ძალუძს ათასობით კილომე-
 ტრით დაშორებულსივრცეში სინათლის სიხწრაფით გაუშვას
 დამანგრეველი სახიკვდილო სხივები მოწინააღმდეგის
 ობიექტების მოხახპობათ. ამ იარაღმა გადაჭრიალება
 შეიჯანა ომის წარმათვის მეთოდებში, რაც რუხეთს ამი-
 ნებთ და ამიყომ იმუქრებიან."

ქართული თეატრის რომანტიკოსი.

ამ სათაურით ვკითხულობთ გაზეთ "სამშობლოს" (იანვარი
 1987წ) ნომერში მოთავსებულ წერილს ხანდრო ახმეჯე-
 ლზე ვინმე ვახილ ვიკნაძის ხელის მოწერით.

ხანდრო ახმეჯელი დიახაც იყო ჩვენი ეროვნული და ქა-
 რთული თეატრის ხწორუპოვარი სიამაყე, რომელმაც გა-
 ნაცხადა: "აღდგება ერი, აღდგება თვით თეატრიც - სპე-
 ციკი ვით ქართული ხული" იქნებ ამისათვის მოიხვეცხ
 ის ერთ დამეს ქურდულათ ხელის უფლების აგენცებმა და

დაუღუმეს იმ გულის ფანქალი, რომელიც ქართველი ერის
ლიტერატურის ძეგლია, მისი ლაჩრული სიკვდილით თქვენ
დააბოღეთ ქართული თეატრი, რომელსაც ვ. ფლანგანმა
სამართლიანათ უწოდა ქართული თეატრის გენია.

თქვენ ბ-ო ვახილ არც კი იხსენიებთ ხალ მოკლეს ან
გაწმობარეს სამარე ამ ღიღ ქართველს და ხრულიად უხი-
რცხვილოთ უკვდავების თაიგულით ამკობთ მის ხსოვნას.
თქვენ შეგნებულათ უმაღავთ მკითხველს, რომ ის მსხვე-
რპლი გახდა ბოლშევიკური ჭერორის.

ბენით
ებლა გავყვეთ ამ ობივაციულურ ყოვლის მცოდნეობის და-
ვაადებულ ყურნალისცხე ჭხილს, რას "გვასწავლის" ის,
თურმე საჭვეყნოთ ცნობილ "ლამარას" ავტორი ყოფილა
ცნობილი ღიღი ვაჟა-ფშაველა და არა ღიღი მწერალი
გრიგოლ რობაქიძე, რომელმაც ამოხსნა ქართველი ხალხის
გენიის მითოლოგიური საიდუმლოება და მისი ღიჯერაჭუ-
რულ მოღვაწეობით საქართველოს სახელი ევროპაში გა-
მოიჭანა და ის გააოცა მისი ცოდნითა ქართველი ერის
კულტურით.

თვით ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებით გენიას ვინ ჩა-
წვდა, ვინ დააფასა ან ვინ შეაყვარა ის ქართველ ხა-
ლხს თუ არა გრიგოლ რობაქიძემ.

სამშობლოს დაშორებულ გრიგოლ რობაქიძემ ჭანჯვით გა-
ათავა მისი სიცოცხლე უცხოეთშიდ, მის სახელს ვერ
ამოშლიან თქვენისთანა კარიერის მაძიებელი პირები
ქართულ ღიჯერაჭურულ პანთეონიდან და თქვენ კი გე-
ჯყვისთ ყველა მკითხველი ბ-ო ვახილ კიკნაძე სინდი-
სივ კარგი საქონელია, თუ თქვენ ხმ სინდისიდან რა-
იმე მაინც შეგრჩათ.

მკირფასნო და ხანაფრელნო თანამემამულენო!

უცხოეთში მყოფი ქართველობა ხევდამ, მწუხარებამ და გლოვამ მოგვიცვა, როდესაც შევიწყვეთ თუ რა ბედშავობა დაგაწყებათ თავზედ სფიქიურ უბედურებამ.

შორეთიდან ფიქრით, ოცნებით, თქვენთან ვარო და ვიზიარებთ თქვენს უზომო მწუხარებას, ჩვენო დაუვიწყარო და ხახოებით მოხაგონარნო, დედებო, მამებო, დებო და ძმებო.

"ჩვენი დრომა"-ს რედაქციის დავალებით ლევან ფალავა.

დამოუკიდებელ საქართველოს მთავრობის არხივი.

...-----

1986 წელს, 15 მარტს გაზეთ "კომუნისტში" მოთავსებულ იქნა, საქართველოს ს.ს.რ. მეცნიერებათა აკადემიის ინსტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის სწავლული მდივნის საერთაშორისო კავშირების დარგში, ბაჟონ ამირან ავალიანის ვრცელი წერილი შემდეგი სათაურით: "იყიდება ინსტორია", რომელიც ეხებოდა საქართველოს დამოუკიდებლობის ხანის ეროვნულ არხივს, გაყვანილს საზღვარ გარეთ შეხანახათ ჩვენი ქვეყნის უცხო ჯარების მიერ დაპყრობის შედეგად.

ორში ერთია, ან სწავლული მდივანი არაა საქმის კურსში და სწერს იმაზედ, რაც მან სრულებით არ იცის, ანდა ყველაფერი კარგათ იცის და შეგნებულათ აქვეყნებს ისეთ სხვაგვარს, რომელიც უფიფრათ ამახინჯებს: სინამდვილეს და ღამობს ჩირქი მოხეხოს ქართულ ეროვნულ მთავრობას და გააძავოს უცხოეთში გადმოხიზნული პოლიტიკური ემიგრაცია. - ორივე შემთხვევაში, ბაჟონი ა. ავალიანი უსირცხვილათ აყალბებს ინსტორიას, რაც სრულიად არ შეეფერება ეგრე უხვად ციფრულებით დაჯილდოებულ სწავლულ მდივანს.

დამოუკიდებელ საქართველოს ეროვნულ სახელმწიფოს არხივს, განაგებდა თვით ეროვნულ მთავრობის წევრებისაგან შემდგარი კომისია, წლების მანძილზე ის ინახებოდა საფრანგეთის ეროვნულ არხივების შენობაში, სამწუხაროთ, ამ დაწესებულებას არ გააჩნდა სათანადო ბიუჯეტი, ჩვენი არხივის მოვლითა და დაცვითაც

დროთა განმავლობაში, ბნელ ხაწყობში ქალაქი ზიანდებოდა, ამას თან დაერთო ხაწყობში წყლის შეხვედა, წყალ დიდობის გამო, ხაჭირო გახდა გამოძებნა უფრო კეთილ მოწყობილი და ხახხრიანი არხივით-ხაცავის.

კომისია დაუკავშირდა ს. ვა და ხხვა დაწესებულებებს, ყველაზედ უფრო სრულ ყოფილი და უკანახკნელი ჭეხნიკით შეიარაღებული აღმოჩნდა შავარდის უნივერსიტეტის წიგნთხაცავი, უკვე 1950 წლიდან გაიბა კავშირი მის ხელმძღვანელობასთან, მოლაპარაკებას აწარმოებდა აწ განხვეწებული ეროვნულ მთავრობის წევრი, ბაგონი ნოე ცინცაძე, მის დაუღალავ დაკვირვებულ უბაღლო შრუნვას უნდა ვუმაღლოდეთ, რომ საბოლოოდ 16 ივლის 1974 წელს დაიღო ხელშეკრულება შავარდის უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობასთან ჩვენი მოთხოვნილებების სრული მიღებით. ქართულების მხრით ხელს აწერენ არხივების კომისიის თავჯდომარე და ხელმძღვანელი, ნამდვილი ეროვნული საბჭოს თავჯდომარე, მთავრობის წევრი ნოე ცინცაძე და ხაზღვარგარეთის ს.ს.დემოკრატიულ ბიუროს თავჯდომარე შავლე ხარჯველაძე.

ამ ხელშეკრულების თანახმად დამოუკიდებელ საქართველოს ეროვნული არხივი ინახება დროებით მოხაველელად და დახაცავათ შავარდის უნივერსიტეტის წიგნთხაცავში, მისი სრული ბაგონ შავარდის ხაარხივო კომისია და მისი თავჯდომარე, რომლის ნებართვის გარეშე არხივს ვერავინ ვერ შეეხება. 30 წლის ვადის გახვლის შემდეგ არხივი უბრუნდება მის ნამდვილ შავროსს საქართველოს სამეცნიერო ხაინცგორიო აკადემიას.

ბაგონ ნოე ცინცაძემ გაითვალისწინა რა მისი სიკვდილის

შეხამლებლობა, მან ხაარხივო კომისიის შეუწყვეტლად გაგრძელებისათვის ნივლის 1978წელს გადასცა შავარდის უნივერსიტეტის ღირექვორს ხია მთავრობის არხივის კომისიის წევრებისა და 2 აგვისვოს იმავე წელს დაახახელა მიხი მოადგილე კომისიის თავჯდომარეობისათვის (იხილეთ თან დართული წერილების ფოტო ახლები) აქვე გაცნობებო ხახელს და გვარს ამ კომისიის წევრებისას: მ.თავრობის ხაარხივო კომისიის თავჯდომარე,

ბ-ნები: 1. ვიქვორ ხომერიკი.

თავჯდომარის მოადგილე: 2. გივი ბალდახვანიშვილი.

წევრები:

3. ექ. გივი გაბლიანი.

4. ექ. მ. ბერიშვილი

5. პრ. გოგი ნაკაშიძე.

6. იხილორე გაყონია.

7. დქ. კარლო ინახარიძე.

1974 წელს არხივი გადახვანილ იქნა შავარდის უნივერსიტეტში. პ.ოფეხორ გოგი ნაკაშიძემ, ჩაახარა მიხი კლახიფიკაცია, შეადგინა ინგლისურ ენაზედ ხრული კახვალოგი არხივისა და მიხი მეთვალყურეობით, ამერიკელ ხვეციალისებებმაგაწმინდეს და აღადგინეს დაზიანებული მოლ მოკილებული ყველა დოკუმენტები, აუცილებელი გახდა მათი "განკურნება" სვეციალურ ლაბორატორიებში, რამაც გამოიწვია 50000-დოლარის ხარჯი, თანახმად ხელშეკრულებისა შავარდმა მიიღო აგრეთვე ვალდებულება გადაეღო ორმაგი ახლი მიკრო ფილმების ხახით ყველა დოკუმენტების, ეს დაჯდა დამახვებით 35000-დოლარი და რადგან უნივერსიტეტის ფონდს აღარ გააჩნდა ხაყოფი თანხა, დამახვებითი ხარჯი, ამერიკაში მცხოვრებ ქართველობამ დაფარა.

მთელი ეს მუშაობა დამთავრდა 1978 წელს აგვისტოში. **პარვარდმაპირნათლად** შეასრულა ყოველი მეხლი მეთანხმე ბიხა და იმავე წელს გადმოგვიგზავნა პარიზში მეორე წყება მიკრო ფილმებისა, რომელიც შეიცავს ამერიკაში შენახულ არხივის მთელ ლოკუმენტებს . ეს მიკრო ფილმები ინახებოდა წლების განმავლობაში, პარიზელ ბანკის ორ დიდ ხეივანში, **თავჯღომარის** . პირად ხარჯზედ, ხანამ ის არ იქნა მოთავსებული პარიზის უნივერსიტეტის წიგნთ - ხანაში.

მიკრო ფილმები მეუბათ ხათუთია, მისი უვნებლათ შენახვა, მოითხოვს მუდამ მყარ განსაკუთრებულ ჭემპერაფურას, მის წახაკითხავათ და გახაშუქებლათ , ხაჭირთა სპეციალური ძვირ ფახიანი აპარაფები, პარიზშიდ მხოლდ რამოდენიმე დაწეხებულეზას გააჩნია ახეთ აპარაფებით აღჭურვილი ღარბაზები, მიკრო ფილმების დაუზიანებლათ შეხანახათ, რომლებიც მუდმივათ გადაფვირთული არიან და იქ აღგიღის შოვნა მეუფად ძნელია.

ჩვენდა საბედნიეროთ, დიდი ძიებინა და მოლაპარაკებინ შემდეგ, პარიზის უნივერსიტეტის ხაერთაშორისო თანამედროვე ლოკუმენტფაციის ბიბლიოფეკამ თანხმობა მოგვცა და ჩაიბარა შეხანახათ ჩვენი მიკრო-ფილმები.

(იხილეთ გახაცნობათ, ამ წერილზედ თან ღართული, დაღებულ ხელ შეკრულობის ფოფო-ახლი.)

ამ რიგათ მოგვარებულ იქნა რა ეროვნულ არხივის უზრუნველ ყოფნა დაზიანებინაგან , როგორც შავარდში იხე პარიზში შეხაძლებელია მკვლევარებინათვის ამ არხივის გაცნობა და შეხწავლა წინახწარ თხოვნის შეუწანით ხა-არხივო კომინიაში.

როგორც ხეღავთ არხივი არც არავის არ გაუყიდნია და არც დაუგირავებია, ის დაცულია , მოვლილია და ენა-

ხება მის ნამდვილ პაჭრონს საქართველოს.

ეროვნულ მთავრობის არსივის საქართველოში დაბრუნების, ხაკობის დაიხვა დათქმულ ვადაზედ უფრო აღრე, მაგრამ მოხკოვის ბრძანებლობის ქვეშ მოქცეულ ავალიანის ბოროფ უმსგავსო ცილის მწამებელ წერილმა დაგვარწმუნა, რომ ეს ჯერ კიდეც ნააღრეცია.

დახანრულ არ შეგვიძლია დიდი მაღლობით და პაფივით არ მოვიხსენიოთ პროფესორი რიხარდ პაიპსი, რომელსაც ახე აუგად იხსენიებხსწავლული მღივანი ამირან ავალიანი. პრ. პაიპსმა უდიდესი სამსახური გაუწია ჩვენს ეროვნულ საქმეს, მისი შემწეობით შევძელით დამოუკიდებელ საქართველოს ხანის არსივის მოთავსება უხახყიდლოთ შავარდის უნივერსიტეტში, მისი უანგარო დახმარებით შეხრულებულ იქნა ყველა დაზიანებულ დოკუმენტების განმენდა, აღდგენა, მიკრო-ფილმების გაღალება, რომელიც დიდ ხარჯებს მოითხოვდა და რომელიც მან გააღებინა უნივერსიტეტს-. ერთხელ კიდეც საჯაროდ ჩვენი დიდი მაღლობა, ქართული საქმის ამ უმწიკვლო მოამაგეს და ქართველების განუყრელ მეგობარს პროფესორ რიხარდ პ ა ი პ ს ი.

საარსივო კომისიის თავჯდომარე

ვიქტორ ხომერიკი.

---.---

სამედიცინო

ცნობა.

ამა წლის 22 თებერვალს ლეკანოზ ილიამ პარიზის წმინდა ნინოს სახელობის ეკლესიაში, საქართველოს და-პყრობის 66 წლის თავის აღსანიშნავათ პარაკლისი გა-ღებადა. ამ ღლისადმი საგანგებოთ წარმოთქმულ სიხუცვამი ჩვენმა მოძღვარმა დაგმო რა რუხეთის ღარრული თავდა-სხმა ჩვენ ღემოკრაფიულ რესპუბლიკაზედ, პანაშვილი გაღუხადა ყველა იმ ქართველებს, რომლებიც გმირულად დაეცნენ ბრძოლის ველზედ სამშობლოს დაცვისათვის.

საეკლესიო გუნდმა, გალობის შემდეგ შეახრულა ერო-ვნული ჰიმნი "ღიდება", დამოუკიდებელ საქართველოს სამ ფეროვან შავი ყაითნით მორთულ - ოღნავ დახრილ ღრომის ქვეშ.

წირვას მრავლათ დაეხწრო ქართველობა.

ღამხწრე.

- ილია თაყაიშვილი - 1901-1986.

---..---

თაყაიშვილო ილია! თოვლი გახურავს თავზელა,
ნეწავი გავჩლეთ უეცრად კავკასიონის მთაზელა;
შენი პაწარა ეთერი ჩამომჯდარიცოხ მხარზელა,
ორთა-ჭალაში ხანთლები ანთებუღიყოს მჭკვარზელა,
გაგვთენებოლეს მაიხი - ხოლო უკრავლეს თარზელა
ღაღობლეს ღროშა ქართული, ვოყა - ჯურღვაიხ

ფ ა რ ზ ე ლ ა

შოთა აბაშიძე.

---..---

ილია თაყაიშვილის გარდაცვალებამ ღრმად დაამწუხრა
მთელი ქართველობა და ცხარე ცრემლით გვაჭირა, რა-
ღგან ილია ყველახს, ყველახს გულწრფელად გვიყვარდა.
უღმობელმა სიკვდილმა სამუდამოდ შეაჩერა მიხი კეთი-
ლი გულის ძგერა.

პირადათ მე ღავკარგე შეუნაცვლებელი სიყრმის საყვა-
რელი ერთგული მეგობარი. მეგობრობას ჩვენ ვაიგივე-
ბლით, ღელა შვილურ სიყვარულში. ჯა მახშიღ ჩვენ შე-
ვიგრძნობლით ნამღელი ძმურ უმწიკვლო უმანკოებას და
მარადიულობას.

ჩვენი მეგობრობა ემიგრაციაში კიდეც უფრო გააძლიერ

განამტკიცა, ეგრე ახალ გაზრდობის ახაკმოდ საყვარელი დედის კალთა აღერისი იმუღებით განმორებად დავრჩით ზუღიდან გადმოვარდნილ ბარწყებოვით ამ მორეულ უცხო უცნობ ქვეყანაში.

ჩვენი მეგობრობა უფრო მჭიდროთ ჩაწნეს, გააბრწყინეს და დაავირგვიკეს, ჩვენმა დაუვიწყარ ნუჭარ ხსენებულ მეუღლეებმა, მათმა უანგარო ნამღვილ წმინდა უბადო ხიყვარულმა, რომლებიც განძთა უძვირფასეს სამკაულად აფახებდენ ჩვენ ოჯახთა მეგობრობას მათი ღრმა გულითადი ხიყვარულით, და ერთმანეთის პაფივისხეებით. მეღამ გვერდშილ გვედგენ და იზიარებდენ ჩვენს ბედსა და უბედობას, ვხარობლით ერთმანეთის ბედნიერებით, ხშირად ვიჭვანლით მძიმე გაჭირვებებს და ყველა ჭკვილიღები ერთად გადაქვექონდა ოჯახისა და შვილების კეთილ დღეობისათვის.

თამარის და ილიას ბედნიერებას დიდი ხნით ძავი ხუდარა ვადააფარა მათი ახალგაზრდა ქალწულის მშვენიერ ეთერის უღროთ დაკარგვამ.

ამ იშვიათ ჰუმანიურ აღამიანს არც ხახიათის სიმტკიცე აკლდა და საკუთარ რწმენის ერთგული გახლდათ.

მან უღიღესი როლი ითამაშა ემიგრაციის ბეჭვლით გამოცემებში, რისთვისაც ენერგიას არ იშურებდა, მიუხედავათ ყოველ დღიერ მძიმე მუშაობისა, მას ღვთისაგან ქონდა ბოძებული ყველა დადებითი თვისებები აღამიანობის, მეღამ ყოველნაირ ვითარებაში აღაღად კეთილმოხურნე მაღალი ზნეობის, იყო მესანიმნავი ქართველი პაფრიოფი, იშვიათი მამა, დიდებული მეუღლე და ჭკვილზე უჭკვილესი ზაბუა.

მოხუცებულობაში ჭკვებოდა მისი დიდი ხავსე ოჯახის ბედნიერებით, მაგრამ ბედმა უმუხთლა, თავს დააფყდა

მოულოდნელი უბედურება , დაჰვარგა მისი ერთგული
ხაყვარელი მეუღლე სამარი. გადაწყდა დედა-ბოძი მისი
ოჯახისა, ამ ამბავმა მას გამოაცალა, წყარო ხულიერი
და ფიზიკური ენერჯისა და აღარც უღირდა ხიცოცხლე.
ამის შემდეგ მის ხიცოცხლეს , ხიცოცხლე აღარ ექმო-
და, ასე დანაღვლიანებულმა დაგვცოვე შენ ჩემო ილია
და გული მოგვკალი ყველას ჩემო ხაყვარელო , დაუვი-
წყარო ჭეშმარიტო უანგარო მეგობარო.

მშვიდობით უფრო ხწორად ნახვამდის მოკრძალებულ
ძმომ ილია, ასე ღრმა განვლით, რომ იგლოვე შენისა-
ყვარელი დაუვიწყარი მეუღლე.

შენ დაგვიცოვე უდიდესი საუნჯე, საუნჯე ჭეშმარიტი
პატიოსნების, მეგობრობის და ხულიერი ხიწმინდის,
რომელიც დავიწყებას არახოლეს არ მიეცემა და იქნე-
ბი მუდამ სიყვარულით და სათნოებთ მოხაგონარი აღა-
მიანი. საუკუნო იყოს ხსენება შენი.

ღევან ფაღავა.

--..--

ილია თაყაიშვილის დახაფლავებას დიდ ძალი ხა-
ზოგადოება დაეხწრო. გამოსათხოვარი სიწყვები წა-
რმოთქვეს ღევანოზ ილიამ და ბაყონ კარლო ინახა-
რიძემ. ვაღობდა ბაყონ ოთარ პაყარიძის ხელმძღვა-
ნელობით პარიზის წმინდა ნინოს ხაეკლესიო გუნდი.
ილია დაკრძალულ იქნა, ღვეილის ძმათა ხახაფლაოზე.

--..--

პოეტი ღიმილური ქიმერიძე.

--...--

78 წლის ახაკვიდ მძიმე ავად მყოფობით, გარდაიცვალა პოეტი ღიმილური ქიმერიძე. ის წლების განმავლობაში მუშაობდა ცნობილ საავტომობილო პეუს ქარხანაში ქალაქ ოლენკურშილ სხვა მრავალ მის მეგობარ ქართველებთან. პენსიაზე გახვლის შემდეგ, საცხოვრებლად გადავიდა პეუს მიერ დაარსებულ მის თანამშრომლები-ხათვის მოხუცებულთა სახლში.

ამ მგრძნობიარე, პაფრიოფ პოეტს, რომელიც თავის ლექსებშიდ ოცნებით ვანდელს უნთებდა საქართველოს ხილიაღეს და სწამდა ღიადი 26 მაისის კვლავ გამობრწყინება, იხივ კი არ ეღირსა, რომ მიხთვის ქართულ კაცს დაეხუჭა შვალები.

ღრმად დამწუხრებულ ქართველობამ მისი ნეშტი მიაბარა მონბელიარის ძმათა სახაფლაოს.

საუკუნე იყოს სხენება მისი.

მეგობარი. 12-1-87.

გერასიმე ბოლქვაძე.

პარიზის მახლობლათ მდებარე ქალაქში, მოხუცებულთა თავშესაფარ სახლში, ღამით 31 დეკემბერს 1986წ. უეცრად გულის შეტევით 85წლის ასაკში გარდაიცვალა ძველი სოციალ დემოკრატი გერასიმე ბოლქვაძე.

საქართველოში დამპყრობელების წინააღმდეგ შეუწყვეტელ არაღეგარულ მუშაობისათვის ის ღააფუხაღეს ოა პირდაპირ მეტეხის ციხიდან 63 პოლიტიკურ წყვეებთან ერთად 1923 წელს გერმანიაში გაღმოახახღეს. გაღმოსახღებულთა შირავღესობამ ხახხოვრებღათ პარიზი აირჩია, გერასიმეც ამათ რიგხვშიღ იყო, ამ ქალაქშიღ ღახახღდა ღა ხამუშაოზღღაც მიღწყო.

ის ბოღმღის ღარჩია პარიზიღის ერთგული ღა ღამპყრობეღღებისახღმი შეურიგებელი.

გერასიმე ღავრძალულ იქნა ღევიღის ძმათა ხახახღლაოზღ.

ამახთანავი მწუხარებით ვაუწყებთ ქართულ საზოგადოებახ შემღეგ პირთა გარღავღღებახ:

1. ვაშინგღონში ქალბაღონი ირინე კვიღღაიშვილი.

2. პრიუხელში ქალბაყონი ნათელა ბერიკაშვილი დასაფლავდა ლევლის ძმათა სასაფლაოზე.
3. ქალბაყონი ი. წულაძისა, დასაფლავდა ლევლის ძმათა სასაფლაოზე.
4. ქალბაყონი მანანა ლალიძე- ლევონისა , შვილი- შვილი ცნობილ ექიმ ივანე გომართლისა, დასაფლავდა ლევლის ძმათა სასაფლაოზე.
5. ქალბაყონი ირინე გომართელი-ვაჟუაძისა ქალიშვილი დიდ ექიმ ივანე გომართლისა, დასაფლავდა ლევლის ძმათა სასაფლაოზე.

ჩვენ გულწრფელ სამძიმარს უცხადებთ ღრმად დამწუხრებულ ჭირისუფლებს.

„ჩვენი დროშა“-ს რედაქცია უღრმეს მადლობას უცხადებს ყველას, ვისი კეთილშობილებით და მეოხებით ჟურნალი განაგრძობს არსებობას. მასალები და ფულადი დახმარება უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი მისამართით :

Pagava Levan - 3, Rue AdolpheCher ioux
92130 ISSY LES MOULINFAUX

შემომწირთველთა სია:

გახავალი.

- 1. ქრისტეფორე იმნაიშვილი----500 ჟრ.
- 2. ნ. გორდეღაძისა ილიას ხხ.500 -
- 3. ფალავა ახმაიის " " 500 -
- 4. მარიკა ყენე----- 300 -
- 5. ს. ფანჩულიძე----- 200 -
- 6. ს. ზღიაძე -200+500 (ჩეკი)700-
- 7. ვ. ვაშაძე ----- 200 -
- 8. თ. ანთაძე----- 200 -
- 10. ვ. ჩუბინიძე..... 200 -
- 11. მ. ბერიშვილი----- 200 -
- 12. მ. ბერეჟიანი----- 100 -
- 13. იხ. გაყონია 50 ლლარი } 390 -
- 14. ვ. გვარჯალაძე20 -" " - }
- 15. გ. გაბელიანი 20 -" " -...128 -
- 16. გ. ნაკაშიძე--100 ლლ.= 728 -
- 17. ვ. ინახარიძე----- 300 -

თებერვლის ჟურნალი და ხაფოხცო ხარჯები: -- 3.650 ჟრ.

5.920 - 3.650=
= 2.270ფრანკი.

ხალაროში დარჩა:
2.270-- ფრანკი
+ 200 ლლარი.

5.146 -

ნაშთის რეკორცი:---- 774 -

5920 -

"-"200 ლლარი

გვერდი:-

- 1-- საახალწლო მილოცვა.
- 2-- მოწინავე 19--თებერვალი --- 21 ნ. სურღანია.
- 3-- ჩვენი საუკუნე..ღევან ფალავა.
- 9-- 25 თებერვალი ეროვნული ტრადიციის დღეა. კარლო ინახარიძე.
- 13--ხურათი -თებერვალი 1921წელი.
- 15-- იქნება განახლება...ქუთაისელი.
- 21-- "ღ, 'იმაყ..პარიზი 1919 წელი.
- 31-- ვინ გააჩერებს ან ხალ გაჩერდება? მ. ბერიშვილი
- 40-- "უცილობლობს ვითა ჯორი"... კარლო ინახარიძე.
- 57-- რედაქციაში 2წერილი მოვიდა...აღ. შ--ძე.
- 71--"....." ილია კუჭუხიძე.
- 82-- მოკლე მიმოხილვა.
- 89--სამშობარი, თანამეგობრებისამდი ლ. ფ.
- V 90-- დამოუკ. საქ-ის მთავრობის არხივი ვ.ხომერიკი.
- 100.-სათვისცემოს საარჩევნო კრება პარიზში.
- 101 --სამგლოვიარო :
- 102--ცნობა.
- 103--ნეკროლოგები: ილია თაყაიშვილი--ღ.ფალავა.
- V 106--"-----" პოეტი დიმიტრი ქიქერიძე.
- 107--"-----" გერასიმე ბოლქვაძე
- 108-- გარდაცვალებულთა საგლოვიარო სია.
- 109-- შემომწირველთა სია და საღაროს ანგარიში.

Hors commerce

հրատարակողը պահպանում է իր իրավունքները:

հրատարակողը պահպանում է իր իրավունքները:

Redacteur: Levon PAJAVAN
3 rue Adolphe Chérioux
92130 Issy les Moulinaux

N° 110

Gérant: Pr. Intakirvel

h-914